ΤΑ ΔΕΛΤΙΑ "ΛΕΞΙΚΟΥ„ ΚΑΙ "ΙΣΤΟΡΙΑΣ„ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ "60 ΕΡΓΩΝ„ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΕΛ. 12

ΑΘΗΝΑΙ, ΕΤΟΣ Α'-ΑΡΙΘ. 6 — ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 2 — ΚΥΡΙΑΚΗ, 19 ΜΑΪΟΥ 1935

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ: ΙΔΡΥΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΚΟΣΤΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ | ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ | ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 2 (8' ΟΡΟΦΟΣ, 8)

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

*Ὁ κ. **ΜΑΡΙΝΕΤΤΙ**, ὁ ἀμίμητος ἐφευρέτης τοῦ φουτουρισμοῦ, μέλος τῆς νέας Ἰταλικῆς Ἀκαδημίας, ἔβγαλε νέο μανιφέστο (καθὼς εἶναι δὰ κ' ἡ δουλειά του) καὶ προτείνει καὶ παραγγέλλει νέες λατινικὲς γλύκες «σύμφωνα μὲ τοὺς ἐλαστικοὺς νόμους τῆς Μεσογείου», ἤγουν κουνιστὰ θέατρα, ἐρεθιστικὲς ἀγωνίες, ἀπρόοπτα, ντύσιμο τοῦ γυναικείου σώματος, φαγοῦρες καὶ γαργαλίσματα, γλυκόπικρα γεύματα κ.λ.π. Ποτὲ ἄλλοτε ἡ τρέλα καὶ ἡ τσαρλατανιὰ δὲν εἶχαν πάρει τόση ἐπισημότητα καὶ τόσο παγκόσμιο χαραχτήρα ὅσο στὴν ἐποχὴ «τῆς ἐλευθερίας τῶν μικρῶν λαῶν» καὶ τοῦ παγκόσμιου ἀφοπλισμοῦ. Ὡστόσο καὶ πάλι ἀμφιβάλλουμε ἂν εἶναι γνήσια φουτουριστικὴ παραγωγὴ τοῦτες οἱ «λατινικὲς γλύκες» ποὺ σέρβιραν αὐτὲς τὶς ἡμέρες οἱ ἐφημερίδες.*

•

***ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ** ποὺ εἶχε ὁ κ. Δ. Καμπούρογλου μὲ τὸν κ. Χρ. Μητσόπουλο καὶ ποὺ δημοσιεύτηκε στὸν «Ἀνεξάρτητο» μαθαίνουμε πὼς ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν δὲν ἔδωσε βραβεῖο στὸν κ. Στρατὴ Μυριβήλη γιὰ τὸ λόγο ὅτι ὁ κ. Μυριβήλης γράφει μὲ ἐλευθερία ποὺ «δὲν εἶναι ἀκαδημαϊκή». Καλὸ θὰ εἴτανε νὰ ἐκδώσει ἡ Ἀκαδημία μιὰν ἀνακοίνωση, γιὰ νὰ μάθει ὁ κόσμος ποιὲς εἶναι οἱ ἀκαδημαϊκὲς ἐλευθερίες καὶ ποιὲς εἶναι οἱ ἄλλες ποὺ δὲν εἶναι ἀκαδημαϊκές.*

•

***ΑΥΤΕΣ ΟΙ ΕΡΕΥΝΕΣ** ποὺ κάνουν κάθε τόσο οἱ ἐφημερίδες ἀνάμεσα στοὺς λογίους μοιάζουνε λιγάκι σὰν ἀνάκριση καὶ σὰν ἐξομολόγηση. Τὰ ρωτήματα εἶναι τόσο γενικά, ποὺ ὁ «ἐξομολογούμενος» εἶναι ἀναγκασμένος νὰ λύσει μὲ δυὸ λόγια ὅλα τὰ σπουδαῖα προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦνε τὸ διανοούμενο κόσμο καὶ πού, τὶς πιὸ πολλὲς φορές, δὲν κατορθώνει ἕνας συγγραφέας νὰ ξεκαθαρίσει τὴ θέση του ἀπέναντι σ' αὐτὰ οὔτε σ' ὅλη του τὴ ζωή. Ἔτσι εἴδαμε νὰ γίνονται τέτοια ρωτήματα: «Ὡς ποῦ ἡ ζωὴ καὶ ἡ τέχνη πηγαίνουν μαζὶ καὶ ποῦ χωρίζονται;». «Μήπως ἡ λογοτεχνία τῶν αἰώνων στέρησε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὴν ἄμεση ζωϊκὴ χαρά;». «Ἴδια σὲ ποιότητα καὶ σὲ ἔνταση εἶναι ἡ ἀπόλαυση στὸν κόσμο τῆς τέχνης;». Εἶναι φυσικό, μιὰ τέτοια ξαφνικὴ ἐξομολόγηση, ποὺ γίνεται μέσα σ' ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας καὶ ποὺ διατυπώνεται μέσα σὲ μιὰ στήλη τῆς ἐφημερίδας, νὰ ἔχει ἀντίφασες καὶ κενὰ καὶ νὰ γεννᾶ ἀντίρρησες καὶ παράπονα τόσο ἀπὸ τὸ μέρος τῶν λογίων ποὺ δίνουνε τὴ συνέντευξη, ὅσο καὶ ἀπὸ τὸ μέρος πολλῶν τρίτων ποὺ τοὺς ἀρέσει νὰ λογοκρίνουν τὶς ἀτομικὲς γνῶμες τῶν ἄλλων.*

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Ὅλαι αἱ ἀνθρώπιναι γνώσεις συγκεντρωμέναι εἰς ἓν βιβλίον.

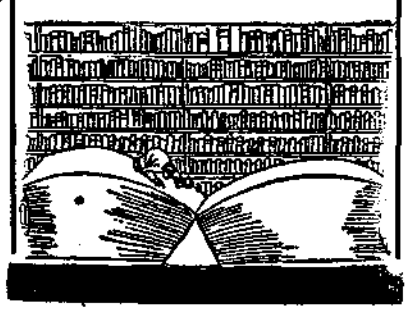

ΟΙ ΙΔΕΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ

Ἕνα φυλλάδιο ποὺ θάξιζε νὰ προσεχτῆ, πολὺ φοβοῦμαι ὅτι πέρασε ἀπαρατήρητο μέσα στὴ φουρτούνα τῶν τελευταίων γεγονότων. Εἶναι τὸ «Ἡ Ἑλλὰς καὶ αἱ ἰδέαι» τοῦ κ. Ἀχ. Καλεύρα, πρώην γενικοῦ διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας, φυλλαδάκι μὲ καμμιὰ ἑβδομηνταριὰ σελίδες, ὅπου, ὅμως, ὁ συγγραφέας, ἔχοντας ὡς κέντρο τῶν σκέψεών του τὴν πολιτική, καταφέρνει νὰ ρίξη τὴ ματιά του, γλήγορα φυσικά, πάντα, στὰ πιὸ σπουδαῖα σημερινὰ προβλήματα τοῦ τόπου μας καὶ νὰ πῆ γιὰ ὅλα τὴ γνώμη του θαρρετὰ καὶ ἀνυπόκριτα.

Ὁ κ. Καλεύρας μιλεῖ γιὰ τὰ δυὸ μεγάλα ἑλληνικὰ ἀστικὰ κόμματα, χαρακτηρίζοντάς τα, σὰ βαθὺς γνώστης τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων, θαυμάσια, μιλεῖ γιὰ τοὺς Ἕλληνες, χωρίζοντάς τους σὲ δυὸ κατηγορίες, σὲ μερικοὺς «ὑπερελεύθερους ποὺ δὲν ὑποτάσσονται σὲ καμιὰ νομιμότητα» καὶ σὲ «ἰδιότυπους δούλους», μιλεῖ γιὰ τὸν ρόλο ποὺ ἔπαιξε τὸ στράτευμα στὴν πολιτική μας ζωὴ τὰ τελευταῖα εἴκοσι πέντε χρόνια, γιὰ τὰ πολιτεύματα, γιὰ τοὺς πολιτικοὺς ἀρχηγούς, γιὰ τοὺς μεγαλοκεφαλαιούχους ποὺ αὐτοί, ἀπὸ τὰ παρασκήνια καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, διευθύνουν τὰ πάντα καὶ στὴν Ἑλλάδα (καθὼς καὶ σ' ὅλα τ' ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου), γιὰ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ ὅπως ἔχει σήμερα διαμορφωθῆ, τέλος γιὰ τὶς ἰδέες. Ὁ κ. Καλεύρας πιστεύει ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει σήμερα «πολίτας ἐλευθέρους καὶ ζωντανούς», ὅτι εἶναι ἕνας «ἄψυχος μηχανισμός, διότι δὲν ἔχει ἰδέας». Στὴν ἔλλειψη τῶν ἰδεῶν ὀφείλεται, κατὰ τὴν γνώμη του, ἡ διανοητικὴ καὶ ψυχικὴ ἀναρχία μας, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ κρατικὴ ἀποσύνθεσή μας. Ἡ Ἑλλάς, λέγει ὁ κ. Καλεύρας, εἶχε πάντοτε τοὺς πολιτικοὺς ἀρχηγούς της, τῆς ἔλειψαν ὅμως οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοί, οἱ ἀθληταὶ τῆς σκέψεως καὶ τοῦ φρονηματισμοῦ, ποὺ δὲ λείπουν ποτὲ ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ ζωντανὰ ἔθνη. «Νομίζει κανείς, γράφει, ὅτι ἡ ἀνωτέρα ἑλληνικὴ διανόησις, ἄλλοτε ἀδιάφορος ἢ ἐρασιτεχνικὴ καὶ ἄλλοτε βαρυθυμοῦσα καὶ ἐγωϊστική, ἔχασε τὴν ἱκανότητα νὰ ὀργίζεται καὶ νὰ ἀγανακτῇ». Ὁ κ. Καλεύρας ἔχει πολὺ δίκαιο νὰ δίνη τόση σημασία στὴ φτώχεια τῶν ἰδεῶν ποὺ παρουσιάζει ὁ τόπος μας. Ἔχει δίκαιο τὴ φτώχεια αὐτὴ νὰ τὴ θεωρῆ αἴτιο βασικὸ ὅλων τῶν κακῶν ποὺ μαστίζουν τὸν τόπο μας, δὲν ἔχει ὅμως, μοῦ φαίνεται, δίκαιο τὴν εὐθύνη τοῦ κακοῦ νὰ τὴν φορτώνη στοὺς διανοουμένους.

Βέβαια οἱ ἰδέες στὸν τόπο μας δὲν πλημμύρισαν τοὺς δρόμους καὶ τὰ καλντερίμια, ὅπως λέγει ὁ ποιητής. Λιγοστὲς ἰδέες κυκλοφοροῦν στὸν τόπο μας, καὶ οἱ περισσότερες, ἂν ὄχι ὅλες, μᾶς ἦλθαν — ὅπως ἦταν πολὺ φυσικὸ — καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ μᾶς ἔρχωνται, μαζὶ μὲ τοὺς νόμους καὶ τὰ συντάγματα καὶ τὶς μόδες καὶ τὶς κινηματογραφικὲς ταινίες, ἀπὸ τὰ μεγάλα ἔθνη τῆς Δύσεως. Ἐκεῖ ὀκτὼ αἰῶνες τώρα γεννιοῦνται, ἤ, ἂν δὲν γεννιοῦνται, παίρνουν τὸν νέο τους τύπο, ζυμώνονται καὶ μεταμορφώνονται ὅλες οἱ ἰδέες. Καὶ ἐδῶ, ἐνενῆντα ἐννιὰ φορὲς στὶς ἑκατό, μᾶς ἔρχονται ὄχι μὲ τὴν ἄχνα ποὺ ἔχουν ὅταν εἶναι στὴν ἄψη τους ἀπάνω, ἀλλὰ παληωμένες, ξεφτισμένες, ξεζουμισμένες. Ὅλες οἱ ἰδέες καὶ οἱ πολιτικὲς καὶ οἱ κοινωνικὲς καὶ οἱ καλλιτεχνικές. Ὡστόσο, τὶς λίγες αὐτὲς ἰδέες ποὺ κουτσὰ στραβὰ φτάνουν ὡς ἐδῶ, τὶς λίγες ἰδέες ποὺ κυκλοφοροῦν στὸν τόπο μας καὶ ἀναταράζουν τὴ μουδιασμένη πνευματικὴ ἀτμόσφαιρά μας, δὲν τὶς ὀφείλουμε οὔτε στοὺς πολιτικοὺς οὔτε στοὺς καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ στοὺς ποιητάς, στοὺς λογοτέχνας, στοὺς κριτικούς, σ' αὐτοὺς ποὺ ὁ κ. Καλεύρας δείχνει πὼς οὔτε ὑποψιάζεται κἂν τὴν ὕπαρξή τους. Ἂν ὑπάρχουν λίγες ἰδέες στὸν τόπο μας, τὶς χρεωστοῦμε στὸν Βηλαρᾶ, στὸ Σολωμό, στὸ Ροΐδη, στὸ Λασκαράτο, στὸν Ψυχάρη, στὸν Παλαμᾶ, στὸν Ἰωνα Δραγούμη, στὸν Περ. Γιαννόπουλο, στὸν Γ. Σκληρό, στὸν Δ. Ζαχαριάδη, στὸν Βάρναλη, στὸν Καζαντζάκη, στὸν Σικελιανό, δηλαδὴ σὲ διανοουμένους ἐξωπανεπιστημιακοὺς καὶ ὄχι στοὺς πανεπιστημιακούς, στοὺς ὁποίους θάλεγες πὼς ὁ κ. Καλεύρας περιορίζει ὅλη τὴν ἑλληνικὴ διανόηση. Ὅλοι τοῦτοι ἔσπειραν ἄφθονες κάθε εἴδους ἰδέες στὸν τόπο μας, οἱ ὁποῖες ὅμως ἢ μᾶλλον οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς ὁποῖες δὲν ἔπιασαν. Γιατί; Τὴν ἀπάντηση τὴν ἔδωσαν ὁ Ροΐδης καὶ ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος, καὶ νομίζω ὅτι ἡ ἴδια ἀπάντηση θὰ μποροῦσε καὶ σήμερα νὰ δοθῆ.

Ἰων Δραγούμης

*

Οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε ὁ Ροΐδης ἐδῶ καὶ πενῆντα χρόνια, ἔχασαν κάθε πνευματικὸ ἰδανικὸ καὶ δὲν ἔχουν πιὰ οὔτε τὸν πόθο κἂν νὰ ξαναποχτήσουν ἕνα τέτοιο ἰδανικό. Μόνο ἰδανικό τους εἶναι ἡ καλοπέραση, ἡ ἀπόκτηση καὶ ἡ ἀπόλαυση τῶν ἀγαθῶν ποὺ χαίρεται ὁ Εὐρωπαῖος. Φρόνιμοι καὶ θετικοὶ ἄνθρωποι, δὲ διαθέτουν «μεγάλην πρὸς ὀνειροπολήματα σχολήν», ἱκανοποιοῦνται εὔκολα, δὲν ἔχουν κανενὸς εἴδους ἀνησυχία, καὶ μόνη ἀνησυχία τους εἶναι τὸ πῶς ν' ἀποκτήσουν χρήματα καὶ νὰ κτίσουν σπίτι. Δηλαδή, οἱ νεοέλληνες εἶναι ἀκόμη ὑλικῶς ἀνικανοποίητοι. Ἀλλὰ χωρὶς νὰ προηγηθῆ ἡ ὑλικὴ ἱκανοποίησις, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξη πνευματικὴ ζωή, τέχνη καὶ ποίηση καὶ ἀγάπη τῶν «ἰδεῶν». «Τὴν δίψαν, λέγει ὁ Ροΐδης, πνευματικῶν ἀπολαύσεων γεννᾶ καὶ ἐξάπτει πρὸ πάντων ἡ προηγουμένη πλήρης ἱκανοποίησις τῶν ὑλικῶν (ἀπολαύσεων) καὶ ὅ ἐντεῦθεν κόρος...».

Πραγματικά, ὅλοι οἱ πολιτισμοὶ ἀνθοβόλησαν σὲ ἔθνη καὶ σὲ κράτη καὶ σὲ πολιτεῖες ὅπου εἶχε προϋπάρξει καὶ ὑπῆρχε ἄνθησις οἰκονομική. Ὅπου εἶχε ἀναπτυχθῆ μιὰ ἀριστοκρατία, ἡ ὁποία ἀφοῦ εἶχε χορτάσει τὶς ὑλικές, ἐδίψοῦσε γιὰ πνευματικὲς ἀπολαύσεις, καὶ ὅπου οἱ ἄνθρωποι δὲν ἦσαν σκλαβωμένοι ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ στὶς πιὸ ἐπιτακτικὲς ἀνάγκες τῆς βιοπάλης. Ἡ Νεωτέρα Ἑλλὰς τέτοια ἀριστοκρατία δὲν ἐγνώρισε ποτέ, οὔτε οἰκονομικὴ ἄνθιση ἐγνώρισε, καὶ οἱ Ἕλληνες, ὅλων τῶν τάξεων, ἀφότου ἐλευθερώθηκαν ἕως σήμερα εἶναι δοῦλοι τῆς πιὸ σκληρῆς βιοπάλης, ἀγωνίζονται «διὰ τὸν ἐπιούσιον», ἢ γιὰ κάτι περισσότερο, ἀλλ' ἐξίσου σχεδὸν ἀναγκαῖο μὲ τὶς σημερινὲς συνθῆκες τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ κτίσουν ἕνα σπίτι, γιὰ νὰ σπουδάσουν τὰ παιδιά τους, γιὰ νὰ δώσουν προίκα στὴν κόρη τους ἢ στὴν ἀδελφή τους, νὰ κάμουν ἕνα κομπόδεμα γιὰ τὰ γεράματά τους. Εἴμαστε μ' ἄλλα λόγια φουκαράδες καὶ οἱ φουκαράδες δὲν ἔχουν καιρὸ γιὰ «ἰδέες».

Ἀλλὰ καὶ τὶς λίγες ἰδέες ποὺ μ' ὅλη τὴ φουκαροσύνη μας θὰ μπορούσαμε νὰ ἔχουμε καὶ ποὺ προσπάθησαν νὰ τὶς σπείρουν κατὰ καιροὺς στὸν τόπο μας οἱ διάφοροι Βηλαράδες καὶ οἱ Σολωμοὶ καὶ οἱ Δραγούμηδες, δὲν τὶς ἄφησαν νὰ καλλιεργηθοῦν, νὰ μεστώσουν, νὰ καρποφορήσουν οἱ πολιτικοί μας. Αὐτοὶ ἐξαχρείωσαν, ἔφθειραν, νεκρώσαν ὅλους τοὺς Ἕλληνας, αὐτοὶ μᾶς ἔκαμαν — καὶ ξέρουμε πῶς — ὁλόκληρη τὴ ζωή μας, ὅλη τὴν ψυχή, ὅλο τὸ νοῦ, ὅλο τὸ πνεῦμα μας νὰ τὰ κλείσουμε στὴν πολιτική. Καὶ σὲ ποιὰ πολιτική; Τὴν πιὸ ὑλιστική, τὴν πιὸ μικρόχαρη, τὴν πιὸ μίζερη. Οἱ νεοέλληνες πολιτικοί, γράφει ὁ Γιαννόπουλος στὸ «Νέον Πνεῦμα», θαυμάσιοι ὡς πολεμισταί, ἐφάνηκαν ἐντελῶς ἀνίκανοι νὰ διευθύνουν τὸ κράτος, δὲν ὑπήκουσαν σὲ καμιὰ ἰδέα καὶ σὲ καμιὰ λογική, καὶ ἀντὶ νὰ ὑποταχθοῦν στὸ πνεῦμα, στοὺς «Διδασκάλους καὶ τοὺς Ἱεροφάντας τοὺς κρατοῦντας τὰς ὑψηλὰς παραδόσεις καὶ τὴν σημαίαν τῆς ἑλληνικῆς Ἰδέας», τοὺς περιφρόνησαν καὶ τοὺς παρεμέρισαν καὶ δὲν τοὺς ἐκράτησαν παρὰ σὰν ἕνα «ἀναγκαῖον διαφημιστικόν, πανηγυρικὸν κακόν».

Μὲ τοὺς ὅρους ποὺ ἐδημιούργησαν οἱ πολιτικοί, ἀπορροφώντας αὐτοὶ καὶ περιορίζοντας στὴν πολιτικὴ ὅλη τὴν ἐνέργεια — σωματική, ψυχική, πνευματική — τῶν Ἑλλήνων, κῶς ἦταν δυνατὸν καὶ οἱ λίγες ἰδέες ποὺ μποροῦσαν νὰ σπείρουν στὸν τόπο μας οἱ διανοούμενοι, νὰ βροῦν πλατύτερη ἀπήχηση καὶ νὰ καρποφορήσουν; Καὶ πῶς ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρξουν πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ μὲ αἴγλη καὶ κῦρος, καὶ ποὺ νὰ δίνουν, συνεπῶς, αἴγλη καὶ κῦρος καὶ στὶς ἰδέες τους, ὅταν ὅλη τὴν αἴγλη τὴν πῆραν, ἐκ μεταλλευόμενοι τὰ πιὸ ταπεινὰ ἔνστικτα τῶν Ἑλλήνων, οἱ πολιτικοί;

Πιστεύω ὅτι ὁ κ. Καλεύρας, σὰ μορφωμένος ἄνθρωπος, τὰ γνωρίζει ὅλ' αὐτὰ καὶ γνωρίζει ποῦ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ ρίζα τῶν κακῶν ποὺ μᾶς βασανίζουν καὶ ποιοὶ πρὸ πάντων εἶναι οἱ αἴτιοι τῶν κακῶν. Βέβαια, δὲ θέλω νὰ πῶ ὅτι καὶ οἱ διανοούμενοι εἶναι ἐντελῶς ἀνεύθυνοι, ὅτι ἔκαμαν τὸ χρέος τους ὅπως ἔπρεπε νὰ τὸ κάμουν. Κάθε ἄλλο. Πολὺ περισσότερο, ὅμως, ἀπὸ τοὺς διανοουμένους, φταῖνε οἱ πολιτικοί μας ποὺ αὐτοὶ — ἐκτὸς ἀπὸ ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις — δὲν εἶχαν ποτέ, καμιὰ κανενὸς εἴδους ἰδέα, ποτέ, ἀκόμη λιγώτερο, δὲ φρόντισαν νὰ μεταδώσουν ἰδέες στὸ λαό, καὶ ποὺ μόνη τους ἔννοια ἦταν πάντα τὸ στενὸ ἀτομικὸ κομματικό τους συμφέρον.

Κ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΝΕΜΕΣΙΣ
(διήγημα)
Τοῦ Παύλου Νιρβάνα

ΜΙΝΑ ΚΑΙ ΜΠΕΛΛΑ
(ποίημα)
Τοῦ Στεφάνου Δάφνη

ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΡΙΑ
Τῆς Ἀθηνᾶς Ταρσούλη

Ο ΔΡΑΚΟΣ
(διήγημα)
Τοῦ Μαξίμ Μπαραλάνωφ

ΠΕΡΙ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
Τοῦ Π. Πρεβελάκη

ΠΩΣ ΕΓΝΩΡΙΣΑ 16 ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥΣ
(Δ. Γούναρης)
Τοῦ Φώτου Γιοφύλλη

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ ΠΡΟΜΗΝΥΜΑ
(διήγημα)
Τοῦ Herm. Löns

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ
(συνέχεια)
Τοῦ Ἀ. Ἰβὰν Ἔρτσεν

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
Τῶν Ρ. Γκόλφῃ καὶ Β. Ρώτα

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνῶσται μας ὅπως τεύχη τοῦ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

καὶ τῆς

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

ἐξαντλούμενα προσωρινῶς ζητῶσι καὶ πάλιν ἀπὸ τὰ πρακτορεῖα τὰ ὁποῖα ἐφοδιάζονται συνεχῶς.

"ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ„

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 2

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗΣ
Λουκιανοῦ 23

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΣΚΑΖΙΚΗΣ
Παπαδιαμαντοπούλου 59

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

ΕΑΡΙΝΗ ΦΥΣΙΣ

Η ΒΑΘΥΤΕΡΗ ἀρετὴ τοῦ ποιητοῦ ἦταν ἡ γαλήνη του καὶ μιὰ διάθεσις σχεδὸν μυθολογική, ποὺ ἀποτελεῖ κατὰ τὴν περίοδο τῆς Ἀνοιξέως τὸ αἰώνιο ποίημα τοῦ φυτικοῦ κόσμου. Ὁ χρόνος εἶχεν ἀφαιρεθῆ, ὁ ἄνθρωπος ἐπίσης, ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου ἀκόμη περισσότερο. Κι' αὐτὴ τὴν ἀπουσία τὴν ἔνιωθαν μέσα στὸ μακάριο δάσος, καθὼς συνέχιζε μὲ χίλιους τρόπους τὶς ἀσφαλεῖς καὶ ἄνετες λειτουργίες του, σὰν κάτι τὸ θεῖκό.

Ἔλειπε ἀρχὴ τὸ καθαρὸ ἐνδιαφέρον τοῦ θεάματος. Ἐστηρίχτηκαν στὰ ἀπλούστερα στοιχεῖα, ὅπως χρησιμοποιεῖ συνήθως ἡ φύσις γιὰ νὰ φτιάσῃ τὸ μεγάλο καὶ μυστηριώδη διακοσμητικό της σκοπό. Ὁ πρωτομάστορας, ὁ ἔνδοξος ἥλιος, ὁ «πατέρας» τῆς σκέψεως καὶ τῆς πλάνης», παρακολουθοῦσε ὅλα τὰ ἔργα, ὡς τὰ πιὸ ταπεινά, ἀπὸ τὸ θεωρεῖο του. Τὸ τοπεῖο ἦταν ρυθμισμένο σὲ μιὰ βαθειὰ ἀνοιξιουργικὴ ἔκστασι, μεσὰ σὲ κάθε σπιθαμὴ γαμάτος ὑπόχρεω ὁλικὸ γιὰ τὶς ὡραιότερες ἐκπλήξεις. Τίποτα δὲν ἀκινητεῖ, χωρὶς τίποτα νὰ φτάνῃ ὡστόσο ὡς τὴν πληρότητα τῆς κινήσεως. Ἁπλὰς σαλεύουν, μ' ἕναν ἐλαφρότατο λικνισμό, σὰν τοῦ καιδικοῦ νανουρίσματος, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς ψηλότερους κλάδους, μὲ τὶς κορυφὲς των, καὶ συνεχίζεται κατόπιν μ' ὅλα τὰ νεελικάτα στολίσματά τῆς ἀνθισμένης γῆς. Ἔτσι ὁ φυθὶς δὲν ξεπερνάει ποτὲ τὰ ὅρια τῆς ἀβεβαιότητος, ποὺ εἶνε μυστικὸ τῆς γοητείας. Τὰ πάντα δίδουν τὴ χαρούμενη βεβαίωσι τῆς ὑμοφαΐας των, καθὼς κρυτεῖνονται τρέμοντας εἰς τὰς αἰσθήσεις, μέσα σὲ μιὰ ἀπέραντη ἡσυχία τοῦ φωτός. Καὶ τὰ πάντα παίρνουν χωρὶς τὴν παραμικρότερη προσπάθεια μία φιλική ἔπαφη μὲ τὴν ὁρασί μας. Δὲν ξεχωρίζετε. Δὲν ἔχετε τὸ αἴσθημα τῆς ἐπιλογῆς τῶν πραγμάτων. Συμβαίνει κάτι παραδοξότερο: τὰ ποιήματα ποὺ ἐδιαβάσατε, οἱ εἰκόνες ποὺ εἴδατε, οἱ πνευκοθήκες ποὺ ἐπεσκέφθητε, ὅ,τι μετατρέψατε σὲ γνῶσι καὶ σὲ κείρα τῆς ὡμοφαΐας, ἀπαλὰ κνίσεται ὅλ' δὲ σᾶς χρησιμεύει. Ἡ ἄμεση ἐπικοινωνία μὲ τὸ θέαμα τῆς ἀναγεννημένης φύσεως ἐξύπνησε στὴν καρδιά μας τὸν ἄνθρωπο, ποὺ ὅσο καὶ νάζῃ χάσει τὴν οἰκειότητα τῆς γῆς, διατηρεῖ πάντα ἀπὸ ἀταβισμὸ τὸ θαυμάσιο πάθος τοῦ ἀγρότου. Κυτάμε τὰ ὄντα καὶ τὰ ἀντικείμενα, ὡς νὰ τὰ ἀναγνωρίζῃ μετὰ τόσον καιρό. Τὰ μικρὰ ἄτομα δένεται οἱ νεαροὶ Σκῦθαι τῆς κομήσσης τὲ Νοάϊζ, στέκουν ξαφνισμένα στὸ ἄγγανεο. Τὰ ἔντομα γεμίζουν τὴν πλάσι. Τὰ ζῶα ξεμουδιάζουν στὸν ἥλιο. "Ενα μεγάλο πουλὶ ἐξυιάστη στὸν ἀέρα καὶ κατόπιν ἐχάθηκε. Παρατηροῦμε δύο χωριάτες, ἀπὸ ἀπόστασι, στὴν ἀπέναντι πλαγιά. Δὲν ἔχουν τίποτε ποὺ νὰ θυμίζῃ τοὺς ἀνθρώπους τῆς πόλεως. Κι' ὅ,τι κάνουν, εἴτε κάθονται, εἴτε σηκώνονται, εἴτε σκύβουν ἐπάνω στὴ γῆ, σ' ὅλες τους τὶς πόζες, πέρνουν μία παράξενη ἔκφρασι, ὡς νὰ πιστοποιεῖται διαρκῶς ἡ ταυτότης των καὶ ἡ σχέσις των μὲ τὸ τοπεῖο. "Επειτα συναντήσαμε στὸ δρόμο ἕνα ζευγάρι γυναικῶν. "Ησαν ἐξαιρετικὰ ἐράσμες, γιατὶ τὸ θῆλυ βρίσκεται πιὸ κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ ὄμορφο μυστήριο, ποὺ ἀσφαλίζει τὴ λειτουργία τῆς ἀναπαραγωγῆς εἰς τὶς αἰώνιες φυσικὲς δυνάμεις.

—Ἐπρόσξατε! ἐρώτησε τὴ συνοδοιπόρο μου. Πόσα πράγματα, θαυμαστότερα, καταλληλοτικώτερα ἀσφαλῶς, βλέπομε κάθε βράδυ στὸν κινηματογράφο. Καὶ ὅμως τὰ λησμονᾶμε στὴν ἔξοδο. Ἐνῶ τὴν ἐντύπωσι ἀπὸ αὐτὸ τὸν περίπατο, σ' ἕνα φτωχὸ δάσος τῆς Ἀττικῆς, θὰ τὴν διατηρήσουμε ὁλόκληρες μέρες.

Ἡ παρέα, ἰδίως οἱ κυρίες, ἐπροσπάθησαν νὰ ξαναθυμηθοῦν ἕνα μοτίβο, μὲς λεπτομέρεια κινηματογραφικῆς φύσεως, ἀπὸ τὶς τόσες ποὺ εἶχον ἰδῆ στὴν ὀθόνη. Ἀπέραντα δάση, γιγαντιαῖα δέντρα, χιλιόμετρα καρφοφόρων καὶ λουλουδιῶν. Ἔ-νιόστε ὅμως ἀφυνίζεται «ἀφνιδιαστικῶς καὶ παταγωδῶς. Ἐκεῖ ποὺ περιπατεῖ μὲ τὸν μονότονον καὶ μοιρολατρικὸν βηματισμὸν τῆς ἀφρικανικῆς δρομάδος, ἀναπηδᾷ αἰφνιδίως, τινάζει τὴν χαίτην του, ἐάν ἔχῃ τοιαύτην, καὶ σταματᾷ. Ἔνα λιβάρακι μὲ χρῶμα ἀσούνηθες, ἕνα ἄνθος μὲ δομὴν περίεργον ἐπέσυρε τὴν προσοχήν του. Ἀπὸ στραγγίζει τὸ ὑπόλοιπον πρόσωπον. Κέντρον ὅλων αὐτῶν τῶν ρινοτρόφων σκέψεων εἶναι ἡ ἐφεύρεσις του. Ἡ ἐπωσζομένη ἢ ἐκκολαφθεῖσα ἐφεύρεσις του, ἡ παλαιὰ ἢ ἡ νέα. Αὐτὴ εἶναι τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει σταματήσει ἡ σκέψις του καὶ περὶ τὸ ὁποῖον περιδινεῖται ὁ ἐγκέφαλός του.

Ὁ ἐφευρέτης δὲν βλέπει σχήματα, δὲν βλέπει ὄγκους, δὲν βλέπει ἐπιφανείας καὶ γραμμάς. Βλέπει παντοῦ τὴν ἐφεύρεσί του. Τὴν βλέπει εἰς τὴν γῆν, εἰς τὸν οὐρανόν, μέσα εἰς τὸ πιάτο του, μέσα εἰς τὸ φλυτζάνι τοῦ καφέ του, μέσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἐρωμένης του. Ἕνα τραπέζι μπορεῖ νὰ εἶναι δσον θέλει κενόν. Διὰ τὸν ἐφευρέτην δὲν εἶναι. Ἐκεῖ ἐπάνω βλέπει τὴν ἐφεύρεσί του, ἡ ὁποία πληροῖ κάθε χῶρον κενὸν καὶ ἐκτοπίζει κάθε ἄλλο θέαμα.

Ὁ ἐφευρέτης δὲν ζῇ πλέον διὰ τὴν ἐφεύρεσίν του. Αὐτὴν ἔχει πάντοτε κατὰ νοῦν, δι' αὐτὴν διαρκῶς ὁμιλεῖ, δι' αὐτὴν ἀγρυπνεῖ καὶ παθαίνεται. Ἐὰν ἡ τύχη σᾶς τὸν δώσῃ ὡς σύνοικον, ἀποχαιρετήσατε τὴν ἡσυχίαν σας διὰ παντός. Τὸ πρωὶ θὰ σᾶς ὁμιλῇ διὰ τὴν ἐφεύρεσίν του, τὴν μεσημβρίαν ἐπίσης καὶ τὸ βράδυ θὰ ἀοχίζῃ ἀπὸ τὴν ἀρχήν. Εἰς τὸ μέσον δὲ τῆς νυκτὸς θὰ σᾶς ἀφυνιζῇ μὲ μυστηριώδεις κρότους καὶ μὲ ἀνάθρωρους κραυγὰς ποὺ θὰ ἐνθυμίζουν τὴν φωνὴν ὅλων τῶν γνωστῶν καὶ ἀγνώστων ζῴων.

Εἰς τὸν δρόμον περπατεῖ ὡς ὀνοβάτης, νυρκωμένος διερκῶς ἀπὸ τὴν σκέψιν. Ὁ βόας κοιμᾶται ὅταν χωνεύῃ. Ὁ ἐφευρέτης κοιμᾶται ὅταν σκέπτεται. Βαρεῖα ὑπνηλία καταλαμβάνει τὰ μέλη του, τὴν στιγμὴν ποὺ ὁ ἐγκέφαλός του ἀναμηρυκάζει τὴν ἐφεύρεσιν. Ἐνίοτε ὅμως ἀφυνίζεται «ἀφνιδιαστικῶς καὶ παταγωδῶς. Ἐκεῖ ποὺ περιπατεῖ μὲ τὸν μονότονον καὶ μοιρολατρικὸν βηματισμὸν τῆς ἀφρικανικῆς δρομάδος, ἀναπηδᾷ αἰφνιδίως, τινάζει τὴν χαίτην του, ἐάν ἔχῃ τοιαύτην, καὶ σταματᾷ. Ἔνα λιβάρακι μὲ χρῶμα ἀσούνηθες, ἕνα ἄνθος μὲ δομὴν περίεργον ἐπέσυρε τὴν προσοχήν του. Ἀπὸ

στὴν στιγμὴ ἐκείνης ὁ ἐφευρέτης μεταβάλλεται εἰς λαγωνικόν. Κινεῖται νευρικά, πλησιάζει μὲ ὀρμὴν τὸ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας του, τὸ ψαύει, τὸ ἐξετάζει, τὸ ὀσφραίνεται καὶ ἀφῆνει μικρὰν κραυγὴν ἡ ὁποία ὁμοιάζει μὲ ὀλακήν... Ταῦτα πάντα δηλοῦν ὅτι ἀνεκάλυψεν ἰχνη τοῦ θηράματος ἤτοι μυστικὰς σχέσεις μεταξὺ τοῦ ἄνθους καὶ τῆς ἐφευρέσεώς του. Καὶ τοιαῦταις ὀχέσεις ἀνακαλύπτει συχνά, διότι διὰ κάθε ἐφευρέτην τὰ πάντα ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἐφεύρεσίν του...

Εἶναι εὐφάνταστος, πρωτότυπος καὶ θεόπνευστος. Ἡ ἐφεύρεσις πίπτει εἰς τὸν νοῦν του ὡς κεραμίδα, ἐκεῖ ποὺ δὲν τὴν περιμένει κανείς. Ἔτσι συμβαίνει συχνά νὰ ἐφευρίσκῃ πράγματα ποὺ δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν κλάδον του καὶ μὲ τὸ ἐπάγγελμά του. Ἐὰν εἶναι γιατρός, ἐφευρίσκει νέον εἶδος σαμαρίου ἢ σέλλας, ἐὰν εἶναι δικηγόρος, ἐφευρίσκει ἀλοιφὴν διὰ τοὺς κάλους, ἐὰν εἶναι σοσιαλιστής, ἐφευρίσκει νέον ἀσφυξιογόνον, καὶ ἐὰν εἶναι διαρρήκτης, ἐφευρίσκει νέον σύστημα κατοχυρώσεως τῶν θησαυρῶν...

Θέμος ΠΟΤΑΜΙΑΝ ΣΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Π. Ἀβ., Καρδίτσα. Εὐχαριστοῦμε.σο περισσότερον εἶναι ἡ ὕλη ποὺ μᾶς στέλνεται, τόσο ἀργότερα κρίνεται καὶ ξεκαθαρίζεται. Λίγα λίγα, σιγὰ σιγὰ στὴν ἀρχή! Ἀκόμα κρότεραί.—**Στεφ., Ἀθῆνα.** Οἱ στίχοι σας θέλουνε ἀκόμα πολὺ δούλεμα. Μὰ γιὰ σχεδὸν ὅλα ὅσα γράφετε στίχους βάζετε τὸ στίχο περισσοφμένη; Τιμῆς ἕνεκεν;—**Φ. Ρέ, Ἀθῆνα.** Στοὺς μεγάλους ἐπιτρέπεται νὰ γράφουν κακούς στίχους καὶ κακάστοιχα ποιήματα στὸ κοινοὺς θνητοὺς—ὅσο δὲ γινόμαστε μεγαλύτεροι—ἀπαγορεύεται. Ἔτσι εἶναι. Τί νὰ κάνουμε! Χαρ. Σ. Χρ. Πύργος, Ἐλλάδα. Ἡ τὴν «Ἑλβίνα». Ἡ φυλάμε ὅσο νὰ μπεῖ μπρστά, ἀργότερα, τὸ ξεδιάλεγμα. Ἐπτὰ λάβαμε τὴ φοτογραφία σας. Ἂν θὰ ἤξουμε εἰκονογράφηση, δὲν ἔχει ἀκόμα ἀποφασιστεῖ. **Κα Ἀντιγ. Μ.** Ἐὰχαριστοῦμε πολύ. Ἡ λαμπρὴ ἐργασία εἶναι βέβαια ὅλους γνωστή. Τὸ κομμάτι θὰ διαβιβάσουν στὸ εἰδικὸ συντάχτη τῶν μαθητικῶν σελίδων καὶ νὰ κρίνει κατὰ πόσο ἀξίζει νὰ πλάσιο τῶν σελίδων αὐτῶν. **Μπρ. Γ. Φιλ. Δ. Κολ.** Γραμμενίτσα "Λρτης. Τὰ ποιήματα θὰ τὰ φυλάξουμε γιὰ νὰ κρίθοῦν, ἀφοῦ μπεῖ ἡ ὕλη ἀρχὴ τῶν νέων θὰ γράψουμε ἀργότερα περισσότερα κοφέκαστα. "Αν ἔχετε τίποτε ποὺ νὰ χωρέσει στὸ «πλαίσιο τοῦ φύλλου μας, στεῖλτε το νὰ τὸ δοῦμε. **Κωστ. Ρακ.** "Οταν ὁ δράστες εἶναι μακάριος καὶ νομίζει ὅτι στέκεται τόσο ψηλά, ὁ κανεὶς δὲν τὸν φτάνει, ἀν εἶμαστε κοινοὶ ἀνθρωποι, νὰ εὐχόμαστε νὰ μένει στὴ μακαριότητά του ἢ, ἂν εἶναι νὰ κατέβει ἀπὸ κεῖνα, νὰ γίνει τὸ κατέβασμὰ τοῦ ἀγάλια ἀγάλια, γιὰ νὰ μὴ χτυπήσει πέφτοντας. Γιατί ἐσεῖς περιαζεστε τόσο; Δὲν εἴστε φιλόφρονες; "Επιτε μὴν ξεγνᾶτε πὼς κάθε τρελὸς βρίσκει πάντοτε κάποιον ἄλλο τρελὸ ποὺ τὸν θαυμάζει. Γιὰ ἄλλα ἐρωτήσεις ἢ φόρμ.—**Ρόκ. Βετ.** Τὴ φόρ κλεῖο Κρήτης. Ἡ ἔκδοσι ἔργων νέων συγγραφέων θὰ περιλάβει λογοτεχνικὰ ἔργα πρωτότυπα. Τὰ ἐπιστημονικὰ βιβλία εἶναι ἄλλη ὑπόθεση. Πάντως ὅμως δὲν ἔχουμε ὀκ' ἄφῃ μας νὰ παρουγγείλουμε ὁποιαδήποτε ἐργασία.—**Ἤρωας. Ἐλλ. Ὀλ.** Ἀγγλικὸ Ὄρος. Τὰ φύλλα μας θὰ πουλιοῦνται μόνο μὲ τὰ πρακτορεῖα.—**Νιφιλ. Ἀθῆνα.** Τὸ τραγοῦδι σας ἔχει κάποια ἀπλότητα καὶ μὲ τὴ μουσική θὰ πάρει βέβαια χάρη. Στὸ ἁπλὸ διάβασμα ὅμως χάνει ἀρκετά. Γιὰ τὰ κουπόνια εἴμοστε σύμφωνοι.—**Α. Φ. Θεσ/νίκη.** Στὶς ἀγγλίκες μας βλέπετε πὼς μπορεῖ νὰ προμηθεύεστ κανεὶς τὰ δυὸ μεγάλα ἔργα μὲ μικρὲς δόσεις.—**Ἀρ. Κοντέ.** Ἴσως ἀργότερα θὰ σᾶς δώσουμε ἕνα τοσπο νὰ ἀποχτήσετε γρηγορότερα, ἂν θέλετε, τὸ λεξικὸ καὶ τὴν Ἱστορία.—**Στ. Σπαλ.** Ὁ στίχος σας θέλουνε λίγο περισσότερο δούλεμα. Λίγο ἀκόμα καὶ θὰ φτάσετε σὲ κάποιο ἀποτέλεσμα.—**Μαρ. Ι. Ἀργυρόκ. Κρήτη.** Γράψετε τὸ φύλλο ὅπως καὶ τὶς ἐφημερίδες. Συνδρομητὲς δὲ θὰ κάνουμε. Εἰδοποιῆτε μας ὃν παρουσιάζονται δυσκολίες.—**Ἐμμ. Παπ.** Λεβάδιὰ Κρήτης. Τὸ ἴδιο λέμε καὶ σ' ἐσᾶς.—**Ἀγωνιστὴς Ν. Κρ.** Ἐὰ ἤξεν καὶ ἡ διάθεση, λιγότερο καλὴ ἢ τέχνη. Καὶ ἡ ποίησι εἶνε τέχνη. Τὴ λέξη θλίψη τὴ λέτε 4 φορὲς σὲ τρεῖς διαδοχικὲς στροφές, καὶ μαζί κλάψες, κάμποὺς, πόνο, ἐρημιά, σκοτάδι, κακό, ταραχὴ κλ. Κάνετε περισσότερη ὀξοκοψία στὴ λέξη. "Οταν λέει κανεὶς πολλὰ γιὰ τὴ θλίψη, χάνει τὸ δίκιο του.—**Τακ. Δοξ., Πύρ.** Εὐχαριστοῦμε πολύ. Οἱ στίχοι ὄχι κακοί. Μὴ βιάζεστε ὅμως. Λίγη πεῖρα ἀκόμα θὰ σᾶς ὠφελήσει. Προσέξτε νὰ εἶνε λίγο πιὸ εὐχοι οἱ στίχοι σας καὶ πιὸ σωστὰ τὰ μέτρα τους:

«Δίγοι στίχοι, χωρὶς πιὰ τοῦ παλιοῦ τοὺς τὸν ὕμνον
στὴν εὐωδιά, ποὺ ξοπίνω μου δίδεκα θὰ σβήσουν».

Ὁ δεύτερος ἀλλιστα σκοντάφτει ἐοτὸς ἐξαγγῆς... Ἐπίσης σκοντάφτει τοῦτος ὁ στίχος:

«Μὲς στὸ ψέμα σὰ σηράκι γιὰ θ' ἀντηχοῦνε».

Οἱ «Δυὸ σκιὲς στὸ δρόμο» θὰ δημοσιευθοῦν μὲ τὴ σειρὰ ποὺ καὶ ὅταν βρεθεῖ θέση. Πάμε βιαστῆτε.—**Γ. Φ., Πειραιά.** Ὁ-

ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΡΙΑ

ΕΝΑ κρυμμένο καλλιτεχνικὸ ταλέντο βρίσκεται ἀπὸ καιρὸ στὰς Ἀθήνας, ἡ δὶς Φρόσω Εὐθυμιάδου, προσφυοπούλα ἀπὸ τὴν Πόλη. Ταλέντο ποὺ δὲν θ' ἀργήσῃ, ἀς ἐλπίσωμε, νὰ παρουσιασθῇ καὶ στὸ μεγάλο κοινὸν ὡραῖα καὶ πρωτότυπα ἔργα κεραμοπλαστικῆς.

κῆς καὶ πηλογλυπτικῆς τέχνης. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο τὸ ἔβγαλα ἀπὸ μία σειρὰ ἔργων της ποὺ εἶδα στὸ ἐργαστήριό της. Ἀγγεῖα σὲ ποικίλες ἁπλὲς ἢ πολυσύθετες μορφές, εἰδώλια ἀνθρώπων, ζῴων, ἐρμετῶν, σκεῦη τσαγιοῦ καὶ διακοσμητικὰ κομψοτεχνήματα, μὲ τὴν ἰδιότυπη σφραγῖδα ἑνὸς καθαροῦ κλείνουν στοιχεῖα ζωντανά καὶ ὡρμα μιᾶς πηγαίας καὶ ζωφῆς πλαστικῆς ἐκφράσεως. Κι' ἐκεῖ ποὺ ἐκδηλώνεται μὲ τάσεις νεωτερικές, ξαφνικὰ ἀναπηδᾷ ἕνα πνεῦμα νεοκλασσικὸ ἀπὸ ἄλλα δημιουργήματά της, ὅπου ἡ μοντέρνα ἐπίδραση, συνταιριασμένη μὲ τὴν αὐστηρὴ κλασσικὴ ἀρχιτεκτονική, καταλήγουν στὸ πιὸ αἰσθητικὸ διακοσμητικὸ ἀποτέλεσμα. Τέτοια ἐντύπωση μᾶς δίνει μία τσαγιέρα ποὺ θυμίζει σκεῦος ἀρχαϊκό, μιὰ τρίοπτη μάσκα, ὡραῖο μοτίβο γιὰ συντριβάνι, ἕνα μεγάλο βάζο μὲ τεινά χρώματα. Ἡ Βιέννη σὰν ἀγορὰ ἔργων τέχνης, φημισμένη σ' ὅλον τὸν κόσμο, ξεῖ σήμερα μονάχα μὲ τὴν ἀνάμηνη τοῦ μεγάλου της παρελθόντος. Ὅπου μεγαλύτερη κίνηση παρουσιάζουνε οἱ γειτονικές της χῶρες Οὐγγαρία, Τσεχοσλοβακία καὶ Ἐλβετία καὶ κάτι σύγκριση δὲ μπορεῖ βέβαια νὰ γίνει μὲ τὴ Γερμανία καὶ τὴν Ἰταλία. Οἱ εἰδικοὶ βρίσκουν τὴν αἰτία τοῦ ξεπεσμοῦ τούτου κυρίως στὴ Βαρειὰ φορολογία ποὺ καταστρέφει τοὺς ἐπιχειρηματίες. Πραγματικὰ τὸ σύνολο τῶν φόρων ποὺ ἐπιβαρύνουν τὴν ἀγορὰ ἑνὸς ἔργου τέχνης στὴ Βιέννη φτάνει τὰ 20%, ἐνῶ, γιὰ παράδειγμα, στὴν Τσεχοσλοβακία εἶναι μονάχα 2,5%.

Οἱ συνέπειες τῆς πολιτικῆς αὐτῆς εἶναι πολὺ αἰσθητές. Ἀπὸ τὶς 300 ἐπιχειρήσεις ποὺ ὑπῆρχανε στὴν ἐποχὴ τοῦ πληθωρισμοῦ, ἀπομείναν μονάχα 120, κι' ἀπ' αὐτὲς μόνο οἱ τέσσερις εἶναι γνωστὲς διεθνῶς. Κι' ὅλες, ἰδιαίτερα τὸν τελευταῖο καιρό, δουλεύουνε μὲ ζημιά.

Πολὺ συνετέλεσε καὶ ἡ πτῶση τῆς ἀξίας τῶν ἔργων τέχνης ποὺ προκάλεσε ἡ κρίση. Ἡ πτῶση τῶν τιμῶν φτάνει πολλὲς φορὲς τὰ 60-90%.

Κι' ὡστόσο δὲν πρέπει νὰ νομίζει κανεὶς πὼς ἡ βιεννέζικη ἀγορὰ δὲ διατήρησε τὴν ἐλπίδα πὼς πάλι θὰ πάρει ἀπάνω της. Μὰ προϋπόθεση κατὰ τὴ γνώμη τῶν ἐνδιαφερομένων εἶναι ἡ ἐλάφρυνση τῆς φορολογίας. Ἀκόμα οἱ ἰδιοτικὲς ἐπιχειρήσεις δυνάμωσαν τὴν πολεμική τὸν τελευταῖο καιρὸ κἀ ἐνάντια στὸ Ντοροτέουμ, δηλαδὴ τὸ Ἐνεχειροδανειστήριο, ποὺ εἶναι κρατικὸ ἵδρυμα. Τὸ κατηγοροῦνε πὼς εἶναι ὁ κυριώτερος αἴτιος γιὰ τὴν πτῶση τῶν τιμῶν καὶ πὼς τοῦς κάμνει ἀθέμιτο συναγωνισμό, δουλεύοντας κατὶ τὸ ἴδιο μὲ ἀνάγλυφα γύρω του ἄλογα σὲ δρμητικὲς κινήσεις σχεδιασμένα, ἔνα γυναικεῖο ζυμνὸ ποὺ φέρνει στὸ νοῦ μία συσπειρωμένη Ἀφροδίτη τοῦ Βατικανοῦ Μουσείου, ἕνα κατσικάκι, μιὰ καμήλα, ἕνα χονοειδὲς δοχεῖο κρεμαστὸ μὲ βατράχους ἀναγλύφους, ἄλλο σὰν δίπλό κέρας τῆς Ἀμαλθείας, μία ἰδιόρρυθμη σ' ἔκφραση μάσκα κι' ἕνα ἐκφραστικὸ κεφάλι κόρης ποὺ, μαζὶ μὲ δύο τρία κομμάτια ἀκόμη, ἀνήκει στὴν περιοχὴ τῆς καθαρῆς γλυπτικῆς τέχνης, καὶ μαρτυρεῖ τὸ πλαστικὸ δυναμικὸ τἀλέντο τῆς δος Εὐθυμιάδου. Λεπτοὶ καὶ διάφανοι χρωματισμοί ποὺ κοσμοῦν τὶς ἐπιφάνειες καὶ ἀπλώνονται κυματιστοὶ στοὺς πλαστικοὺς ὄγκους καὶ στὰ ἐπίπεδα, προδίδουν μιὰ ἰδιαίτερη εὐαισθησία στὴν ἐναρμόνιση τῶν τόνων.

Ἡ ὅλη τοῦ πηλοῦ, ποὺ ὑπόκειται σὲ παραμορφωτικὲς μεταλλάγες, ἔπειτ' ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνιση τῆς καλλιτεχνικῆς πνοῆς ἀπάνω της καὶ τὴ σχηματοποίησή, εἶνε γνωστὸ ὅτι, ἂν δὲν ψηθῇ σὲ εἰδικὸ κλίβανο, σκάζει καὶ τρίβεται, οὔτε βέβαια μπορεῖ νὰ δεχθῇ καὶ τὸ διακοσμητικὸ ἐπίχρισμα, ποὺ κι' αὐτὸ πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ ὁρισμένους τεχνικοὺς κανόνας. Ἡ δὶς Εὐθυμιάδου μὲ τὴν ἐμφυτη της ἐμπνευσι καὶ μὲ τὴ σοβαρὴ σπουδὴ τῆς κατέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς βεβαίας ἐπιτυχίας. Γι' αὐτὸ τὸ κάλεσμα τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπὸ πρίν ἢ περιμένουνε νὰ καλλιτερέψουν οἱ τιμές.

Ἂς περιμένουμε! Αὐτὸ εἶναι τὸ σύνθημα στὴν βιεννέζικη ἀγορὰ ἔργων τέχνης, ποὺ τὴ γονάτισε ἡ φοβερὴ τοῦτη κρίση.

W.

Η ΒΙΕΝΝΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ἤθελε νὰ ζωγραφίσει τὴ σημερινὴ κατάσταση τῆς Βιέννης οἀν ἀγορᾶς ἔργων τέχνης, θἄπρεπε νὰ χρησιμοποιήσει ὁμοῦ τὸ χρῶμα τῆς ἀπελπισίας καὶ τὴ χαρὰ τῆς ἀνοιξιάτικης ἀναγέννησης. Τὸ ἀγοραστικὸ κοινὸ, ἰδιαίτερα Ἐκεῖνοι ποὺ δὲν εἶναι μπασμένοι στὰ ζητήματα τῆς τέχνης, θέλουν νἄναι ἐξασφαλισμένοι. Μ'ὅλο ποὺ ἡ Κρατικὴ Διεύθυνση Μνημείων δὲ φέρνει συνήθως ἐμπόδια στὴν ἐξαγωγὴ ἔργων, ὁστόσο σήμερα ὁ κυριώτερος ἀγοραστὴς εἶναι τὸ ἐσωτερικό. Ἀπὸ τὸν πλούσιο ἀκόμα θησαυρὸ τέχνης ποὺ βρίσκεται στὴ ζωγραφικὴ οἱ Ὁλλανδοὶ τοῦ 17ου αἰώνα καὶ οἱ Βενετσιάνοι τοῦ 18ου. Ἀκόμα ἐπιπλα γοτθικὰ καὶ τὴς ἐποχῆς τῆς Ἀναγέννησης, μικροκαλλιτεχνήματα τοῦ 13-16ου αἰώνα. Οἱ παλιοὶ συστηματικοὶ συλλέκτες δὲν ἀγοράζουνε, γιατὶ δὲν ἔχουνε ρευστὸ χρῆμα. Ἐξαιρετικὴς ἀξίας ἔργα ἀπὸ χρόνια δὲν βρίσκονται στὴν ἀγορά, γιατὶ οἱ κάτοχοί τους ἢ ἀναγκάσθηκαν νὰ τὰ πουλήσουνε ἀπὸ πρίν ἢ περιμένουνε νὰ καλλιτερέψουν οἱ τιμές.

"Ας περιμένουμε! Αὐτὸ εἶναι τὸ σύνθημα στὴν βιεννέζικη ἀγορὰ ἔργων τέχνης, ποὺ τὴ γονάτισε ἡ φοβερὴ τοῦτη κρίση.

W.

ΚΩΝΣΤ. ΚΑΤΣΑΡΑ
Νευρολόγου Ἰατροῦ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΖΩΗ

Τιμ. 4δ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

Η Κριτική τοῦ βιβλίου

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ: Οἱ νύχτες τοῦ Φεβρουαρίου. *(Ἔκδοσις: Ἱερ. Κοιν. Λόγος καὶ Σύν. σελ. 142. Ἀθῆνα, 1935).*

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ βέβαια φαινομενο ἀσήμαντο γιὰ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία ἡ ἔκδοση τοῦ νέου, εἰκοστοῦ κατὰ σειρὰ, ποιητικοῦ βιβλίου τοῦ Παλαμᾶ. Ὁ ποιητής, ποὺ ἀγγίζει τὰ δεκτυλιά του ὅλη τὴ σκάλα τῆς Λύρας, ὀνειρεύεται ἀκόμα μιὰ ὀπέρατη κι' ἀγρίκητη συμφωνία. Ἡ πρωτογνώριστη φωνὴ τῶν «Τραγουδιῶν τῆς πατρίδας μου» ποὺ τὴ δυνατώνει ἡ συγχρονισμένα ἀρχαιολατρεία τοῦ «Ὕμνου τῆς Ἀθηνᾶς» καὶ ἡ λυρικὴ ἀνάταση τῶν «Ματιῶν τῆς ψυχῆς μου», ὀφωνεται στὶς πολύχρωμες ζωγραφιὲς τῶν «Ἤθων» καὶ «Ἀνασταίνεται» καὶ ξεσπᾷ σ' ἕνα λυγιὸ στὸν παρηγορητικὸ καὶ φιλοσοφημένο «Τάφο». Ἡ ἔμπνευση γίνεται πλουσιώτερη μὲ τοὺς «Χαιρετισμοὺς τῆς Ἡλιογέννητης», καὶ μὲ τὴν «Ἀσάλευτη Ζωή» ποτεὶ σταματᾷ κι' ἀρμῆς τοῦ Παρνασσοῦ. Ἡ συνθετικὴ τέχνη τοῦ πεῖρνει ἄλο τὸ πλάτος της καὶ ἀποχτᾷ ὅλο τὸ ἐκφραστικό της βάθος μὲ τὸ «Ἀωθεκάλογο τοῦ Γόφτου» καὶ τὴ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιᾶ», ζηλευτὰ γιὰ τὴν ἀναβίωση στὴς μέρες μας τῆς χαμένης ἐπικῆς μούσας. Μὲ τὴν «Ποιητικὴ καὶ Μονᾶδα» ξαναγυρίζει ὁ ποιητὴς στὴ λυρικὴ χάρη, καὶ μὲ τοὺς «Κυνηγοὺς τῆς Ἀμνοῦδας» ζωντανεύει τὰ πρωτόγνωρα του αἰσθήματα, ἐκεῖ ποὺ μὲ τοὺς «Βωμοὺς» ἡ σοφὴ του σκέψη ἐρουργεῖ ἀπὸ τὸν λυρικὸ τῆς νοῦ. Μιὰ θερμὴ ποιητικὴ νότα ξυναμώνει τὰ «Παράκαιρα», ἕνα μεθύσι ἐκφραστικὴς ἐξοσύνης χαρχτηρίζει τὰ «Δεκεκατεστάχτα» καὶ τοὺς «Ἑκατὸν

ΠΕΡΙ ΒΕΝΕΤΙΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Π. ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ

Η ΕΠΙΣΗΜΗ καὶ πανηγυρικὴ Ἔκθεση τοῦ Τισιανοῦ στὴ Βενετιὰ ἔδωσε κι ὅλα καὶ θἀδώσει ἴσως κι αὔριο σὲ μερικοὺς Ἕλληνες τὴ ξηλευτὴ τύχη νὰ γνωριστοῦνε μὲ τὴν ἐνδοξώτερη ζωγραφικὴ τῆς Δύσης καὶ νὰ θαυμάσουνε τὸν τελειότερο καὶ τὸν πιὸ αὐθεντικὸ ἐκπρόσωπο τῆς βενετικῆς σχολῆς. Ἔνας ἀπὸ τοὺς εὐτυχισμένους αὐτοὺς προσκυνητὲς μοῦ ζητοῦσε προχτὲς νὰ γίνω ἀπὸ μακριὰ ὁ πνευματικός του ὁδηγός, νὰ τόνε βοηθήσω νὰ δεῖ καὶ νὰ ἐννοήσει τὴν τέχνη τοῦ μεγάλου Βενετοῦ. Τὴν εἰσήγηση αὐτή, ἐπειδὴ παρουσιάζει γενικώτερο ἐνδιαφέρο, τήνε δίνω ἐδῶ γραφτὴ καὶ καλῶ τὸν ἀναγνώστη ποὺ θὰ τὴ μελετήσει νὰ προσέξει τὴ μέθοδο ποὺ ἔχω υἱοθετήσει. Ἡ πρόθεσή μου εἶναι νὰ ἐρμηνεύσω τὸ ἔργο τῆς τέχνης σὰ μιὰ γλῶσσα ποὺχει τὴ γραμματική της, τὸ συντακτικό, τοὺς κανόνες, τὴν ἐσωτερικὴ λογικὴ καὶ τὴν παράδοσή της καὶ νἀποκαλύψω τὴν ὡμορφιὰ του, γυρεύοντάς τηνε μέσα στὰ στοιχεῖα του κι ὄχι στὴ δική μου φαντασία ἢ στὴν εὐαισθησία μου. Ἐπιθυμῶ νὰ κάμω τὴ μορφολογία τοῦ ἔργου τῆς τέχνης.

*

Τὸ ὁρόμο ποὺ ἡ Ἱστορία τῆς βενετικῆς ζωγραφικῆς ἀκολουθεῖ ὡς τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰώνα, εἶναι δύσκολο νὰ τὸν ἐκφράσεις μὲ μιὰν ἀρχή. Στὸ ΙΓ' αἰώνα, οἱ Βενετοὶ ζωγράφοι δὲ γνωρίζανε παρὰ τὸ βυζαντινὸ τρόπο, καὶ στὸ ΙΔ', τότες ποὺ ἡ Τοσκάνη περνοῦσε ἀπὸ τὸν ἕνα θρίαμβο στὸν ἄλλο, ἀτοὺς ἀγῶνες της γιὰ τὴν κατάχτηση τοῦ Ἰδανικοῦ τῆς Ἀναγέννησης, ἡ Βενετιὰ ἔμενε ἀπάρταγη, σκλαβωμένη σὲ ἀρχὲς νεκρές, ποὺ κάνανε ἀπὸ τὴ ζωγραφική της μιὰν παράδοξη ἐπιβίωση βυζαντινοῦ στύλ παραλλαγμένου ἀπὸ τὶς γοτθικὲς ἐπίδρασες. Στὸ ΙΕ' αἰώνα, ἡ Βενετιὰ δουλεοῦσε ἀκόμα στὰ περασμένα, καὶ μόνο στὸ ΙΣ' παίρνει μὲ ἀπόφαση τὴ μοῖρα της στὰ χέρια της καὶ δημιουργεῖ μιὰν τέχνη σύμφωνη μὲ τὴν ἰδιαίτερη κλίση της καὶ μὲ τὰ ἰδεαλικά του. Ἐξαιρα ἀναστάτωσε τὴν Ἰταλία. Ἡ εἰρηνικὴ ἐπανάσταση ποὖχε κινήσει ὁ Τζιόττο καὶ ποὺ στὸ ΙΔ' αἰώνα εἶχε κερδίσει ὅλη σχεδὸν τὴν Ἰταλία, ἄφησε ἀπείραχτη τὴ Βενετιά. Τὸ φρέσκο δὲν κατάφερε νὰ παραμερίσει τὸ μωσαϊκό, κ' ἡ διανοητικὴ κίνηση ποὺ σ' ὁλάκερη τὴ χερσόνησο ἔπλαθε σὲ νέα καλοὐμόρφιν τὴν Ἰταλικὴ σκέψη, δὲν ἔφτασε ὡς τὴν πολιτεία τοῦτη ποὺ διατηροῦσε περισσότερες σχέσεις μὲ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴ Νυρεμβέργη παρὰ μὲ τὴ Φλωρεντία. Ἡ κίνηση τῆς ἠπειρωτικῆς Ἰταλίας δὲν κερδίζει ὁριστικὰ τὴ Βενετιὰ παρὰ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰώνα καὶ πέρα. Ἡ ἰσχυρὴ βυζαντινὴ παράδοση ὑποχωρεῖ ἀπὸ τότε σταθερὰ κ' ἡ κηδεμονία τῆς σοφῆς γειτόνισσας, τῆς Πάδοβας, ἀρχίζει νὰ ὀρίζει τὴν ἐξέλιξη τῆς βενετικῆς ζωγραφικῆς. Ἡ κηδεμονία τοῦτη, μαζὶ μὲ τὴν τεχνικὴ τοῦ Βορρᾶ, ποὺ τὴν εἰσηγεῖται ὁ Ἀντωνέλλο ντὰ Μεσσήνα, καὶ μὲ τὴ ζωντανὴ ἐπίδραση τοῦ βενετικοῦ περίγυρου μὲ τὴ γραφικότητα καὶ τὸν ἀνατολισμό, σταθήκαν οἱ τρεῖς πηγὲς τῆς δύψιμης βενετικῆς Ἀναγέννησης.

Τὶς ἐπίδρασες τῆς Πάδοβας πάνω στὴ βενετικὴ σχολὴ τὶς συνοψίζει καὶ τὶς ἐξαντλεῖ τόνομα τοῦ Ἀντρέα Μαντέγνα. Ἀὐτὸ ποὺ ἡ ρωμαλέα καὶ ὁρμητικὴ τέχνη του ἐπέβαλε στὴ Βενετιὰ μπορεῖ νὰ περιληφτεῖ στὰ τρία κεφάλαια τῆς αἰσθητικῆς τῆς Ἀναγέννησης: ἐξωγενὸ σχέδιο, πλαστικότητα τῆς φόρμας, γεωμετρικὴ ἐρμηνεία τοῦ διαστήματος. Καὶ συνάμα: ἡ δεισιδαιμονία τῆς ἀρχαιότητας. Ἡ ἐλαιογραφία, ποὺ εἰσάγεται ἀπὸ τὸ Βορρᾶ γιὰ νὰ συμπληρώσει τὸ μάθημα, εἶναι ἡ τεχνικὴ ποὺ ἐπιτρέπει τὴ διαφάνεια, τὴν ἔνταση, τὸν παλμὸ καὶ τὴν ἀκρίβεια τοῦ χρωματισμοῦ, ἔρχεται λοιπὸν στὴν ὥρα της γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς πειραματισμοὺς γιὰ τὴν τέλεια κατάχτηση τοῦ διαστήματος καὶ τὴ γλυστερὴ ἀπεικόνιση τῶν μορφῶν. Τέλος, ὁ ἰθυγενὴς ἐξωτισμὸς τῆς Βενετιᾶς συναλλάσσει τὶς βυζαντινὲς κι ἀραβικὲς ἐπιδρασες καὶ τὰ κλασικὰ διδάγματα τῆς Ἀρχαιότητας μὲ τὶς γοτθικὲς κατάχτησες τοῦ Βορρᾶ.

Ἡ τριπλὴ αὐτὴ ἐπίδραση ἐναρμονίζεται γιὰ πρώτη φορὰ μέσα στὴ ζωγραφικὴ τοῦ Βιττόρε Καρπάτσιο (1455 1525). Τὰ ἔργα του μαρτυροῦν ἀνησυχία γιὰ τὴν προοπτική, ἔρωτα τοῦ γραφικοῦ κ' ἱκανὴ γνῶση τῆς τεχνικῆς τοῦ Βορρᾶ. Ἀλλ' αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ τὴν τιμὴ τοῦ Καρπάτσιο εἶναι ἡ συνείσφορά του στὸν ἀγῶνα τῆς βενετικῆς ζωγραφικῆς νὰ ὑποτάξει τὰ ξένα διδάγματα στὴ βαθήτερη κλίση της. Ἐξαφανίζοντας κάποτε ὁλοκληρωτικὰ σχεδὸν τὸ ἐρμηνευτικὸ στοιχεῖο τοῦ σχεδίου, ποτίζοντας τὴ χρωματικὴ μᾶζα μὲ φῶς καὶ βυθίζοντας σὲ μιὰν παλλόμενη ἀοριστία τὸ περίγραμμα, ὁ Καρπάτσιο ἐγκαινιάζει τὴν «ἰμπρεσιονιστικὴ» ἀρχὴ ποὺ συνέχισε ὁ Τζιοβάννι Μπελλίνι κι ἀποθέωσε ὁ Τζιορτζιόνε κι ὁ Τισιανός.

Στὸ ἔργο τοῦ Τζιοβάννι Μπελλίνι (1428-1516), ποὺ στὴ μακριὰ καὶ καματερὴ του ζωὴ ἔτρεξε ὅλον τὸ δρόμο ποὺ φέρνει ἀπὸ τὸ Μαντένια στὸν Τισιανό, ἡ ζωντανὴ ἀντίδραση τῆς βενετικῆς παράδοσης ἐνάντια στὰ ξενικὰ στοιχεῖα παρουσιάζεται μὲ περισσότερη ἐνάργεια. Στὴ νεανική του παραγωγή, ὁ Μπελλίνι βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν κηδεμονία τοῦ Μαντένια, καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα του δὲν ξεχωρίζουνε καθόλου στὴν τεχνοτροπία ἀπὸ τὰ λαμπρὰ τους πρότυπα. Κ' ἔδῶ κ' ἐκεῖ, ἡ ἴδια ἀκρίβεια καὶ ξηρότητα στὸ σχέδιο, τὸ ἴδιο ἀνάγλυφο ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ἡ ἴδια σοφία κ' ἔνταση. Ἀλλὰ ὅσο ὁ Μπελλίνι ὡριμάζει, τόσο ἡ φύση του λευτερώνεται ἀπὸ τὸ καταθλιπτικὸ ὑπόδειγμα, τόσο ὁ ζωγράφος μεταφέρει μέσα στὸ ἔργο του τὴ δική του ψυχή. Ἡ διερμηνευτικὴ ἱκανότητα τοῦ χρώματος κ' ἡ συνθετικὴ ἀξία τοῦ φωτὸς ἀποκαλύπτουνται θαρραῖς στὸ τάλαντό του ἀπὸ μιὰν ἔμφυτη σοφία, ὡσὰν μιὰ κληρονομιὰ τῆς πατρίδας του. Ἔνας μυστικόπαθος ρεαλισμὸς καὶ συνάμα ἡ ἔμφυτη ἠδυπάθεια τοῦ Βενετοῦ κατευθύνουνε στὴν ὥρα τῆς ὡριμότητας τὴν καλαισιτσία του. Στὶς Παναγιὲς τοῦ Μπελλίνι, ὁποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἰταλικὴ σκέψη, δὲν ἔφτασε ὡς τὴν πολιτεία τοῦτη ποὺ διατηροῦσε περισσότερες σχέσεις μὲ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴ Νυρεμβέργη παρὰ μὲ τὴ Φλωρεντία. Ἡ κίνηση τῆς ἠπειρωτικῆς Ἰταλίας δὲν κερδίζει ὁριστικὰ τὴ Βενετιὰ παρὰ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰώνα καὶ πέρα. Ἡ ἰσχυρὴ βυζαντινὴ παράδοση ὑποχωρεῖ ἀπὸ τότε σταθερὰ κ' ἡ κηδεμονία τῆς σοφῆς γειτόνισσας, τῆς Πάδοβας, ἀρχίζει νὰ ὀρίζει τὴν ἐξέλιξη τῆς βενετικῆς ζωγραφικῆς. Ἡ κηδεμονία τοῦτη, μαζὶ μὲ τὴν τεχνικὴ τοῦ Βορρᾶ, ποὺ τὴν εἰσηγεῖται ὁ Ἀντωνέλλο ντὰ Μεσσήνα, καὶ μὲ τὴ ζωντανὴ ἐπίδραση τοῦ βενετικοῦ περίγυρου μὲ τὴ γραφικότητα καὶ τὸν ἀνατολισμό, σταθήκαν οἱ τρεῖς πηγὲς τῆς δύψιμης βενετικῆς Ἀναγέννησης.

Τὸ ἔργο τοῦ Τζιοβάννι Μπελλίνι (1428-1516), ποὺ στὴ μακριὰ καὶ καματερὴ του ζωὴ ἔτρεξε ὅλον τὸ δρόμο ποὺ φέρνει ἀπὸ τὸ Μαντένια στὸν Τισιανό, ἡ ζωντανὴ ἀντίδραση τῆς βενετικῆς παράδοσης ἐνάντια στὰ ξενικὰ στοιχεῖα παρουσιάζεται μὲ περισσότερη ἐνάργεια. Στὴ νεανική του παραγωγή, ὁ Μπελλίνι βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν κηδεμονία τοῦ Μαντένια, καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα του δὲν ξεχωρίζουνε καθόλου στὴν τεχνοτροπία ἀπὸ τὰ λαμπρά τους πρότυπα. Κ' ἔδῶ κ' ἐκεῖ, ἡ ἴδια ἀκρίβεια καὶ ξηρότητα στὸ σχέδιο, τὸ ἴδιο ἀνάγλυφο ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ἡ ἴδια σοφία κ' ἔνταση. Ἀλλὰ ὅσο ὁ Μπελλίνι ὡριμάζει, τόσο ἡ φύση του λευτερώνεται ἀπὸ τὸ καταθλιπτικὸ ὑπόδειγμα, τόσο ὁ ζωγράφος μεταφέρει μέσα στὸ ἔργο του τὴ δική του ψυχή. Ἡ διερμηνευτικὴ ἱκανότητα τοῦ χρώματος κ' ἡ συνθετικὴ ἀξία τοῦ φωτὸς ἀποκαλύπτουνται θαρραῖς στὸ τάλαντό του ἀπὸ μιὰν ἔμφυτη σοφία, ὡσὰν μιὰ κληρονομιὰ τῆς πατρίδας του. Ἔνας μυστικόπαθος ρεαλισμὸς καὶ συνάμα ἡ ἔμφυτη ἠδυπάθεια τοῦ Βενετοῦ κατευθύνουνε στὴν ὥρα τῆς ὡριμότητας τὴν καλαισιτσία του. Στὶς Παναγιὲς τοῦ Μπελλίνι, ὁποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἰταλικὴ σκέψη, δὲν ἔφτασε ὡς τὴν πολιτεία τοῦτη ποὺ διατηροῦσε περισσότερες σχέσεις μὲ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴ Νυρεμβέργη παρὰ μὲ τὴ Φλωρεντία. Ἡ κίνηση τῆς ἠπειρωτικῆς Ἰταλίας δὲν κερδίζει ὁριστικὰ τὴ Βενετιὰ παρὰ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰώνα καὶ πέρα. Ἡ ἰσχυρὴ βυζαντινὴ παράδοση ὑποχωρεῖ ἀπὸ τότε σταθερὰ κ' ἡ κηδεμονία τῆς σοφῆς γειτόνισσας, τῆς Πάδοβας, ἀρχίζει νὰ ὀρίζει τὴν ἐξέλιξη τῆς βενετικῆς ζωγραφικῆς. Ἡ κηδεμονία τοῦτη, μαζὶ μὲ τὴν τεχνικὴ τοῦ Βορρᾶ, ποὺ τὴν εἰσηγεῖται ὁ Ἀντωνέλλο ντὰ Μεσσήνα, καὶ μὲ τὴ ζωντανὴ ἐπίδραση τοῦ βενετικοῦ περίγυρου μὲ τὴ γραφικότητα καὶ τὸν ἀνατολισμό, σταθήκαν οἱ τρεῖς πηγὲς τῆς δύψιμης βενετικῆς Ἀναγέννησης.

Τὶς ἐπίδρασες τῆς Πάδοβας πάνω στὴ βενετικὴ σχολὴ τὶς συνοψίζει καὶ τὶς ἐξαντλεῖ τόνομα τοῦ Ἀντρέα Μαντέγνα. Ἀὐτὸ ποὺ ἡ ρωμαλέα καὶ ὁρμητικὴ τέχνη του ἐπέβαλε στὴ Βενετιὰ μπορεῖ νὰ περιληφτεῖ στὰ τρία κεφάλαια τῆς αἰσθητικῆς τῆς Ἀναγέννησης: ἐξωγενὸ σχέδιο. πλαστικότητα τῆς φόρμας, γεωμετρικὴ ἐρμηνεία τοῦ διαστήματος. Καὶ συνάμα: ἡ δεισιδαιμονία τῆς ἀρχαιότητας. Ἡ ἐλαιογραφία, ποὺ εἰσάγεται ἀπὸ τὸ Βορρᾶ γιὰ νὰ συμπληρώσει τὸ μάθημα, εἶναι ἡ τεχνικὴ ποὺ ἐπιτρέπει τὴ διαφάνεια, τὴν ἔνταση, τὸν παλμὸ καὶ τὴν ἀκρίβεια τοῦ χρωματισμοῦ, ἔρχεται λοιπὸν στὴν ὥρα της γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς πειραματισμοὺς γιὰ τὴν τέλεια κατάχτηση τοῦ διαστήματος καὶ τὴ γλυστερὴ ἀπεικόνιση τῶν μορφῶν. Τέλος, ὁ ἰθυγενὴς ἐξωτισμὸς τῆς Βενετιᾶς συναλλάσσει τὶς βυζαντινὲς κι ἀραβικὲς ἐπιδρασες καὶ τὰ κλασικὰ διδάγματα τῆς Ἀρχαιότητας μὲ τὶς γοτθικὲς κατάχτησες τοῦ Βορρᾶ.

Τζιορτζιόνε: Ἡ Θύελλα.
(Πινακοθήκη Τζιοβανέλλι, Βενετιά, κερί τὸ 1505).

Ἡ τριπλὴ αὐτὴ ἐπίδραση ἐναρμονίζεται γιὰ πρώτη φορὰ μέσα στὴ ζωγραφικὴ τοῦ Βιττόρε Καρπάτσιο (1455 1525). Τὰ ἔργα του μαρτυροῦν ἀνησυχία γιὰ τὴν προοπτική, ἔρωτα τοῦ γραφικοῦ κ' ἱκανὴ γνῶση τῆς τεχνικῆς τοῦ Βορρᾶ. Ἀλλ' αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ τὴν τιμὴ τοῦ Καρπάτσιο εἶναι ἡ συνείσφορά του στὸν ἀγῶνα τῆς βενετικῆς ζωγραφικῆς νὰ ὑποτάξει τὰ ξένα διδάγματα στὴ βαθήτερη κλίση της. Ἐξαφανίζοντας κάποτε ὁλοκληρωτικὰ σχεδὸν τὸ ἐρμηνευτικὸ στοιχεῖο τοῦ σχεδίου, ποτίζοντας τὴ χρωματικὴ μᾶζα μὲ φῶς καὶ βυθίζοντας σὲ μιὰν παλλόμενη ἀοριστία τὸ περίγραμμα, ὁ Καρπάτσιο ἐγκαινιάζει τὴν «ἰμπρεσιονιστικὴ» ἀρχὴ ποὺ συνέχισε ὁ Τζιοβάννι Μπελλίνι κι ἀποθέωσε ὁ Τζιορτζιόνε κι ὁ Τισιανός.

Στὸ ἔργο τοῦ Τζιοβάννι Μπελλίνι (1428-1516), ποὺ στὴ μακριὰ καὶ καματερὴ του ζωὴ ἔτρεξε ὅλον τὸ δρόμο ποὺ φέρνει ἀπὸ τὸ Μαντένια στὸν Τισιανό, ἡ ζωντανὴ ἀντίδραση τῆς βενετικῆς παράδοσης ἐνάντια στὰ ξενικὰ στοιχεῖα παρουσιάζεται μὲ περισσότερη ἐνάργεια. Στὴ νεανική του παραγωγή, ὁ Μπελλίνι βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὴν κηδεμονία τοῦ Μαντένια, καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα του δὲν ξεχωρίζουνε καθόλου στὴν τεχνοτροπία ἀπὸ τὰ λαμπρά τους πρότυπα. Κ' ἔδῶ κ' ἐκεῖ, ἡ ἴδια ἀκρίβεια καὶ ξηρότητα στὸ σχέδιο, τὸ ἴδιο ἀνάγλυφο ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ἡ ἴδια σοφία κ' ἔνταση. Ἀλλὰ ὅσο ὁ Μπελλίνι ὡριμάζει, τόσο ἡ φύση του λευτερώνεται ἀπὸ τὸ καταθλιπτικὸ ὑπόδειγμα, τόσο ὁ ζωγράφος μεταφέρει μέσα στὸ ἔργο του τὴ δική του ψυχή. Ἡ διερμηνευτικὴ ἱκανότητα τοῦ χρώματος κ' ἡ συνθετικὴ ἀξία τοῦ φωτὸς ἀποκαλύπτουνται θαρραῖς στὸ τάλαντό του ἀπὸ μιὰν ἔμφυτη σοφία, ὡσὰν μιὰ κληρονομιὰ τῆς πατρίδας του. Ἔνας μυστικόπαθος ρεαλισμὸς καὶ συνάμα ἡ ἔμφυτη ἠδυπάθεια τοῦ Βενετοῦ κατευθύνουνε στὴν ὥρα τῆς ὡριμότητας τὴν καλαισιτσία του. Στὶς Παναγιὲς τοῦ Μπελλίνι, ὁποὺ ἀποτελοῦν τὴν ἰταλικὴ σκέψη, δὲν ἔφτασε ὡς τὴν πολιτεία τοῦτη ποὺ διατηροῦσε περισσότερες σχέσεις μὲ τὴν Ἀνατολὴ καὶ τὴ Νυρεμβέργη παρὰ μὲ τὴ Φλωρεντία. Ἡ κίνηση τῆς ἠπειρωτικῆς Ἰταλίας δὲν κερδίζει ὁριστικὰ τὴ Βενετιὰ παρὰ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ΙΕ' αἰώνα καὶ πέρα. Ἡ ἰσχυρὴ βυζαντινὴ παράδοση ὑποχωρεῖ ἀπὸ τότε σταθερὰ κ' ἡ κηδεμονία τῆς σοφῆς γειτόνισσας, τῆς Πάδοβας, ἀρχίζει νὰ ὀρίζει τὴν ἐξέλιξη τῆς βενετικῆς ζωγραφικῆς. Ἡ κηδεμονία τοῦτη, μαζὶ μὲ τὴν τεχνικὴ τοῦ Βορρᾶ, ποὺ τὴν εἰσηγεῖται ὁ Ἀντωνέλλο ντὰ Μεσσήνα, καὶ μὲ τὴ ζωντανὴ ἐπίδραση τοῦ βενετικοῦ περίγυρου μὲ τὴ γραφικότητα καὶ τὸν ἀνατολισμό, σταθήκαν οἱ τρεῖς πηγὲς τῆς δύψιμης βενετικῆς Ἀναγέννησης.

Τὶς ἐπίδρασες τῆς Πάδοβας πάνω στὴ βενετικὴ σχολὴ τὶς συνοψίζει καὶ τὶς ἐξαντλεῖ τόνομα τοῦ Ἀντρέα Μαντέγνα. Ἀὐτὸ ποὺ ἡ ρωμαλέα καὶ ὁρμητικὴ τέχνη του ἐπέβαλε στὴ Βενετιὰ μπορεῖ νὰ περιληφτεῖ στὰ τρία κεφάλαια τῆς αἰσθητικῆς τῆς Ἀναγέννησης: ἐξωγενὸ σχέδιο. πλαστικότητα τῆς φόρμας, γεωμετρικὴ ἐρμηνεία τοῦ διαστήματος. Καὶ συνάμα: ἡ δεισιδαιμονία τῆς ἀρχαιότητας. Ἡ ἐλαιογραφία, ποὺ εἰσάγεται ἀπὸ τὸ Βορρᾶ γιὰ νὰ συμπληρώσει τὸ μάθημα, εἶναι ἡ τεχνικὴ ποὺ ἐπιτρέπει τὴ διαφάνεια, τὴν ἔνταση, τὸν παλμὸ καὶ τὴν ἀκρίβεια τοῦ χρωματισμοῦ, ἔρχεται λοιπὸν στὴν ὥρα της γιὰ νὰ βοηθήσει τοὺς

ΠΩΣ ἐγράφησα. 16 Πρωθυπουργοί

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΦΩΤΟΥ ΓΙΟΦΥΛΗ

5. — Δημ. Γούναρης:

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΟΥ ΦΕΡΝΕΙ ΕΛΠΙΔΕΣ. — Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΩΝ ΙΑΠΩΝΩΝ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ. — Η «ΠΑΤΡΙΣ» ΤΟΥ ΣΙΜΟΥ ΚΑΙ Ο ΓΟΥΝΑΡΗΣ.— ΠΩΣ ΤΟΝ ΕΓΝΩΡΙΣΑ ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ «ΤΟΥΡΙΣΤ».— ΑΣΚΗΤΗΣ... ΔΩΡΙΚΟΥ ΡΥΘΜΟΥ. — ΜΑΤΙΑ ΓΕΜΑΤΑ ΟΔΥΝΗΝ. — ΟΙ ΖΩΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ... ΕΓΚΕΦΑΛΩΝ.—Η ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΖΩΗ.

ΣΤΟΥΣ δημοσιογραφικοὺς καὶ πολιτικοὺς κύκλους ἐκυκλοφόροῦσε ἐκεῖνα τὰ χρόνια — ὅταν πρωτομπῆκα στὴ δημοσιογραφία — ἡ φήμη ἑνὸς προσώπου ποὺ γρήγορα θ' ἀνέβαινε στὴν κορυφὴ τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς. Αὐτὸ ἦταν σὰ μιὰ πρόληψη καὶ σὰ μιὰ ἰδέα χωμένη ἀκαθόριστα στὴν ἀτμόσφαιρα... Ἔνας Πατρινὸς δημοσιογράφος, ὁ κ. Σταυ. Λύτρος, εἶχε στείλει κατὰ τὸ 1902 μιὰ ἀνταπόκριση ἀπὸ τὴ Πάτρα στὴν «Ἀκρόπολι» τοῦ Γαβριηλίδη καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἀνταπόκριση παρουσίαζε ἕνα νέο πολιτικό, ποὺ ἀνακοίνωνε τὸ πρόγραμμά του. Ἡ «Ἀκρόπολις» τὸ ἐδημοσίευσε μ' ἐπαίνους, γιατὶ ὁ νέος αὐτὸς πολιτικὸς εἶχε πρόγραμμα τὴν οἰκονομικὴν ἀνοιγέννηση τοῦ τόπου. Ἀπὸ κεῖνη τὴ στιγμὴ μία ἀτμόσφαιρα θαυμασμοῦ ἐδημιουργήθη γιὰ τὸν ἄγνωστον αὐτόν, ποὺ εἶχε τὸ ὄνομα Δημήτριος Γούναρης.

Ὡς τότε ἐφαίνοντο στὴν πολιτικὴ ἀρχηγοὶ καὶ κοιματάρχες μὲ παλιὰ ἱστορικὰ ὀνόματα. Μετὰ τὸν Τρικούπη καὶ τὸν Δελιγιάννη, ἦταν ἀρχηγοὶ τότε ὁ Θεοτόκης, ὁ Ζαΐμης, ὁ Ράλλης... Ὀνόματα μὲ ἱστορία. Ἀλλὰ Γούναρης ἦταν ὄνομα ἄγνωστο... Ὡστόσο, μέσα στὰ μεγάλα ὀνόματα, παρουσιάζετο κι' αὐτὸ σὰν ἕνα ὄνομα γεμᾶτο ἐλπίδες.

"Ετσι μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες ἐπιθυμίες μου, ὅταν γίνηκα δημοσιογράφος, ἦταν νὰ γνωρίσω καὶ νὰ μελετήσω αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο, ποὺ συνεκέντρωνε τόσες ἐλπίδες.

*

Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ὁ Γούναρης ἦτο σαράντα χρονῶν, μὰ τότε ἄρχισε ν' ἀνακατεύεται ζωηρὰ στὴν πολιτική. Πραγματικὰ ἄργησε, γιατὶ πρὶν ἦταν δικηγόρος στὴν Πάτρα. Ἕνας δικηγόρος μὲ μεγάλη φήμη ποιυνικόλογο καὶ ρήτορα.

Εἶχε γεννηθῆ στὴν Πάτρα τὸ 1866. Ἐπῆρε τὸ δίπλωμα τῆς νομικῆς στὴν Ἀθήνα τὸ 1889 κ' ἔπειτα ἐπῆγε στὴν Εὐρώπη γιὰ νὰ ἀκούσει σπουδές. Στὴ Γερμανία, στὴ Γαλλία καὶ στὴν Ἀγγλία ἐσπούδασε νομικὰ καὶ δημοσιολογία. Πρὸ πάντων δμως ἐπῆρε γερμανικὴ πολιτική καὶ νομικὴ μόρφωση. Καὶ τὸ 1893 ἐγύρισε στὴν Πάτρα κ' ἐδικηγοροῦσε. Μόλις τὸ 1902 ἀνακατεύθηκε στὴν πολιτικὴ κ' ἐξέλεγε βουλευτὴ Πατρῶν. Ἐξω ἀπὸ κόθε γνωστὸ κόμμα. Τέλεια ἀνεξάρτητος. Τότε ἐδημοσιεύθη καὶ τὸ πρωτότυπο πρόγραμμά του στὴν «Ἀκρόπολι».

Μὰ στὰ πρῶτα βήματά του στὴ Βουλὴ εἶχε ἀποτυχίες. Ἀντιστάθηκε σ' ἕνα σταφιδικὸ νομοσχέδιο τοῦ Δελιγιάννη καὶ αὐτὸ ἦταν ἀφορμὴ τὸ 1905 νὰ τὸν καταψηφίσουν καὶ νὰ μὴ βγῆ βουλευτής. Ἀντίθετα ὅμως τὸ Μάρτη τοῦ 1906 ἐξελέγη πρῶτος βουλευτὴς Πατρῶν.

Τότε παρουσιάζεται ἀρχηγὸς τῆς ὁμάδος τῶν Ἰαπώνων. Ἔτσι τὰ ὠνόμασε ὁ Γαβριηλίδης μιὰ ὁμάδα βουλευτῶν μὲ νέες ἰδέες, ποὺ ἄρχισαν νὰ κάνουν πραγματικὴ ἀντιπολίτευση στὴν Κυβέρνηση. Ἡ ὁμάδα, ἂν καὶ ἐφαίνετο χωρὶς ἀρχηγό, πραγματικὰ διευθύνετο ἀπὸ τὸν Γούναρη. Ἡ Κυβέρνηση Θεοτόκη ἄρχισε νὰ φοβᾶται καὶ ὀλίγο τὴ μικρή, ἀλλὰ τρομερὴ ἀντιπολίτευση. Κ' ἔτσι, ἀναγνωρίζοντας τὴν ἀξία τοῦ Γούναρη, τοῦ ζήτησε τὴ συνεργασία. Ὁ Γούναρης τότε ἀνέλαβε: τὸ Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν στὴν Κυβέρνηση Θεοτόκη.

Ἐκεῖνη τὴν ἐποχή, ἀπὸ τὸ δημοσιογραφικὸ θεωρεῖο τῆς Βουλῆς ἀντίκρυσα γιὰ πρώτη φορὰ τὸν λεπτὸ καὶ ψηλὸν αὐτὸν ἄνθρωπο, μὲ τὸ ξανθὸ γενάκι καὶ μὲ τὶς μετρημένες κινήσεις.

— "Ωστε αὐτὸς εἶναι ὁ Γούναρης; εἶπα. Πολὺ δωρικὸς τύπος.

*

Πραγματικὰ ἔμαθα γρήγορα ὅτι ἦταν ἀλήθεια, ὄχι μονάχα στὶς κινήσεις, μὰ καὶ στοὺς τρόπους. Καὶ ὅλη του ἡ ζωὴ ἦτο δωοικοῦ ρυθμοῦ!

"Ἐλεγαν λοιπὸν ὅτι θὰ ἐπιτύχει στὸ Ὑπουργεῖο τῶν Οἰκονομικῶν, γιατὶ εἶχεν ἁπλῆ καὶ διαυγῆ σκέψη, ξεκαθαρισμένο μυαλό, ὅλα καθαρὰ καὶ λάμποντα. "Εκαμε πραγματικὰ μερικὲς οἰκονομικὲς μεταρρυθμίσεις. Μὰ τὰ Ἐμπλεξε μὲ τὸν βαρὺν φόρον τοῦ οἰνοπνεύματος. "Ητο λιτοδίαιτος καὶ δὲν ἔπινε οἰνοπνεύματα. Καὶ φαίνεται πὼς δὲν μπόρεσε καλὰ νὰ ψυχολογήσῃ τὴν ἐντύπωση τοῦ φόρου ἐκείνου στὸ λαό. "Ετσι ἐσκάλωσε ἐκεῖ καὶ τὴν 13 Φ«Βουσαίου 1909 παοητήθη.

"Ἡρθε σὲ λίγους μῆνες ἡ ἐπανάσταση τοῦ Γουδί.

"Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἐργαζόμουν στὴν «Πατρίδα» τοῦ μακαρίτη Σ. Ζίμου. Στὸ γραφεῖο τῆς ἐφημερίδας αὐτῆς ἐξύσαμε σ' ἕνα περιβάλλον φιλικὸ καὶ ἀρκετὰ λογοτεχνικό. Καὶ ἡ ἐργασία μου ἐκεῖνη στὴν «Πατρίδα» γίνηκε ἀφορμὴ νὰ γνωρίσω ἀπὸ κοντὰ τὸν Δ. Γούναρη. Ὁ μακαρίτης Ζίμος ἦταν τότε φίλος του καὶ τὸν ὑποστήριζε. Ἀκριβῶς ἄτοι γίνηκε ἡ ἐπανάσταση τῆς 15 Αὐγούστου, ὁ Γούναρης βρίσκονταν στὸ ἐξωτερικό. Μὰ σὲ δυὸ μῆνες περίπου ἔφτασε στὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὅταν ἔλειπε, μὰ καὶ σὰν ἔανάβρθε, ὁ Ζίμος ἔγραφε γιὰ τὸ Γούναρη ἐγκωμιαστικά. Τὸν θεωροῦσε σὰ μιὰ μελλοντικὴ ἐλπίδα γιὰ τὴν πατρίδα μας. Καὶ προσέβλεπε σ' αὐτὸν μὲ πεποίθηση...

"Ἐργαζόμαστε λοιπὸν τότε μαζὶ στὴν «Πατρίδα» πολλοὶ μορφωμένοι καὶ λογοτέχνες συνάδελφοι. Ἀρχισυντάκτης ἦταν ὁ κ. Ν. Καρβούνης. πατριώτης τότε καὶ ἐπαναστάτης μαζί. Ἀρθρογράφος ὁ κ. Στ. Στεφάνου, ὁ παλιὸς συμβολικὸς ποιητὴς καὶ τελευταῖα πρόεδρος τῆς κοινότητος Κηφισιᾶς. Πολιτικὸς ρεπόρτερ καὶ ὑπεύθυνος ἦταν ὁ κ. Βασ. Κατσκόδης, τώρα συμβολαιογράφος στὴ Θεσσαλονίκη, μὰ καὶ λογοτέχνης πορφωμένος. Τέλος χρονογράφος ἦταν

Στήλη στὶν Γυναῖκα

Ἡ οἰκοδέσποινα.

Ἡ οἰκοδέσποινα, ἡ νοικοκυρά, εἶναι ἡ κυρία, ἡ ἀρχόντισσα τοῦ σπιτιοῦ, καὶ αὐτὸ πρέπει πάντοτε νὰ τὸ θυμᾶται. Τὰ καθήκοντά της εἶναι πολὺ εὐγενικά, καὶ εἰδικὰ ταυτίζονται, ὅπως λὲν πολλοί, μὲ τὸ πλύσιμο τῶν πιάτων στὸ μαγείρεμα. Τὸ πιὸ εὐγενικό, τὸ πιὸ σπουδαῖο της καθήκον εἶναι ἡ ἀνατροφὴ τῶν παιδιῶν. Οἱ ἀντιλήψεις της, ὁ χαρακτήρας της, οἱ τρόποι της ἐπηρεάζουν τὴ νέα γενεά. Τὰ παιδιὰ παρατηροῦν συνήθως πιὸ πολὺ ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἀλλὲς τὶς λεπτομέρειες, γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἡ οἰκοδέσποινα δὲ θᾶπρεπε ποτὲ νὰ παραμελεῖ τὸν ἑαυτό της, οὔτε ἐξωτερικά, οὔτε ἐσωτερικά.

Τὸ ἀκατάστατο ντύσιμο, ἡ κακοκεφιά, ἡ ἀδιαφορία δὲν συντελοῦν στὸ ν' ἀγαπήσει ὁ ἄντρας τὸ σπίτι του καὶ νὰ τὸ θεωρεῖ τόπο ἀναπαύσεως καὶ χαρᾶς, ὅστερα ἀπὸ τὴ δουλειά του. Πολλὰ ἀντρόγυνα φτάσαν σὲ ρήξη καὶ σὲ διαζύγιο μόνο καὶ μόνο γιατὶ ἡ γυναῖκα δὲν κατάφερε νὰ ἐξαρθεῖ πάνω ἀπὸ τὶς μικροσκοτοῦρες τοῦ νοικοκυριοῦ. Ὅταν ὁ ἄντρας γυρίζει σπίτι του, ὅστερα ἀπὸ 8—9 ὧρῶν δουλειὰ στὸ μαγαζί του, στὸ ἐργοστάσιό του κλπ., θὲν ἔχει ὀρεξη ν' ἀκούσει γκρίνιες γιὰ τὴν ὑπηρεσία, γιὰ τὴν ἀκρίβεια κλπ. Ἡ μεγάλη τέχνη τῆς νοικοκυρᾶς εἶναι ἀκριβῶς νὰ φέρνει χαρὰ καὶ θαλπωρὴ στὸ σπίτι της, ἔστω καὶ ὅταν δὲν ἔχει πολλὰ μέσα. Λίγα λουλούδια, ἕνα ὁμορφο στρωμένο τραπέζι, ἕνα χαμόγελο, λίγο γοῦστο στὸ ντύσιμο, κάνουν θαύματα.

Τὸ μάλλαμα τῆς ὑπηρέτριας, (ὅταν χρειάζεται) δὲν πρέπει νὰ γίνεται μπροστὰ στὸν ἄντρα οὔτε στὰ παιδιά.

Ὁ ἄντρας περιμένει ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὴ γυναῖκα του γιὰ τὸ ἐπάγγελμά του, γιὰ τὴ δουλειά του, μὰ καὶ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ τί γίνεται στὸν κόσμο. Θέλει νὰ συζητᾶει μαζί της γιὰ ὅ,τι σκέπτεται καὶ αἰσθάνεται. Ἂν ἡ γυναῖκα εἶναι πιὸ ἔξυπνη ἢ πιὸ μορφωμένη, πρέπει νὰ δείχνει τὴν ἀνωτερότητά της μὲ τὸ νὰ μὴν ἀφήνει νὰ φαίνεται ἡ μειονεκτικὴ θέση τοῦ ἄντρα. Ὁ ἄντρας θέλει νὰ διαβάσει τὴν ἐφημερίδα του μὲ τὴν ἡσυχία του, γιατὶ μᾶς παραξενεῦει αὐτό; Δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τεμπελιᾶς ἢ περιέργειας, μὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ μαθαίνει τί γίνεται στὸν κόσμο, γιὰ λόγους ἐμπορικοὺς καὶ πολιτικοὺς. Ὁ ἄντρας θέλει νὰ ἔχει μερικοὺς φίλους νὰ συζητᾶει στὸ σπίτι του καὶ ἔξω. Ἀφόστε τον νὰ ἔχει αὐτὲς τὶς ἀπολαύσεις. Εἶναι ἀλήθεια πὼς ἔχετε πολλὰ καθήκοντα, μὰ ἔτσι καὶ ὁ ἄντρασοῦς παραχωρεῖ θεληματικὰ καὶ περισσότερα δικαιώματα. Ἡ πιὸ ὡραία ὅμως ἀμοιβὴ γιὰ τὰ βαρειὰ καθήκοντά σας, κυρία μου, εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς εὐτυχίας ποὺ δημιουργεῖτε καὶ ὅπου κυλᾶει ἡ ζωὴ τῆς οἰκογενείας σας. Ὡς τόσο παρηγορηθῆτε: θὰ τὰ ποῦμε ἕνα χεράκι καὶ γιὰ τὸ σύζυγο!

ΜΑΡΙΝΕΤΤΑ

Ἀπὸ τὸ καρνὲ τῆς νοικοκυρᾶς.

ΟΙ ΚΟΡΝΙΖΕΣ

Οἱ κορνίζες μας συχνὰ εἶναι λερωμένες ἀπὸ τὶς μῶγες ἢ φαίνονται ξεθορισμένες ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, καὶ δὲν ξέρουμε τί νὰ τὶς κάνουμε, μὰ καὶ δὲν ἔχουμε τὰ μέσα νὰ τὶς πετᾶξουμε καὶ νὰ κάρουμε ἄλλες ἢ ἁπλὰς καὶ νὰ τὶς χρυσώσουμε. Ὑπάρχουν ὡστόσο τρόποι ποὺ κάνουν τὶς κορνίζες σὰν καινούργιες. Ὅταν ἔχουμε μπρούντζινες κορνίζες στὸ σπίτι, τὶς τρίβουμε καλὰ καλὰ μὲ ἕνα μάλλινο πανί. Ὅταν εἶναι λερωμένες ἀπὸ μῶγες, τὶς τρίβουμε μὲ ἀσπράδι ἢ μὲ ὠμὸ κρομμύδι. Τὶς χρυσὲς (ἢ χρυσωμένες) κορνίζες τὶς τρίβουμε πρῶτα καλὰ μὲ ἕνα κομματάκι καλὸ δέρμα ἢ μάλλινο ὕφασμα καὶ ὕστερα τὶς τρίβουμε μὲ ψῆχα ψιλαμοῦ καθαρίζουν ἔτσι θαυμάσια. Ἂν θέλουμε δὲ νὰ τὶς φροσκάρουμε ἀκόμη περισσότερο, τὶς παρνᾶμε ἕνα χέρι χυτινημένο ἀσπράδι μὲ ἀλάτι.

ΤΑ ΚΡΥΣΤΑΛΛΑ

Τὰ κρυστάλλινα εἴδη (ποτήρια κλπ.) καθαρίζονται μὲ βρεμμένη βούρτσα καὶ ὕστερα πρέπει νὰ τριφτοῦν καλὰ μὲ στεγνὸ δέρμα.

ΤΑ ΞΥΛΙΝΑ ΚΟΥΤΑΛΙΑ

Ἅμα τὰ ξύλινα κουτάλια τὰς κοχλίνια: ἔχουν βάψει ἀπὸ φρούτα κλπ., τὰ ἀφήνουμε μιὰ βραδιὰ σὲ κρύο νερὸ μὲ σόδα καὶ καθαρίζουν ἐντελῶς.

ΟΙ ΛΕΚΕΔΕΣ ΑΠΟ ΚΑΨΙΜΟ

Οἱ λεκέδες ἀπὸ κάψιμο βγαίνουν μὲ διάλυση βορικοῦ σὲ ψράσματα, στὰ μάρμαρα μὲ ζουμὶ λεμονιοῦ, ἀλάτι καὶ λίγο νερό, στὸ δὲ ξύλο πρέπει νὰ ξύσουμε τὴν καμμένη ἐπιφάνεια μὲ σμυριδόπεζα καὶ νὰ τὴ βάψουμε πάλι ἢ νὰ τὴ λουστράρουμε, σύμφωνα μὲ τὸ ὅλο ἔπιπλο.

ΤΑ ΠΙΤΟΥΡΑ

Τὰ πίτουρα εἶναι πολὺ καλὰ γιὰ τὴν εὐαίσθητη ἐπιδερμίδα, γι' αὐτὸ μποροῦμε νὰ τὰ βάζουμε στὸ μπάνιο μας. Βάζουμε δηλ. κ' ἕνα σακκουλάκι 1-1½ ὀκᾶ, τὸ ράβουμε σφιχτὰ καὶ τὸ ἀφήνουμε στὸ γιομάτο μπάνιο ὅση ὥρα εἶμαστε μέσα. Τὰ πίτουρα ἀπὸ ἐπάνω καθαρίζουν τὰ ἐπιπλα. Παίρνουμε 50 γραμμάρια πίτουρα καὶ τὰ ξεματάμε μὲ 2 λίτρες νερό, τὰ σουρώνουμε. ρίχνουμε καὶ κρύο νερὸ ὅσο νὰ γίνει ὁλο χλιαρό, καὶ τρίβουμε τὰ ἔπιπλα.

Μίνα καὶ Μπέλλα.

(Μαλάδα)

Τὸ παλιό μας τραγοῦδι θὰ πῶ στὸν καινούριο τὸν ἦχο,
καὶ τ' ἄτι τοῦ στίχου μου ἂς πᾶν δίχως γκέμι!

*Ἤταν κάπου μιὰ ντάπια ψηλή, πιὸ ἀπάνω ἀπ' τὴ θάλασσα,
ποὺ ὁ ἀγέρας ἐμύριζε φύκια, κατράμι κ' ἁλάτι.
Μιὰ σημαία παράδερνε ξέφτια, σὲ μιὰ βίγκλα στημένη,
καὶ μιὰ κουρμαδιὰ, λαβωμένη ἀπ' τὶς μπάλες,
ζοῦσε, μάρτυρας ἄφωνος τόσων αἱμάτων.

[Τὶς θυμᾶστε, τῆς νιότης μου σύντροφοι, τὴ Μίνα, τὴ Μπέλλα,
τὶς δίδυμες, ποῦηταν μαζί κ' ἀδερφάδες τοῦ Ὀνείρου,
τὰ μάτια σὰ γιάμπολη μαῦρα, γλυκιά, σὰ φραγκοστάφυλο στόμα, κ' οἱ κόρφοι ζυγὰ περιστέρια;]

Στὴν Ντάπια τῆς Γλώσσας γραμμὴ τὰ πέντε κανόνια
τὰ «Πέντ' Ἀδερφία» κοιμόνταν τὸ μπρούντζινον ὅπνο τους.
Μὰ σὲ μέρα γιορτῆς, ἢ σὰ μπαίνανε ξένα καράβια
κι' ἀντηχοῦσε ὁ παιᾶνας τοῦ Ἐγγλέζου
χαιρετῶντας τ' Ἀνάπλι τοῦ θρόλου,
τὰ κανόνια μας τότε ξυπνοῦσαν ν' ἀπαντήσουν στὸ «Χαῖρε!».

Κ' εἶτε ξάστερη φέγγιζε ἡ μέρα, κ' ἡ θολοὐρα σερνόταν στὸ κῦμα,
πρωτοβρόνταγε ὁ Ἑπόλος στὸ φόντο, ἡ φανφάρα,
τὰ σπουργίτια ἀπ' τὸ δέντρο φεύγαν σκιαγμένα,
καὶ ψηλά, στὰ μπεντένια, ὁ καπνὸς σηκωνόταν
καθὼς μπαίναν τὰ ξένα καράβια μ' ἀπλωμένα σημάλα.

Τότε, οἱ δικοί μας, τοῦ τόπου παιδιά, Ὁπλοσταοίτες,
μὲ στριμένα μουστάκια, μὲ μοῦσι, μὲ στολὴ βραλιόγαλζη,
σοβαροί, στὴν παράτα πηγαίναν μὲ φλογέτο λοφίο.
Σὲ κάθε ἀπ' τὰ πέντε κανόνια μας στεκότανε κ' ἕνας,
μὲ ἀναμμένο δαυλό, καρτερώντας τὴ διάτα...
Καὶ μερμήγκιαζε ὁ γιαλὸς ἀπ' τὸν κόσμο, τὰ τείχη.

Μὰ ὁ νέος Λοχαγὸς δὲν τὸ πρόσταζε ἀκόμα ν' ἀρχίσουν
κ' ὅλο κρατοῦσε τὰ μάτια σ' ἕνα φύλλωμα, κάπου,
στοῦ Φρουράρχου τὸ σπίτι, μὲ τὶς δυὸ κοσμολάτρευτες κόρες,
τοῦ παλιοῦ τουρκομάχου δισέγγονες.
[Τὶς θυμᾶστε, τῆς νιότης μου σύντροφοι, τὴ Μίνα, τὴ Μπέλλα,
τὶς δίδυμες, ποῦηταν μαζί κ' ἀδερφάδες τοῦ Ὀνείρου;..]

Κι' ἅμα κεῖνες προβαίναν, ἀργά, μὲ περπάτημα θεῖο,
τοῦ Γιαλοῦ καὶ τοῦ Κάστρου ἀνεράϊδες,
μεγαλόφωνο πρόσταγμα «πῦρ!» ἀντηχοῦσε στὴ Ντάπια.
Κ' εἶτε ξάστερη φέγγιζε ἡ μέρα, κ' ἡ γαλάζια κυμάτιζε ὁμίχλη,
τὰ κανόνια μας βγάζαν φωτιὲς ποὺ θαμπώναν τὰ μάτια
κ' ἔτρεμε, ἔτρεμε ὁ τόπος!
Κι' ὁ λαὸς ζητωκραύγαζε κάτου, κι' ὁ ἀέρας ἤταν γιομάτος
καπνὸ—κ' οἱ καρδιὲς δύο ἀγάπη καὶ φλόγα!...

*

*Ἤταν ἕνα χαγιάτι μακρὸ μ' ἀνθισμένη γλυτσίνα.—
*Ἤταν πέντε πυρόβολα σκοῦρα, μὲ τῆς βάφης τὸ χρῶμα.—
*Ἤταν δυὸ μπαγιονέτες χρυσές: ἡ Μίνα κ' ἡ Μπέλλα.—
*Ἤταν... Τώρα δὲν εἶναι...“Ὁλα τἀφθεῖρε ὁ Χρόνος καὶ σβύσαν
καθὼς σβύνει βραντὴ κανονιοῦ στὸν ἀέρα...

Στέν. ΔΑΕΦΝΗΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΣΤΕΙΛΑΝ

— Θρ. Θρύλου: ΛΟΡΙΑ ΛΑΝΤΗ, δράμα, "Αλεξανδρούπολις, 1934. Σελ. 87, δρχ. 25.
— Ε. Πάσσαρη: ΕΦΗΜΕΡΟΙ ΦΡΟΝΟΙ, ἔκδοση «Ἀνατολῆς», Ἀθῆναι. Σελ. 154, δρχ. 22.
— Παν. Ἠλιάδη: ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΟΥ ΔΗΑΗΤΗΡΙΟΥ, Ἀθῆναι, 1935. Σελ. 80, δρχ. 20.
— Στέφη Σπηλιοπούλου: ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΦΙΟΡΝΤ, Ἔκδοσις "Ελευθερουδάκη, Ἀθῆναι, 1935. Σελ. 52.
— Παναγ. Παπανικολάου: ΝΕΜΗΣΙΣ (ποιηματεῖα), τύποις Πετσάλη, Ἀθῆναι, 1935. Σελ. 99, δρχ. 50.
— Στέφη Ζαρκιᾶ: Τ' ΑΝΤΙΦΩΝΑ ΤΟΥ ΧΙΝΟΠΩΡΟΥ, ἔκδοση «Κύκλου», Ἀθῆναι, 1935. Σελ. 100

Σημερίδες Περιοδικαί

■ Εἰς τὴν «Ἠχὼ τῆς Ἑλλάδος» (9 Μαΐου) συνέτευξις τοῦ κ. Δαράκη μὲ τὴν κ. Γαλ. Καζαντζάκη, ἡ ὁποία ὁμιλοῦσα περὶ νεοελλήνων ποιητῶν ἐξεχώρισε τὸν Σολωμὸν καὶ τὸν Μαβίλην. Εἰς τὸ φύλλον τῆς 12ης ἰδίας συνέντευξις μὲ τὸν νέον συγγραφέα κ. Κορμγάτην, ἄρθρον τοῦ κ. Χ. "Αγγελομάτη διὸ τὸν «Ὀρᾶτιον, ἄρθρον τοῦ κ. Π. Καλυνάρου μὲ τὸν τίτλον: «Ἡ ἐπανάστασις τῆς Μάνης στὰ 1834» καὶ πεζογράφημα τοῦ κ. Ἠ. Βενέζη «Ἐπὶ νεκροπόλη τοῦ Κεραμεικοῦ».

■ Εἰς τὸ μηνιαῖον ἐκπαιδευτικὸν περιοδικὸν τοῦ "Ηρακλείου Κρήτης «Διδασκαλικὴ Ζωὴ» κυρίσκομεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ σελίδα λογοσταξίας ἀπὸ συνεργασίαν μαθητῶν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Το περιοδικὸν γράφεται εἰς τὴν δημοτικήν.

■ Εἰς τὸ «Θάρρος» τῶν Καλαμῶν (10 Μαΐου) ἄρθρον τοῦ κ. Γ. Κανέρη διὸ τὴν ποιήτριαν Μαρίαν Πολυδούρη, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ὡς «Ἑστηφὸ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος» καὶ ἔτερον τοῦ κ. Μ. Ἀβραστοῦ διὸ τὴν ἀποθανοῦσαν λογοτέχνιδα Ἀνθούλαν Σταυδοπούλου.

■ Ἡ «Μακεδονικὴ Ἠχὼ» τῆς Βεροίας δημοσιεύει τακτικὰ δημοτικὰ τραγοῦδια τῆς Μακεδονίας ἀπὸ τὴν βροβολείαν συλλογὴν τοῦ διευθυντοῦ τῆς κ. Λάζη Σμυρλῆ.

■ Εἰς τὴν «Ἠλεκτρικὴν» σελίδα τῆς «Καθημερινῆς» (13 Μαΐου) ἄρθρον τοῦ κ. Τ. Παπατσόνη μὲ τὸν τίτλον «Ἐργατοδικαστικὰ κριτικὸν σημείωμα τοῦ κ. Λίμ. Χ. διὰ τὰ «Τραγοῦδια τῆς θάλασσας» τοῦ Κυρίου κ. Ν. Πιρόμπη, Ἔτερον τοῦ κ. Ἠ. Δρίβα διὰ τὴν Ἑκθεσιν Χατζηκυριάκου κλ.

■ Εἰς τὸν «Ἀνεξάρτητον» συνεντεύξεις τοῦ κ. Χρ. Μητσοπούλου μὲ τὸν κ. Παῦλον Νιρβάνον (5 Μαΐου) καὶ Δημ. Καμπουρόγλου (10 Μαΐου). Εἰς τὸ ἴδιον δὲ φύλλον τῆς 13 Μαΐου ἄρθρον τοῦ Ρώσου συγγραφέως "Ηλία "Ερεμπουργ «Ἐόρκση καὶ Ρωσία».

■ Εἰς τὸν «Ν. Κόσμον» τῆς 12 Μαΐου ἄρθρον τῆς κ. Μαρίκας Κοτοκούλη «Ἡ παράλυτη ποιήτρια καὶ τὸ θαῦμα τοῦ ἔρωτος», «Ὁ Νικολάος» τοῦ κ. Π. Νιρβάνα, σημείωμα τοῦ κ. Γ." Αθάνα διὰ τοὺς «Κλέφτες τοῦ Μοριᾶ» τοῦ κ. Γ. Βλαχογιάννη κλ.

■ Εἰς τὰς μηνιαίας «Ἀθήνας» τοῦ Μαΐου ποιήματα τοῦ κ. Ρ. Γκόλφη, διηγήματα τῆς Γαρ. Πετελέκα καὶ τοῦ κ. Π. Μηβάνα, «Δελφοὶ» τοῦ κ. Τ. Μπαρλᾶ, ἄρθρον διὰ τὸν Κόσταν Χατζόπουλον τοῦ κ. Λ. Πηγιάστογλου, Ἱστορικὰ καὶ ἄλλα σημειώματα, ἐντυποσιεσλλκ. τῶν κ. κ. Γ. Ἀσπρέδ Δ. Κοκκίνου, Φ. Γιοφύλλη, Ντ. Νίκβα, Κ. Οὐράνη, Π. Πρωκαρεστοδούλου, Θ. Ποταμιάνου, Π. Χάρη, κ.ἄ.

■ Μᾶς στέλλονται: «Ἰατρικὰ Χρονικὰ» (μηνιαῖον ἐπιστημονικὸν περιοδικόν), «Βόρειος Ἤπειρος» (ὄργανον τοῦ ἐντάσθαι συλλόγου Βορειοηπειρωτῶν), «Μακεδονικὴ Νεολαία» Θεσσαλονίκης, «Πρόδρομος Ἀλμυροῦ, «Παιδαγωγικὲς σελίδες» Χανίων κλ.

Τὸ οἰνόπνευμα.

φθιδίου μου. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι κάπως δύσκολον, μὲ ἑφόδια τὸ θερμόμετρον καὶ τὴν σύριγγα, νὰ σκαρφαλώσῃ κανεὶς εἰς τὸν ἄμβωνα, μπορεῖτε νὰ ἠσυχάσετε μὲ τὴν βεβαίωσίν μου ὅτι πολὺ ὀλίγα πράγματα θὰ τολμήσω νὰ προσθέσω εἰς τὸ αἰωνίως ἐπίμαχον αὐτὸ θέμα, τὸ ὁποῖον μολαταῦτα δὲν κατώρθωσε νὰ πνιγῇ μέσα εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς μελάνης ποὺ ἐχύθη διὰ τὰς σχετικὰς θεωρίας καὶ τ' ἀναθέματα.

Καὶ ἐν πρώτοις, εἶναι μῆπως τροφὴ τὸ οἰνόπνευμα, ἀναπληροῖ δηλ. συστατικὰ ἀπαραίτητα τοῦ ὀργανισμοῦ ποὺ ἐφθάρησαν μὲ τὰς καύσεις καὶ ὀξειδώσεις τῆς ἀνταλλαγῆς τῆς ὕλης, μὲ ἄλλους λόγους ἀναπληροῖ τὸ κάρβουνο ποὺ ἐκάη διὰ νὰ λειτουργῇ ἡ ζωϊκὴ μας μηχανή; Θεωρητικῶς ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ εἶναι καταφατική. Κατὰ τοὺς χημικοὺς καὶ τοὺς φυσιολόγους, ἀφοῦ κατατάσσεται εἰς τοὺς ὑδατάνθρακας, δηλ. ὀργανικὰς ἑνώσεις ὑδράκος μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ ὕδατος, ἤτοι ὀξυγόνον καὶ ὑδρογόνον—τοιοῦτοι ὑδατάνθρακες εἶναι ἀκόμη τὸ σάκχαρον καὶ τὸ ἄμυλον—,ἐπόμενον εἶναι ὅτι χρησιμοποιεῖται ὡς καύσιμος ὕλη εἰς τὸν ὀργανισμὸν καὶ ἄρα πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τροφή.

Αὐτὰ λέγει ἡ θεωρία, ἡ πρᾶξις ὅμως τὰ λέει κάπως ἀλλοιώτικα. Λοιπὸν ἔστω, εἶναι κάρβουνο διὰ τὴν ζωϊκὴν μηχανὴν καὶ τὸ οἰνόπνευμα, ἀλλ' ὅταν ψωνίζῃ κανεὶς τέτοιο ὀλικόν, ὑποθέτω ὅτι δὲν ἀμελεῖ νὰ ἐξετάσῃ καὶ ποίας ποιότητος εἶναι. Καὶ εἶναι, φαίνεται, πολὺ κακῆς ποιότητος κάρβουνο, ἂν κρίνῃ κανεὶς ἀπὸ ὅσα τοῦ καταμαρτυρεῖ ἡ παθολογία ποὺ τὸ εὑρίσκει ὑπεύθυνον δι' Ἔνα σωρὸν ἀλλοιώσεις, βλάβας, ἐκφυλίσεις καὶ καταστροφὰς εἰς ὅλους τοὺς τροχοὺς καὶ τοὺς σωλῆνας τῆς ζωϊκῆς μηχανῆς, δηλ. κύτταρα καὶ ὄργανα. Ὅσῳ μάλιστα ἀνωτέρας φύσεως καὶ εὐγενεστέρας λεπτῆς λειτουργίας ὄργανον εἶναι τὸ κύτταρον, ὅπως τὸ νευρικὸν ἢ ἐγκεφαλικὸν κύτταρον κατὰ πρῶτον λόγον καὶ τὰ ἀβενικὰ κύτταρα κατὰ δεύτερον, τόσῳ ζωηροτέρα καὶ πλέον ἐντόνως ἐπιβλαβῆς ἐκδηλοῦται ἢ ἐπ' αὐτοῦ ἐνέργεια τοῦ οἰνοπνεύματος, δηλ. μία ὑλικὴ φθορὰ ἀλλὰ καὶ παράλυσις τῆς ζωτικότητός του.

Καὶ γιὰ νὰ τὰ πῶ πιὸ ξεκάθαρα, τὸ οἰνόπνευμα εἶναι ὡρισμένως ναρκωτικὸν δηλητήριον τοῦ ἐγκεφάλου, μὲ δύο στάδια ἐνεργείας, τὸ πρῶτον μὲ διέγερσιν ὅλων τῶν ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν καὶ ψυχονευρικὴν ἀναστάτωσιν ποὺ φέρει πρὸς οτιγμὴν τὸν ἄνθρωπον εἰς μίαν ἀνωμαλὸν κατάστασιν εὐθυμίας, εὐφυγκινησίας καὶ ὑπερεφοσκοφησίας, διὰ τὴν ὁποίαν ἀκριβῶς καὶ ἐπιζητεῖται τόσον προθύμως ἡ βοήθειά του εἰς τὰς πικρὰς τῆς ζωῆς· τὸ δεύτερον, στάδιον καταπτώσεως, ὅπου ἀντιθέτως ἀπὸ ρόδινα τὰ βλέπει κανεὶς πλέον ὅλα καὶ καὶ μαῦρα καὶ καταντᾶ οἰκτρὸν ράκος σωματικῶς καὶ ψυχικῶς.

Τὸ σαβαρώτερον εἶναι ὅτι ὁπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ οἰνοπνεύματος ἐλαττώνεται καταπληκτικῶς ἡ ταχύτης καὶ ἡ ἀκρίβεια τῆς ἀντιλήψεως—δηλ. κίνδυνος-θάνατος διὰ τοὺς σωφέρ, μηχανοδηγοὺς κλπ.—, περιορίζεται ἡ σκεπτικὴ δύναμις καὶ ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐργασίας, σκοτίζεται καὶ ἀδρανεῖ ἡ συνείδησις, χαλαροῦται τὸ ἠθικὸν αἰσθητήριον καὶ κξυπνοῦν ἀχαλίνωτα τὰ προτογενῆ ἔνστικτα τοῦ ἀγρίου ποὺ ἔχομεν σχεδὸν ὅλοι κάτω ἀπὸ ἕνα βερνίκι πολιτισμοῦ θαμμένα εἰς τὰ βάθη τοῦ ὑποσυνειδήτου.

Ἀλλὰ μήπως ὑπάρχει ὄργανον τοῦ σώματος ποὺ νὰ μὴν ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὸ οἰνόπνευμα; Τό ἧπαρ, ὁ στόμαχος, οἱ νεφροί, ἡ καρδία καὶ ποῦ πάντων αἱ ἀρτηρίαι, ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀκόμη φθείρονται μὲ τὸν καιρὸ καὶ ἀχρηστεύονται. Μαζὶ δὲ μὲ αὐτὰ ἐκφυλίζονται καὶ τὰ γενντικὰ κύτταρα, ἐπίσης εὐγενῆ καὶ αὐτὰ ὅπως τὰ ἐγκεφαλικά, ἀφοῦ συνεχίζουν τὴν ζωήν, τὸ δὲ τραγικότερον, ὅτι μεταβιβάζουν τὴν ἐκφύλισιν αὐτῆν καὶ εἰς ἑπομένας γενεάς. Φυσικά, ὅλο αὐτὸ τὸ στραπατσάρισμα τοῦ ὀργανισμοῦ καταλήγει εἰς βαθμιαίαν ἐλάττωσιν τῆς ζωτικότητος καὶ ἀντοχῆς τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ, ποὺ ἐκδηλοῦται ὄχι μόνον ὡς πρόωρον γῆρας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀκμαίαν ἡλικίαν ὡς ἠλατωμένη ἀντίστασις κατὰ τῶν νοσογόνων παραγόντων. "Οποιος πίνει τακτικὰ καὶ ἀρκετά, πολὺ πιὸ δύσκολα ἀπὸ κάθε ἄλλον τὴν σκαπουλάρει ἀπὸ μιὰ βαρειὰ ἀρρώστεια.

Καί, σημειώσατε, ἀλκοολισμός, δηλ. χρονία δηλητηρίασις δι' οἰνοπνεύματος, δὲν εἶνε μόνον ἡ εἰς ποσὸν κατάχρησις τῶν σχετικῶν ποτῶν, ὁποία λ.χ. γίνεται δυστυχῶς ὄχι μόνον εἰς βορείους χώρας, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰς πολλὰ μέρη, ὅπου μὲ τὰ ἐγχώρια ποτὰ: μαστίχα καὶ οὖζο καὶ τσίπουρο καὶ τσικουδιὰ κλπ. ἀλκοολίζεται ἐντατικῶς ὁ πληθυσμὸς μὲ τὴν συνείδησιν ἀναπαυμένην ἐπὶ τῆς μωρᾶς προλήψεως ὅτι τὸ κλίμα δῆθεν καὶ ὁ τόπος τὰ σηκώνει. Ἐπιβλαβῆς ἀκόμα καὶ ὀλεθρία εἶνε καὶ ἡ μερικὴ χρῆσις τῶν οἰνοπνευματωδῶν, ἀλλὰ τακτικὴ καὶ καθ' ἡμέραν ὑπὸ μορφὴν ὀρεκτικῶν δήθεν ἀθῴων, τὰ ὁποῖα ἀνοίγουν ὄχι μόνον τὴν ὄρεξιν ἀλλὰ καὶ τὴν τύχην τῶν ἰατρῶν ποὺ θὰ καταπιασθοῦν κατόπιν μὲ τὰς συνεπείας τῶν.

Λοιπόν, θὰ' ἐρωτήσετε φυσικά: καὶ πῶς νὰ λησμονοῦμεν κάπου κάπου τὰς πικρὰς τῆς ζωῆς καὶ τὴν τραχύτητα τῆς βιοπάλης, ἀφοῦ καὶ ἡ πλέον αὐστηρὰ φιλοσοφία ἀνεγνώρισεν ἀνέκαθεν τὴν ἀνάγκην ποὺ αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος μερικὲς φορὲς νὰ ἀμβλύνῃ τὴν ὀδυνηρὰν αὐτὴν ἐπαφὴν πρὸς τὴν σκληρὰν πραγματικότητα; Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, λυποῦμαι πολὺ ποὺ δὲν μπορῶ νὰ σᾶς προσφέρω... Ἕνα τσιγαράκι καὶ ἕνα ποτηράκι κρασὶ ἢ μιὰ μπύρα παγωμένη! Εἶνε ἡ καλλιτέρα λύσις.'Αλλὰ περὶ αὐτῆς θὰ τὰ ποῦμε ἄλλοτε.

Ἀλέξ. Ι. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
Ἰατρὸς

ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

1) Μακαρόνια ὁ γρατέν.
2) Ρουλὸ μὲ κρέας.
3) Σαλάτα ἐποχῆς.
4) Σαβαρέν.

ΣΥΝΤΑΓΗ ΤΟΥ ΡΟΥΛΟ

Ἀφοῦ περάσεις τὸν κιμᾶ, τὸν ζυμώνεις μὲ ἕνα κροκό, προσθέτεις ἀλατάκι, πιπεράκι κτλ. Ἔχεις βράσει σὲ μιὰ κατσαρόλα ὀλίγα χόρτα, δηλαδὴ καρότο, φασολάκι μπιζέλι, ὡς καὶ ἕνα αὐγὸ πηχτό. Προσθέτετε καὶ ὀλίγη μορταντέλα καὶ τὰκόπτετε ὅλα αὐτὰ εἰς μικρὰ τεμάχια. Τότε ἀπλώνετε τὸν κιμᾶ εἰς στενόμακρον σχῆμα, βάζετε μέσα τὰ χόρτα κλπ.. τὸ τυλίγετε ἐλαφρῶς εἰς σχῆμα ρουλό, τὸ δένετε, τὸ ἀλείφετε μὲ ἀσπράδι καὶ γαλέτα καὶ ἐπὶ πλέον, ἂν ἔχετε, μιὰ τοῦπα ἀρνιοῦ καὶ τὸ κοκκινίζετε μὲ βούτυρο στὸ ταγάνι. Τὸ σβύνετε μὲ κρασὶ καὶ τὸ βράζετε ½, ὥρα. "Οταν κρυώσῃ ἐντελῶς, τὸ κόπτετε εἰς φέτας καὶ τὸ σερβίρετε μὲ γαρνίρισμα ὀλίγο μαϊτανέ Προτιμότερον νὰ γίνεται ἀπὸ τ. ἐσπέρας.

ΘΕΑΤΡΟ

Ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη πάλι στὴν Ἀθήνα

«ΣΚΙΑ» ΚΑΙ «ΙΣΡΑΗΛ» ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΣΤΗΝ ΟΜΟΝΟΙΑ. — ΜΕΛΟΝΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ.

Ἀπὸ τὴ Λαμπρὴ ἄρχισε παραστάσεις στὸ θέατρό της στὴν Ὁμόνοια ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη μὲ ἐπαναλήψεις, πράμα ἀναγκαῖο σὲ μιὰ μεταβατικὴ περίοδο. Τώρα μὲ τὸ νὰ εἶνε οἱ ἐπαναλῆψεις αὐτὲς ἡ «Σκιὰ» τοῦ Νικοτσέμι καὶ μάλιστα τὸ «Ἰσραὴλ» τοῦ Μπερνστάϊν, τὸ πρᾶμα γίνεται ἀναγκαῖο κακό, ποὺ ἔχει ὅμως καὶ τὰ καλά του. Εἴδαμε στὸν «Ἰσραὴλ» τὸ νεαρὸ κ. Μυράτ νὰ δείχνει μία ὀλφάνερη πρόοδο.

"Ηταν τὸ παλέμισ τοῦ ξυνατό, μὲ χυμὸ καὶ ἀρκετὰ ἄνετο, χωρὶς σφέλιμο. Μπράβο καὶ σ' αὐτόν καὶ στὴν κυρὰ δασκάλα τῆ θεία του. Ἐλπίζω γρήγορα νὰ τὸν χειροκροτήσουμε σὲ καμμιὰ μεγάλη δημιουργία.

Γιὰ τὸ νέο ἔργο ποὺ ἀκολούθησε θὰ γράψουμε στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

Ἀκούσαμε ἀπὸ καιρὸ πὼς ἡ κ. Κοτοπούλη ἑτοιμάζει μεγάλες δουλειὲς μὲ νέο μεγάλο θέατρο, ὅπου τὴ σκηνοθεσία θ' ἀναλάβαινε τὸ λάγια νεφάκι, κι ὄχ λέγη ἄλλα τὸ γαλλικὸ κείμενο. Ὑπόθεμα ἡτὰ μίμηση, ἀφοῦ τὸ Ἑθνικὸ Θέατρο, μαζὶ μὲ τάλλα του καλά, ἔχ

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

ΝΕΜΕΣΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ΤΥΡΙΖΕ ἀργά, ἐκεῖνο τὸ βρά δυ, στὸ σπίτι του. Ἡ βραδειὰ ἤτανε σκοτεινή, ψιλὴ βροχὴ ἔπεφτε ὁλοένα ἀπὸ ἕναν οὐρανὸ κατάμαυρο σὰν πίσσα, κι' ὁ Ἀλέκος εἶχε νὰ κάνῃ πολὺ δρόμο ἀκόμα, πασπατεύοντας μέσα στοὺς βάλτους, ποὺ εἶχαν γίνει τὰ χαράφια ἀπὸ τὶς τελευταῖες ἀδιάκοπες βροχές, ὥς ποὺ νὰ φτάσῃ στὸν μικρὸ ἐξοχικὸ συνοικισμό, ποὺ ἤτανε τὸ σπίτι του.

Μουσκεμένος, λασπωμένος, μὲ τὰ πόδια βαρειὰ ἀπὸ τὴν πηχτὴ λάσπη ποὺ σήκωναν τὰ παπούτσια του, σταματοῦσε κάθε τόσο, μπροστὰ στὰ μέρη ποὺ γυάλιζαν ἀπὸ τὰ νερά, σὰ μικρὲς λίμνες σπαρμένες στὴ μαύρη ἔκταση, γιὰ ν' ἀνακαλύψῃ τὰ μονοπάτια, ποὺ σημάδευε πάντα τὴν ἡμέρα, γιὰ τὴ βραδυνὴ ἐπιστροφή του. Ὁ δρόμος του ἔτσι γινότανε γι' αὐτὸν ἕνα σωστὸ μαρτύριο, ποὺ θὰ τοῦ ἤτανε ἀνυπόφορο, ἂν κ' ἡ σκέψη του δὲν ἀκολουθοῦσε ἕναν ἴδιο κι' ἀπαράλλαχτο δρόμο. Ἔτσι κ' ἐκεῖνη προχωροῦσε μὲ κόπο, γιὰ νὰ φτάσῃ κάπου, ἀνάμεσα σὲ χίλια ἐμπόδια, σταματοῦσε μιὰ στιγμή, προσπαθοῦσε νὰ βρῇ κάποιο μονοπάτι γιὰ νὰ περάσῃ, καὶ πάλι ξανάρχιζε τὸ δρόμο της καὶ πάλι τὰ ἴδια καὶ πάλι τὰ ἴδια. Ἤτανε σὰ νὰ εἶχε κι' αὐτὴ βαρειὰ καὶ δυσκολοκίνητα τὰ πόδια της ἀπὸ τὶς λάσπες ποὺ σήκωσαν, σ' ἕνα δρόμο γεμάτο βάλτους, χαμένο μέσα στὰ σκοτάδια. Αὐτὸ τὸ αἴσθημα, ποὺ ἔνοιωθε μέσα του ὁ κουρασμένος ἄνθρωπος, τοῦδινε μιὰ ἀνακούφιση. Γιατί, αὐτὸ τὸ βράδυ, δὲν εἶχε καμμιὰ ἄνυπομονησία νὰ φτάσῃ στὸ σπίτι του, μολονότι νηστικὸς ἀπὸ τὸ πρωΐ καὶ κουρασμένος, ὅπως κ' ἡ σκέψη του δὲν εἶχε καμμιὰ ἀνυπομονησία νὰ φτάσῃ κ' ἐκείνη σὲ κανένα τέρμα. Κάποιες στιγμὲς μάλιστα ἡ κοπιαστικὴ αὐτὴ ὁδοιπορία τὸν εὐχαριστοῦσε. Καὶ θὰ προτιμοῦσε νὰ περπατᾶη ἔτσι, χωρὶς τέλος, χωρὶς σκοπό, μέσα στοὺς βάλτους καὶ τὰ λασπονέρια, ὥς ποὺ νὰ πέσῃ ἀναίσθητος κάπου ἀπὸ τὴν κούραση καὶ νὰ μὴ σηκωθῆ ποτέ.

Στὸ νοῦ του τοῦ ξαναρχότανε κάθε λίγο, ἔτσι χωρὶς λόγο, σὰ φεραφὰν κάποιου παλιοῦ, μελαγχολικοῦ τραγουδιοῦ, ἡ τελευταία φράση τῆς γυναίκας του, ὅταν τὸν ξεποροβίδιζε τὸ πρωὶ ἀπὸ τὸ σπίτι.

— Κοίταξε νὰ βρῇς σήμερα ἐκεῖνες τὶς χίλιες δραχμές. Σήμερα πρέπει νὰ βρεθοῦν δίχως ἄλλο.

Νὰ βρεθοῦν βέβαια. Τῶβλεπε κι' ὁ ἴδιος πὼς σήμερα ἔπρεπε νὰ βρεθοῦν χωρὶς ἄλλο. Ὁ σπιτονοικοκύρης τους τοὺς εἶχε δώσει, μὲ χίλια παρακάλια, προθεσμία ὥς τὴ Δευτέρα κ' ἤτανε σήμερα Σάββατο. Ὁ μπακάλης τοὺς εἶχε κόψει τὴν πίστωση. Ὁ ἄνθρωπος τοῦ γκαζιοῦ τοὺς εἶχε εἰδοποιήσει, πὼς ἂν δὲν πληρώσουν σὲ δυὸ ἡμέρες—ἀρκετὰ εἶχε κάνει τόσες φορὲς τὸ δρόμο ὥς τὴν ἄκρη τοῦ κόσμου γιὰ ἐξῆντα ψωροδραχμὲς—θὰ τοὺς κοπῇ τὸ γκάζι. Καὶ θὰ μένανε χωρὶς φῶς καί, τὸ σπουδαιότερο, χωρὶς κουζίνα, γιατὶ μαγείρευαν κιόλα μὲ τὸ γκάζι, γιὰ ν' ἀποφύγουν τὸ καθημερινὸ ἔξοδο τοῦ κάρβουνου, ὁκὰ-ὁκά, καὶ τὴν κλεψιὰ τοῦ καρβουνιάρη. Ἔπειτα ἡ δασκάλα τοῦ ἐξοχικοῦ σχολειοῦ τοὺς εἶχε εἰδοποιήσει κι' αὐτὴ πὼς ἂν δὲν τῆς στείλουν τὰ δίδακτρα ποὺ τῆς χρωστᾶνε—καὶ εἶχανε μαζευτῆ ὄχι λίγα—, θ' ἀναγκαζότανε τὴ Δευτέρα κι' αὐτὴ νὰ διώξῃ τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὴν τάξη. Τί ντροπή! Μὲ τί μοῦτρα θἄφευγαν τὰ παιδάκια ἀπὸ τὸ σχολειό, διωγμένα, καταφρονεμένα ἀπὸ τὴ δασκάλα, μέσα στὰ περιγέλια τῶν ἄλλων παιδιῶν, καὶ τί θὰ τοὺς ἔλεγε ἡ μητέρα τους, ὁ ἴδιος τὸ βράδυ γιὰ τὴν μεγάλη αὐτὴ ντροπή; "Ὅλα αὐτὰ τἄβλεπε, τὰ ἤξερε ὁ Ἀλέκος. Μὲ χίλιες δραχμές, ὅπως εἶχανε λογαριάσει μὲ τὴν γυναῖκα, θὰ μποροῦσαν τέλος πάντων, δίνοντας λίγα ἐδῶ, λίγα ἐκεῖ, νὰ βολέψουν προσωρινὰ τὰ πράματα. Κ'ὕστερα εἶχε πάλι ὁ Θεός. Μὲ τὸ μισθό του, ἕνα μικρὸ μισθὸ ὑπουργικοῦ ὑπαλλήλου, οἰκονομοῦσαν ὅπως-ὅπως τὴν τροφή τους. Γιὰ τὰ ἄλλα ἔξοδα—νοῦτι, ροῦχα, φωτισμό, πλυστικά, ἀφοῦ καὶ βιβλία τῶν παιδιῶν, ὅλα τὰ ἄλλα ἔκτακτα—ὁ Ἀλέκος ἔπρεπε νὰ δουλεύῃ ξεχωριστά, πότε μεταφράζοντας ἰδιωτικὰ ἐγγραφα, πότε κάνοντας μικρὲς δουλειὲς τοῦ ποδαριοῦ. Μὲ ὅλα αὐτὰ δὲν μποροῦσανε ν' ἀντικρύσουν τὴ ζωή τους. Κάθε δύο τρεῖς μῆνες παρουσιαζότανε τὸ φοβερὸ ἐλλείμμα, τώρα πενταχόσες, τώρα χίλιες δραχμές, ποὺ ἔπρεπε νὰ σκεπασθῆ τὸ γρηγορώτερο, γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ περιμένῃ. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ βρεθοῦν οἱ χίλιες δραχμές, νὰ βρεθοῦν χωρὶς ἄλλο σήμερα. Ἀλλὰ πῶς;

Γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ εἶχε γυρίσει ὅλη τὴν ἡμέρα ὁ Ἀλέκος. Προφανῶς ἔπρεπε νὰ ἄρχισο, ἔφυγε νωρίτερα ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο του, καὶ εἰδοποίησε πὼς δὲ θὰ γυρίσῃ τὸ ἀπόγευμα. Μήπως εἶχε καὶ νοῦ νὰ ἐργασθῆ; Ἤτανε μάλιστα τόσο χλωμὸς καὶ χαλασμένος, ποὺ ὁ τιμηματοῦχος του τὸν λυπήθηκε. «Νὰ πᾶς ν' ἀναπαυθῆς, παιδί μου!» τοῦ εἶπε. Ν' ἀναπαυθῆ! Ὡραία ἀνάπαυση ἔκαμε ἀλήθεια. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἄφισε τὸ γραφεῖο του, γύριζε ὅλη τὴν ἡμέρα. Πῆγε σὲ προξενοφλητές, σὲ φίλους, σὲ γνωρίμους, ποὺ φανταζόταν πὼς θὰ μποροῦσανε νὰ τοῦ φανοῦν μὲ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο χρήσιμοι, γιὰ νὰ βγῇ ἀπὸ τὴ δύσκολη κατάστασή του. Εἶναι ἡ ἀλήθεια πὼς κανένας δὲν τὸν ἀπέλπισε. Ὅλοι τοῦ ὑποσχέθηκαν νὰ κοιτάξουν, νὰ φροντίσουν, νὰ μιλήσουν, νὰ ἐξοικονομήσουν οἱ ἴδιοι, γιατὶ δὲν εἶχανε πρόχειρα αὐτὴ τὴ στιγμή. Ἀλλὰ ὄχι τώρα ἀμέσως. Σὲ πέντε, σὲ δέκα ἡμέρες καὶ βλέπουμε. Γιὰ τὴν τύχη του κι' αὐτὸς ὁ προξενοφλητής, ποὺ τὸν εὐκόλυνε κάποτε, εἶχε προξενοφλήσει κάποιες συντάξεις ἐκείνη τὴν ἡμέρα καὶ δὲν εἶχε διαθέσιμες. «Ἐκατὸ δραχμὲς ἔχω ὅλες-ὅλες στὸ συρτάρι μου, τοῦ εἶπε. Ἂν θέλῃς, νὰ σοῦ τὶς δώσω νὰ οἰκονομηθῆς γιὰ καμμιὰ δεκαριὰ ἡμέρες κ' ὕστερα βλέπομε». Ἐκατὸ δραχμές! Τί νὰ τὶς κάνῃ; Τὴ Δευτέρα ἔπρεπε νἄχῃ πληρωμένο τὸ νοῖκι του καὶ τὴ δασκάλα. Συλλογίστηκε πάλι τὰ παιδιά του, ποὺ θὰ τἄδιωχναν ἀπὸ τὸ σχολεῖο. Τί ντροπή! Μποροῦσε ἴσως νὰ μὴν τὰ στείλῃ καθόλου. Ἀλλὰ πῶς θὰ τοὺς ἔλεγε ἡ μητέρα τους νὰ μὴν πᾶνε πιὰ σ' σχολεῖο, αὐτὴ ποὺ σκοτωνότανε νὰ τὰ ξυπνήσῃ κάθε πρωΐ, νὰ μὴ χάσουν τὸ μάθημά τους; Τί πρόφαση θὰ τοὺς εὕρισκε; «Τί νὰ τὸ κάνω τὸ ἑκατὸ δραχμές; εἶπε στὸν προξενοφλητή. Ἂς λείψουν κι' αὐτές!».

Εἶχε βραδυάσει πιά—ἡ μικρὴ χειμωνιάτικη ἡμέρα εἶχε τελειώσει χωρὶς νὰ τὴν καταλάβῃ—καὶ δὲν τοῦμενε πιὰ τίποτα νὰ κάνῃ. Ἔπρεπε νὰ γυρίσῃ στὸ σπίτι του. Ἔπειτα ἔνοιωθε τόσο κουρασμένο τὸ σῶμα του, τόσο ἀποκαμομένη τὴν ψυχή του, ποὺ δὲ θὰ εἶχε πιὰ τὴ δύναμη γιὰ καμμιὰ προσπάθεια. Καὶ ἡ μόνη διάθεση ποὺ εἶχε τώρα ἤτανε νὰ πέση νὰ κοιμηθῆ, νὰ χαρῇ τὴν ἀνάπαυση τῆς δυὸ αὐτῆς ἡμέρες, ποὺ τοῦ ἀκόμεναν ἀκόμη, χωρὶς νὰ συλλογισθῆ τίποτα, σὰν κατάδικος ποὺ ἀποκοιμιέται τὴν τελευταία του ἡμέρα, ὥς ποὺ νἀρθῆ νὰ τὸν ξυπνήσῃ ὁ δήμιός του. Καὶ πῆρε τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ του, ἀποφασισμένος νὰ δώσῃ μιὰ τελευταία ἐλπίδα στὴ γυναῖκα του, ὥς τὴ Δευτέρα, μόνο γιὰ νὰ κερδίσῃ λίγες ὧρες ἀνάπαυση. Καὶ πάλι, ποιός ξέρει! Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος.

...Κάτω ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπη ψιλὴ βροχή, πασπάτευε μέσα στὰ βαλτονέρια καὶ τὶς λάσπες τῶν χωραφιῶν. Ψυχὴ δὲν ἤτανε τριγύρω. Ἀπὸ τὸ δημόσιο δρόμο, ποὺ περνοῦσε ἀντικρύ του, τὰ φῶτα τῶν αὐτοκινήτων ἄναβαν κ' ἔσβυναν μέσα στὸ πηχτὸ σκοτάδι, καὶ ποῦ καὶ ποῦ μιὰ ἀστραπὴ ἀπὸ προβολέα ἔπεφτε ἀπάνω του, τοῦ φώτιζε μιὰ στιγμὴ τὸ δρόμο, καὶ τὸν ἄφινε πάλι στὸ σκοτάδι. Μιὰ στιγμὴ συλλογίσθηκε ὅτι ὅλοι αὐτοί, ποὺ περνοῦσαν μὲ τὰ αὐτοκίνητα, τοὔρριχναν ἐπίτηδες ἀπάνω του τὶς ἀστραπές τους σὰν εἰρωνεία γιὰ τὴ δυστυχία του καὶ σὰν περιφρόνηση. Ἀλλὰ σκέφτηκε πάλι πὼς αὐτὸ ἤτανε ἕνας ἀνόητος ἐγωϊσμὸς ἀπὸ μέρους του. Κανένας δὲν τὸν ἐπροσέχε. Πέρασε σύρριζα ἀπὸ μιὰ μάντρα γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὰ νερά. Μιὰ χαριτωμένη σιλουέτα πέρασε κοντά του. Ἤτανε ἡ δουλίτσα κάποιου γειτονικοῦ σπιτιοῦ, ποὺ πήγαινε μὲ μιὰ μποτίλια στὸ χέρι, νὰ πάρῃ κρασί, γιὰ κάποιο γλέντι βέβαια ποὺ θὰ εἶχανε στὸ σπίτι τους.

— Καλησπέρα, κὺρ Ἀλέκο! τοῦ εἶπε γλυκὰ καὶ προχώρησε.

Ἡ φωνὴ τοῦ κοριτσιοῦ τοῦ φάνηκε τόσο χαϊδευτική, τόσο γλυκειὰ στὴν ἄγρια ἐκείνη ὥρα. Καὶ τοῦκανε τόσο καλό. Στάθηκε, γύρισε καὶ ἀκολούθησε κάμποση ὥρα μὲ τὰ μάτια του τὴ λυγερὴ σιλουέττα, ποὺ χανότανε μέσα στὸ σκοτάδι. Τί χαρὲς ποὺ ἔχει ὁ κόσμος!—συλλογίσθηκε. Καὶ συλλογίσθηκε μαζὶ τὴ γυναίκα του, ποὺ τὸν περίμενε μὲ τὶς χίλιες δραχμές. Πόσο ἀλλοιώτικη θὰ ἤτανε ἡ ζωή, ἂν εὕρισκε στὸ σπίτι του τὴ γλυκειὰ αὐτὴ κοπέλλα νὰ τὸν περιμένῃ γεμάτη ἀγάπη, νὰ πέση στὴν ἀγκαλιά του, νὰ τὸν γεμίση φιλιὰ καὶ χάδια καὶ ὕστερα νὰ μὴ σκεφθοῦνε τίποτε, οὔτε τὸ σπιτονοικοκύρη, οὔτε τὴ δασκάλα, οὔτε τὸν ἄνθρωπο τοῦ γκαζιοῦ, μιὰ νύχτα ἀτέλειωτη, μιὰ νύχτα εὐτυχίας. Εἶναι τόσο δύσκολα λοιπὸν μερικὰ πράματα γιὰ μερικοὺς ἀνθρώπους; Ἀναστέναξε καὶ προχώρησε πάλι, πασπατεύοντας μέσα στὶς λάσπες.

Ἀπ' τὴ γωνιὰ τῆς μάντρας δυὸ ἄνθρωποι παρουσιάσθηκαν μπροστά του καὶ τοῦκοψαν τὸ δρόμο. Σταμάτησε χωρὶς νὰ ταραχθῆ. Δὲν εἶχε πιὰ οὔτε τὴ δύναμη νὰ φοβηθῆ.

— Τί τρέχει, παιδιά; τοὺς εἶπε.

— Λεφτά! τοῦ εἶπε ὁ ἕνας ἁρπάζοντάς τον ἀπὸ τὸ λαιμό, ἐνῶ ὁ ἄλλος τοῦ γύρισε πισθάγκωνα τὰ δυό του χέρια. Ἔλα! Ὅ,τι ἔχεις φέρ' τα νὰ τελειώνουμε!

Ὁ Ἀλέκος δὲν ἀντιστάθηκε καθόλου. Λεφτά; σκέφθηκε μιὰ στιγμὴ ἀπομέσα του. Ὅλοι λεφτὰ γυρεύουνε σήμερα; Κ' ἔκανε ἕνα πικρὸ χαμόγελο, σὰ σαρκασμὸ τοῦ ἴδιου τοῦ ἑαυτοῦ του, χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ.

— Δὲν ἔχω, παιδιά, τίποτε! μουρμούισε περισσότερο νρομιασμένος παρὰ φοβισμένος. Φτωχὸς ὑπάλληλος εἶμαι...

— Ξέρετε καὶ κλέβετε ἐσεῖς οἱ ὑπάλληλοι! τοῦ εἶπε αὐτὸς ποὺ τοῦ βαστοῦσε τὰ χέρια. Ἀλλοῦ αὐτά!

— Ψάχτε με, παιδιά, ἀφοῦ δὲν πιστεύετε...

Ἐκεῖνος ποὺ τὸν κρατοῦσε ἀπὸ τὸ λαιμό, κατέβασε τὰ χέρια κι' ἄρχισε νὰ τὸν ψάχνῃ, δεξιά, ἀριστερά, παντοῦ, ὥς τὸ πουκάμισο.

— Βρὲ τίποτα δὲν ἔχεις ἀπάνω σου, κακομοίρη; τοῦ φώναξε. Ἄντε, λιμοκοντόρο. Οὔ, νὰ πᾶς νὰ χαθῆς, ποὺ κάνεις καὶ τὸν ἄνθρωπο τὴ σήμερον ἡμέρα.

Τοὔδωκε μιὰ σπρωξιὰ καὶ τὸν ἔρριξε στὶς λάσπες.

— Παλιάνθρωπε! μουρμούισε ἄλλος. Μᾶς ἔβαλες καὶ ἄδικα σὲ κόπο.

Καὶ σηκώνοντας τὴ μαγκούρα του, ποὺ εἶχε πετάξει χάμω, τοῦ τὴν κατέβασε στὸ κεφάλι. Ὁ Ἀλέκος ζαλίσθηκε. Ὅταν ἦρθε στὸν ἑαυτό του, σηκώθηκε καταλασπωμένος, μ' ἕνα δυνατὸ βουητὸ σ' αὐτιά καὶ προχώρησε τρεκλίζοντας, σὰ μεθυσμένος. Μιὰ στιγμὴ τὸν πῆρε τὸ παράπονο. Στάθηκε λιγάκι, σκούπισε τὰ μάτια του μὲ τὸ μαντύλι καὶ πῆρε τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ του. Ἡ γυναίκα του, ποὺ εἶχε ἀκούσει τὰ βήματά του στὶς πλάκες τῆς αὐλῆς, ἔτρεξε νὰ τοῦ ἀνοίξῃ.

— Ἔφερες τὰ λεφτά; τοῦ εἶπε ἀπάνω στὴν πόρτα.

— Θὰ σοῦ πῶ, γυναίκα! Ἄσε με νὰ καθίσω πρῶτα.

Καὶ μπῆκε στὸ σπίτι, χωρὶς νὰ πῇ τίποτε γιὰ τοὺς λωποδύτες. Καταλάβαινε πὼς τὴ στιγμὴ ποὺ ἄλλα σπουδαιότερα νέα περίμενε ἡ γυναίκα του, τὸ πάθημά του δὲ θἄκανε καμμιὰ ἐντύπωση καὶ δὲ θἄβρισκε καμμιὰ συμπάθεια. Ἴσως νὰ περνοῦσε καὶ γιὰ μιὰ ἀστεία πρόφαση. Ἔπειτα ὡς ποὺ νὰ τελειώσῃ τὴ διήγησή του ἐκείνη θὰ νόμιζε πὼς τοῦ λέψανε τὰ λεφτά, θὰ εἶχε μιὰ σκηνὴ νεύρων νὰ ὑποφέρῃ καὶ ὕστερα ἡ ὁμολογία τῆς ἀποτυχίας του θὰ ἔπεφτε ἀπάνω στὰ ἐρεθισμένα νεῦρα τῆς γυναίκας του καὶ θὰ ἤτανε τρισχειρότερα. Προτίμησε νὰ κρατήσῃ μυστικὸ τὸ πρᾶμα καὶ νὰ διηγηθῆ τί ἔκαμε, τί τοῦ εἶπαν, τί τοῦ ὑποσχέθηκαν.

— Αὔριο θὰ ξαναντιτάξω! εἶπε δειλά. Ἔχουμε καιρὸ ὥς τὴ Δευτέρα.

Ἐκείνη τὸν ἄκουγε μὲ τὰ μάτια καρφωμένα στὸ πάτωμα.

— Νὰ σοῦ πῶ! τοῦ εἶπε σὲ λίγο. Ἕναος ἄντρας φτωχὸς σήμερα θέλει ξύλο. Τίποτε ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ πῶ!

Καὶ τὸν ἄφισε γιὰ νὰ πάη νὰ κλειστῆ στὴν κάμαρά της.

— Ξύλο! ἀναστέναξε ὁ Ἀλέκος, ὅταν ἔμεινε μοναχός του. Βέβαια! Εἶμαι φτωχὸς κ' ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶ. Ὡς καὶ οἱ λωποδύτες ἀκόμα εἶναι σύμφωνοι. Ξύλο!

Κ' ἔπεσε, λασπωμένος ὅπως ἤτανε, ἀπάνω στὸ ντιβάνι τῆς γωνιᾶς, κρύβοντας τὸ πρόσωπό του μέσα στὰ μαξιλάρια.

Παῦλος ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΕΑΝ ΔΕΝ ΕΧΕΤΕ
τὸ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ
καὶ τὴν
ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ
ἀποκτήσατέ τα τὸ ταχύτερον.

ΕΑΝ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΚΑΝΕΝΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΤΑ ΕΧΕΙ
συστήσατέ του νὰ τὰ πάρῃ πρὶν ἐξαντληθοῦν:
ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΘΑ ΣΑΣ ΕΥΓΝΩΜΟΝΗ

ΜΕ ΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΜΑΣ
ἠμπορεῖτε νὰ ἀποκτήσετε
τὸ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ
καὶ τὴν
ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐάν σᾶς λείπουν προηγούμενα φύλλα ἢ τεύχη, ζητήσατέ τα ἀπὸ τὸ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ
(Πλατεῖα Συντάγματος)
ΣΗΜ.— Τὸ φύλλον δρ. 4 περιέχει τὰ δελτία τῶν 4 πρώτων τευχῶν ἀμφοτέρων τῶν ἔργων.

ΠΟΙΗΣΗ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Μέσ' στὴν ψυχή μου κλείνω ἕνα παιδί,
παιδὶ ζωηρό, παιδὶ χαριτωμένο.
Μὰ τὸ παιδεύει τόσο ἡ φυλακὴ
κι' εἶναι θλιμένο...

Κάποτε ὁρμᾶει τὰ σίδερα νὰ σπάσει,
νὰ βγεῖ στοὺς δρόμους ποὺ ἡ ζωὴ κυλᾶ.
Θέλει νὰ παίξει, θέλει νὰ γελάσει
μὲ τὰ καλά...

Μὰ δὲν μπορεῖ καὶ πέφτει πληγωμένο.
Κάθε προσπάθειά του περιττή.
Καὶ τὸ παιδὶ μαραίνεται θλιμένο
στὴ φυλακή...

(1927) Φ. ΣΚΟΥΡΛΗΣ

FRANCIS JAMMES

Η ΧΩΡΙΑΤΟΠΟΥΛΑ ΔΙΑΒΑΖΕΙ ΤΟΝ ΚΑΖΑΜΙΑ...

Πλάϊ στὸ πανέρι μὲ τ' αὐγὰ κοιτάει τὸν Καζαμία,
κι' ἐξὸν ἀπ' τὶς λαμπρὲς γιορτὲς καὶ τὰ προγνωστικά,
τὰ ὡραῖα κοιτάζει τῶν καιρῶν σημεῖα σὲ κάθε μῆνα
Αἰγες, Κριός, Ταῦρος, Ἰχθύες, Σκορπιὸς καὶ τὰ λοιπά.

Κ' ἔτσι, ἡ μικρὴ χωριάτισσα μπορεῖ καὶ νὰ πιστεύει
πὼς πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της, μὲς στοὺς ἀστερισμούς,
τέτοια παζάρια γίνονται ὅπως αὐτὰ ποὺ ξέρει,
μὲ γίδες καὶ μοσκάρια καὶ γαϊδάρους σταχτεροὺς.

Ναί, δίχως ἄλλο, τ' οὐρανοῦ διαβάζει τὸ παζάρι
καὶ ὅταν τὸ φύλλο σταματᾶει πάνω στὶς Ζυγαριές,
φαντάζεται ὅτι ἐκεῖ ψηλά, καθὼς καὶ στὸ μπακάλη,
ζυγιάζουνε τὸ ἄλατι, τὸν καφὲ καὶ τὶς καρδιές.

(Μετάφραση) Μάρος ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ "ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ,,
ΕΙΣ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΔΙΑΧΕΜΟΝΤΑΙ ΤΑ ΑΩΡΑ ΤΩΝ "ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ,,

Ὑ/πρακτορεῖα Ἐσωτερικοῦ: Ἄγλα Ἄννα (Εὐβοίας), Ἅγ. Εὐθυμία (Παρνασίδος), Ἅγία Σοφία, Ἅγιος (Εὐβοίας), Ἅγιος Γεώργιος, Ἅγιος Κήρυκος, Ἅγιος Νικόλαος (Κρήτης), Ἅγιος Πέτρος (Κυνουρίας), Ἀγρίνιον, Αἴγινα, Αἴγιον, Αἰθηνῶς, Ἀκράτα, Ἀλεξανδροῦπολις, Ἀλίβερι, Ἁλμυρός, Ἀλωνίσταινα, Ἀμαλιάς, Ἀμφισσα, Ἀνδρομίδα, Ἄνδρος, Ἀράχωβα (Βοιωτίας), Ἀράχωβα (Λακεδαιμονίας), Ἄργος, Ἀργοστόλιον, Ἀρκαδικόν, Ἄρτα, Ἀστακός, Ἄστρος, Ἀταλάντη, Αὐλωνάριον, Ἀχαΐα, Ἀχούρια (Ἀρκαδίας), Βαρδάρι, Βαρθολομιεύ, Βαρουμπέη (Θεσσαλίας), Βέλλον (Κορινθίας), Βέρροια, Βόλος, Βόνιτσα, Βρυσιάς, Βυτίνα, Γαλαξείδιον, Γαργαλιάνοι, Γαστούνη, Γαῦρειον, Γαρδίκι, Γλυφάδα, Γραβιά, Γρεβενά, Δαβίκος, Δαδί, Δραχμία, Δέρβενι (Κορινθίας), Δεοφίνα (Παρνασίδος), Δημητσάνα, Δίβρη (Ἠλείας), Διδυμότειχον, Δουβρδάνα, Δομποκός, Δράμα, Δραγκανί, Ἔλαιουῖς, Ἑλληνικό, Ἐρμιόνη, Εὐδήλος (Ἰκαρίας), Ζακυνθος, Ζάτουνα, Ζαχάρω, Ζευγολατιό, Ἡράκλειον, Θεσσαλονίκη, Θῆβαι, Θήρα, Ἱερὰ πέτρα, Ἰωάννινα, Καβέλλα, Καλάβρυτα, Καλαμαί, Καλαμπάκα, Καλημερίανοι, Καλόβια (Θορικοῦ), Καρβασαρᾶς, Καρδαμύλη (Οἰτύλου), Καρδίτσα, Κορδόβαοι, Καρπενήσι, Καρύταινα, Καστρί (Λακεδαιμονος), Κάστρον (Λήμνου), Κατοῦνα, Καρασάτσα, Κέρκυρα, Κερπινή (Καλαβρύτων), Κεφαλόβρυσο, Πόλος, Κοζάνη, Καλογραειά, Κομοτινή, Κονίσταιν, Κοντοβάζαινα, Κόρινθος, Κορώνη, Κρανίδιον, Κρέστενα, Κροκύλιον, Κύθηρα, Κύμη, Κυπαρισσία, Λαγκάδια (Γορτυνίας), Λαμία, Λάρισσα, Λαύριον, Λεβάδεια, Λεβίδι, Λευκός, Λεχαινά, Λεωνίδιον, Λήξουρον, Λιγοσβίστα, Λιδωρίκιον, Λίμνη (Εὐβοίας), Λιόσα, Λουτράκι, Μαγουλιάνα, Μαζέικα, Ματαοῦκη, (Ἰωαννίνων), Μεγαλόπολις, Μέγαρα, Μέθανα, Μεθώνη, Μενίδι, Μεσολόγγι, Μεσσήνη, Μέτσοβον, Μολάοι, Μοναστήριον (Δωρίδος), Μπαπσί, Μαουλάτι, Μόκανος, Μυτιλήνη, Ναξος, Νάουσα, Ναύπακτος, Ναύπλιον, Νέα Ὀρεστιάς, Νέος Σκοπός, Νίκαια, Ξάνθη, Ξηροχώρι, Σιλέκασταρ, Σολόμστα, Πάρος, Πάτραι, Πεθελινός, Πεντάπολις, Πετρεματσούλα, Πιάλι, Πιάνα, Πλάτανος (Αἰγιαλείας), Πλάτανος, Πλωμάριον, Πολυδρόσος (Σουβάλα), Πόρος, Κερπινή, Πράβεζα, Πρέβεζα, Πύλος, Πύργος, Ῥαφίνα, Ῥέθυμνον, Σάμος, Σέρβια, Σέρραι, Σητεία, Σουφλί, Σπόλιτη, Σπερχειάς, Σπέτσαι, Στεφανίστα, Στυλίς, Σύρος, Τῆνος, Τρίπολις, Τρόπαιά, Ὕδρα, Ὑπάτη, Φάρσαλα, Φιλιάτες, Φιλιατρά, Φλώριν, Χαλάνδρι, Χαλκίς, Χανιά, Χαροκόπιον, Χιλιομόδιον, Χρυσό (Παρνασίδος), Χρυσόπολις, Ὡρωπός.

Ὑ/πρακτορεῖα Ἐξωτερικοῦ: Ἄβδις Ἀμπέμπα (Ἀβησσυνία), Ἀλεξάνδρεια (Αἰγύπτου), Ἀμερική, Αὐστραλία, Βουκουρέστι, Βράιλα, Γαλάζιον, Λέρος, Μασσαλία, Πτίερ-Ντάσσα, Παρίσιοι, Σμύρνη, Τσιμπουτί.

HERMANN LÖNS

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ ΠΡΟΜΗΝΗΜΑ

ΚΟΡΑΚΑΣ διαλάλησε πρῶτος τὴν ἄνοιξη. Μιὰ μέρα πέταξε ἀλλοιώτικα ἀπ' ὅ,τι συνήθιζε στὶς κορφὲς ἀπ' τοὺς βράχους ποὺ ὑψώνονται στὸν ἀγέρα, κι' ἀλλοιώτικα ἀντιλάλησε ἡ κρωξιά του.

Ὁ ἥλιος τὸ χειμῶνα, παρ'ὅλον τὸ σκληρὸ ἄερα, ἔκαιγε ζεστότερα καμιὰ φορὰ ἀπ' ὅ,τι σήμερα ποὺ φούσκωσε ἡ καρδιὰ τοῦ κόρακα ἀπὸ χαρὰ κι' ἀγάπη, καὶ τὸ διαλάλησε μὲ τὸ πέταμά του καὶ τὴ φωνή του. Κι' ὁ Νοτιᾶς ἀγκομαχοῦσε ὡς πέρα, μέρες πολλές, κι' ἔλυωνε μὲ τὴ βαριὰν ἀνάσα του τὰ χιόνια. Μὰ ὁ κόρακας δὲ νοιαζόταν.

Μόνο σὰν ἔλαμψε ὁ Ἥλιος χαρούμενος κι' ὁ ἀέρας μαλάκωσε καὶ λαμπικάρισε καθαρός, πέταξε σ' ἕνα βράχο κι' ἔκρωξε τραγουδώντας μὲ τὴ φωνή του. Μὲ ἀναφουρφουλιασμένα τὰ ποῦπουλά του, καθισμένος στὸ βράχο, κρακράκισε τὰ ραμμιά του, κουρκούριος μὲ τὸ λαρύγγι του, ἀνέβηκε ὄστερα πετώντας ψηλά, κυμάτισε κρώζοντας ἕνα γύρο σὰν ἀϊτός, ρίχτηκε κάτου, χτυπώντας τὶς φτεροῦγες του, ἔκατσε ἀπέναντι στὴ γυναίκα του, ποὺ τσιμποῦσε ἕνα κόκκαλο σὲ μιὰ ραχούλα, χοροπήδησε καμαρωτὰ γύρω της, φτεράκισε καὶ κουρκούρισε, ἔγρουξε μαλακ

ΜΑΞΙΜ ΜΠΑΡΑΛΑΝΩΦ

Ο ΔΡΑΚΟΣ

Η ΜΑΡΙΝΚΑ κατέβηκε τήσκάλα πηδώντας τρία-τρία τά σκαλιά. Τρέχοντας πέρασε τήν αύλή, έφτασε στήν δξώπορτα καί πολέμησε νά τήν άνοίξει. Τ' άδύνατα χεράκια της δέν μποροῦσαν νά τραβήξουν τήν ἀμπάρα. Κι' ἡ Μαρίνκα, ποῦ στά αὐτιά της ἀκόμα ἀντιλαλοῦσε τό διαπεραστικό σφύριγμα τοῦ Βάσκα, ἔτρεμε σύγκορμα ἀπ' τήν ἀνυπομονησία. Τότε ἀναγκάστηκε νά φωνάξῃ τόν θυρωρό, ἕναν ἄνθρωπο ποῦ τονέ συχανίντανε μ' δλη της τήν καρδιά

— Κοντράτη, ἔ, μπάρμπα Κοντράτη!

Ὁ θυρωρὸς πρόβαλε τὸ κεφάλι του ἀπ' τὸ παραθυράκι τοῦ θυρωρείου.

— Σύ εἶσαι, περιστεράκι μου! Ἔλα, λοιπὸν μέσα...

—"Ελα, νά μ' ἀνοίξεις τὴν πόρτα, σέ παρακαλῶ.

—"Αν δὲν ἔρτεις μέσα, δὲν σ' ἀνοίγω, Μαρίνκα.

Ἡ Μαρίνκα λύσσαξε ἀπὸ τὸ κακό της. Τὸν παλιόγερο! Κάθε φορὰ ποὺ ἤταν νὰ τῆς ἀνοίξει τὴν πόρτα, γινόταν πάντα ἡ ἴδια ἱστορία. Τί νάκανε λοιπόν; Καὶ θέλοντας μὴ θέλοντας μπῆκε στὸ καμαράκι τοῦ θυρωροῦ. Τονέ συχαίνουταν φριχτά, ὅμως τή στιγμὴ ποὺ τηνέ κάθιζε στά γόνατά του κι' ἐφούχτωνε τά στήθια της, ἔνοιωθε μιὰ ἀλλόκοτη εὐχαρίστηση, σὰ νάτρωγε ἕνα πρᾶμα ποὺ ἤταν γλυκὸ καὶ πικρὸ μαζί.

—"Ελα νά καθίσεις πάνω στ' ἀλογάκι σου, περιστεράκι μου.

Ἡ καρδιὰ της σφυροκοποῦσε ἀπὸ θυμὸ καὶ βιασύνη. Τῆς ἔργοτανε νά χιμήξει ἀπάνω του καὶ νά τόν δαγκώσει, νά τοῦ βγάλει τά μάτια, ν'ἀρπάξει τὴν τσιμπίδα τῆς θερμάστρας καὶ νά τοῦ ἀνοίξει τό κεφάλι στά δύο, νά τόν ἀφανίσει γιά νά μὴ μείνει πιά τίποτα ἀπ' αὐτόν στὸν κόσμο. Ὡς τόσο πῆγε καὶ στρογγυλοκάθισε στά γόνατά του μὲ τὸ κεφάλι κάτω.

Δεύτερο σφύριγμα ἀκούστηκε, νευρικό, ἀνυπόμονο. Ἡ Μαρίνκα πετάχτηκε ἀπάνω ξαφνιασμένη. Ἔπρεπε μὲ κάθε θυσία νά γλυτώσει ἀπ' τά χέρια τοῦ γέρου.

—"Ακου, Κοντράτη, ἄσε με τώρα νά φύγω... Καὶ τὸ βράδυ ἔρχομαι νὰ κοιμηθῶ μαζί σου.

— Δὲ σὲ πιστεύω, Μαρίνκα.

— Νά, πάρε τὸ μαντῆλι μου, κι' ἄμα δὲν ἔρτω, μὴ μοῦ τὸ δίνεις.

"Ἔλυσε μὲ γλήγορες κινήσεις τὸ μαντῆλι ἀπ' τὸ κεφάλι της, τοῦ τὸ πέταξε καὶ μὲ δυὸ πήδους βρέθηκε ἔξω στὸ δρόμο. Ἐπὶ γωνιὰ τήνε περίμενε ὁ Βάσκας.

— Γιατί ἄργησες, Μαρίνκα;

— Δὲν μποροῦσα ν' ἀνοίξω τὴν πόρτα κι' ὁ θυρωρὸς ἔλειπε.

Εἶχε ἀρχίσει νά σουρουπώνει. Ἀπ' τὴ βιάση τῆς ἡ Μαρίνκα βγῆκε δίχως πανωφόρι. Ἡ φθινοπωρινὴ κεῖνη βραδειὰ ἤταν πολὺ δροσερὴ καὶ τὸ κορμάκι τοῦ κοριτσιοῦ ἀρχισε νά τρέμει.

— Κρυώνεις, Μαρίνκα;

—"Οχι.

Δὲν ἔλεγε ψέματα. Κρύο δὲν ἔνοιωθε μέσα στὸ λαχταριστό κορμί της. Ἡ καρδιὰ της ἤταν ζεστή, τά μάγουλά της ξαναμμένα. Εἶχε κάποια τρεμοῦλα, τδνοιωθε αὐτό, ὅμως δὲν ἤταν ἀπὸ τὸ κρύο.

— Πᾶμε πίσω στὴ γωνιά.

Μέσα στὴ μάντρα τῆς γωνιᾶς ἤτανε ἕνα χαλασμένο ξύλινο σπιτάκι. Σὰ νύχτωνε, τὸ ἀκατοίκητο κεῖνο σπιτάκι γινόταν ἡ φωλιά τῆς ἀγάπης τους. Τά δυὸ παιδιά ξαπλώνουνταν πάνω στὸ σκεβρωμένο πάτωμα, ὅπου ὁ Βάσκας ἁπλώνε κατάχαμα τὸ παλτό του. Ὁλόγυρα τρέχανε τρεῖς πόντικες, κάτι μεγάλα ποντίκια σὰ λαγοί. "Ὁμως ἕνα κορίτσι δώδεκα χρονῶ κι' ἕνα ἀγόρι δέκα πέντε δὲ σκιάζονται τά ποντίκια, ὅσο μεγάλα κι' ἂν εἶναι.

— Τί μοῦφερες, Μαρίνκα;

"Ἡ Μαρίνκα τραβάει ἀπ' τὸ κόρφο της ἕνα διπλωμένο χαρτί. "Ἤταν μισὸ ρούβλι.

— Αὐτὸ μονάχα;

— Δὲ μπόρεσα νὰ κλέψω περσότερα.

Ὁ Βάσκας ρίχνει κατάχαμα τὸ παλτό του, τά δυὸ παιδιὰ πέφτουνε κατάγῆς, σφιχταγκαλιάζουνται, βαθειὰ ἀναστενάγματα βγαίνουνε ἀπὸ τὸ στῆθος τῆς Μαρίνκας, ὅλα τά σκορφαγωμένα δοκάρια τοῦ σπιτιοῦ λές καὶ σαλεύουνε καὶ τρέμουνε, ἐνῶ ἡ καρδιὰ της χτυπάει δυνατά. Ἡ ὥρα περνάει μέσα σὲ μιὰ στιγμή. "Αξαφνα ἕνα χέρι σπρώχνει τὴν πόρτα κι' ἕνας ἴσκιος βαρύς, μολυβένιος μπαίνει μέσα, ἕνας ἴσκιος ἄγριος σὰν τοῦ δράκου. Ὁ Βάσκας πετιέται ἀπάνω.

Μέσα στὸ σύθαμπο δυὸ ἄγρια μάτια λάμπουνε σὰ τοῦ λύκου. Ἡ Μαρίνκα ἀνασηκώνεται καὶ τηράει περίεργα.

— Ποιὸς εἶσαι σύ; ρωτάει ὁ Βάσκας.

— Τώρα θὰ σοῦ δείξω ποιὸς εἶμαι.

Ἡ φωνὴ τοῦ δράκου εἶναι βαρειὰ καὶ βραχνή. Προχωρεῖ μ'ἕνα βῆμα ποὺ χτυπάει παράξενα.

— Τί θὲς ἐδῶ, μωρέ, φύγε, σκούζει ὁ Βάσκας, δὲν ἔχεις καμμιὰ δουλειὰ δῶ μέσα.

— Τώρα θὰ σοῦ πῶ ἂν ἔχω δουλειὰ εἴτε ὄχι.

Ὁ δράκος σηκώνει ἀπειλητικὰ τὸ χέρι του καὶ χτυπάει τὸ ἀγόρι στά μοῦτρα. Τὸ παιδὶ χιμάει καταπάνω του, θέλει ν' ἀντισταθεῖ, νοιώθει πῶς ὁ δράκος θέλει νὰ τὸ φάει τὸ κορίτσι καὶ πῶς πρέπει νὰ τὸ ὑπερασπίσει, πρέπει νὰ γλυτώσει τὴ μικρούλα του Μαρίνκα. Παλεύει σὰν τὸ θερὶ γιὰ νὰ νικήσει τὸ δράκο. Μὰ ἕνα χτύπημα γερὸ κατακέφαλα τονέ ρίχνει χάμω παραζαλισμένο. Μιὰ κραυγή, ἕνα βογγητὸ βγαίνει ἀπ' τὰ στήθια τοῦ παιδιοῦ. Ὁ δράκος ἀνάβει τότε ἕνα σπίρτο.

Τότ λιγοστὸ φῶς τοῦ σπίρτου ἡ Μαρίνκα ἀναγνωρίζει τὸν παραγιὸ τοῦ χασάπη, ἕναν παίδαρο ὡς ἐκεῖ ἀπάνω ποὺ μόλις ἀπολύθηκε ἀπ' τὸ στρατό. Τηνέ παραφύλαγε τακτικὰ τὴ Μαρίνκα κάθε φορὰ ποὺ θἄβγαινε δξω. Καὶ κεῖνο τὸ βράδυ φαίνεται πῶς θὰ εἶχαν ἀνάψει τὰ αἵματά του, κι' ἀποφάσισε νὰ τὸ πάρει μὲ τὴ βία τὸ κορίτσι. Λίγο τὸν ἔκοφτε ἂν χρειαζότανε νὰ τονὲ σκοτώσει τὸ Βάσκα.

— Γιὰ σένα ἤρτα, λέει στὴ Μαρίνκα.

Τί παράξενα ποὺ τηνέ κοιτάζει! Τί τρελλὴ φλόγα εἶναι τοῦτη ποὺ ἀστραποβολάει μέσα στά μάτια του! Ὁ δράκος ξαπλώνεται κατάχαμα, βίπλα στὸ κορίτσι. Τό στῆθος βαριανασαίνει. Ἡ Μαρίνκα δὲ τοῦ φέρνει καμμὴν ἀντίσταση. Τά κοριμιά τους σφίγγονται καὶ ἡ Μαρίνκα τοῦ δαγκώνει τά χεῖλια, ἐνῶ τὸ βαρὺ κορμί του τηνὲ πιέζει σὰ χάρος. Καὶ ἡ Μαρίνκα νοιώθει μιὰ γλύκα ἀλλόκοτη νά τρέχει μέσα στὶς φλέβες της. Πλάτ! τῆς ὁ Βάσκας λιγοθυμισμένος κοίτεται ἀκίνητος. Τὸν ἔχουνε ξεχάσει καὶ οἱ δυὸ τους.

"Αξαφνα ὁ παραγιὸς τοῦ χασάπη θυμᾶται πῶς πρέπει νὰ γυρίσει στὸ μαγαζί.

— Πρέπει νὰ πηγαίνω, λέει.

Ἡ Μαρίνκα νοιώθει μιὰ γλυκειὰ χαύνωση νὰ παραλύει τά μέλη της. Δὲ μπορεῖ νὰ σηκωθεῖ.

— Σήκωσέ με.

Μέσα στὰ μπράτσα του φαίνεται σὰν πούπουλο... Ἀγκαλιασμένοι βγαίνουν ἔξω. Ἕνα τελευταῖο δάγκωμα στὰ χεῖλη καὶ χωρίζουνε.

— Ἀβριο, Μαρίνκα;

— Ἀβριο.

"Ἀπ' τὸ νοῦ τῆς μικρούλας ἔφυγε ὁλότελα ὁ Βάσκας. Καὶ τὴ νύχτα, ξαπλωμένη στὸ κρεβάτι τοῦ θυρωροῦ, τὴν ὥρα ποὺ ὅλοι κοιμοῦνται μέσα στὸ σπίτι, ἡ Μαρίνκα συλλογιέται τὸ δράκο ποὺ τῆς χάρισε τόσην εὐτυχία. Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀναθυμᾶται τὸ Βάσκα. Τί νάγινε; Νά πέθανε ἄραγες; Μὰ καὶ αὐτὸ δὲ τηνὲ πολυσκοτίζει. Ὁ μπάρμπα Κοντράτης τηνὲ σφίγγει στὴν ἀγκαλιά του. Μὰ ἡ Μαρίνκα δὲν ξεχνάει κεῖνο τὸ γλυκὸ ἀνείρο ποῦζησε κεῖνο τὸ βράδυ. "Ἤταν ἄραγες ἀληθινό; Καὶ βέβαια ἤταν!

Ποιὸς μποροῦσε τάχα νὰ συντρίψει ἔτσι γλυκὰ τὸ κορμί της, νὰ τήνε κάνει νὰ πεθάνει κι' ὀστερώτερα νὰ τηνὲ ξαναζωντανέψει πάλι; Ἡ Μαρίνκα σκέφεται τότε πῶς θἄπρεπε νὰ βάλει τὸ δράκο νὰ σκοτώσει τὸ γέρο πορτιέρη... Ναί, ναί.. Σίγουρα πρέπει νὰ τονὲ σκοτώσει. Κι' ἀκουμπώντας τὸ κεφαλάκι της πάνω στὸ στῆθος τοῦ γέρο-Κοντράτη, ἡ Μαρίνκα ἀποκοιμιέται καὶ βλέπει εὐτυχισμένα ὄνειρα, ὅπως μποροῦνε νὰ βλέπουνε μονάχα τά κοριτσάκια ποὺ δὲν ἔχουνε κλείσει ἀκόμα καλὰ-καλὰ τά δώδεκά τους χρόνια.

Μετ. Α. ΣΑΡΑΝΤΙΔΗ

Η ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΜΑΣ

Εἰδύλλιο.

("Απὸ τις «Ὧρες Ἀγάπης» τῆς Κας Σοφίας Μαυροειδῆ-Παπαδάκη, 1934).

Στῆς ζωῆς τὸ συμπόσιο
πλάϊ πλάϊ βρεθήκαν·
εἶσαν νέοι καὶ ξένοιαστοι
καὶ γι' αὐτὸ ἀγαπηθήκαν.

Μὲς στὴν τρέλα τῆς νιότης τους
ἕνα κύπελλο ἁρπάξαν,
ὤς τὴ μέση τὸ ρούφηξαν
καὶ στερνά τὸ πετάξαν.

Δὲ γευτήκαν, καλότυχοι,
τὸ βαρὺ κατακάθι
ποὺ ἀπομένει πικρόχολο
στῆς ψυχῆς μας τὰ βάθη.

Μὲ τὸ γέλιο ἀνταμώθηκαν
στὴ γιορτὴ τὴ μεγάλη
καὶ, σὰν τέλειωσε, χώρισαν
μὲ τὸ γέλιο τους πάλι.

Σοφία ΜΑΥΡΟΕΙΔΗ-ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΟΥ κ. ΓΛΥΚΟΦΡΥΔΗ

ΕΠΙΚΙΗ ὁ κ. Οἰκονομίδης ἐξετέλεσε τὰ «Πάθη κατὰ Ἰωάννην» τοῦ Μπάχ, ὁ κ. Κόντης μὲ τὴν Παλλάδιον ἠκολούθησε μὲ τὰ «Κατὰ Ματθαῖον». Καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα «Πάθη» τοῦ διδασκάλου, ἐφ' ὅσον ἡ γνησιότης τῶν «Κατὰ Λουκᾶν» ἀμφισβητεῖται, ὁ κ. Γλυκοφρύδης μὲ τὴν Ἑλληνικὴν Χορῳδίαν, μὰ ποὺ ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ καὶ αὐτός θρησκευτικὸν ἔργον μὲ σολίστ κλπ., κατέφυγεν εἰς τὴν Λειτουργίαν τῆς Ἁγίας Καικιλίας τοῦ Γκουνῶ.

Δὲν νομίζω ὅτι μία αἴθουσα θεάτρου, καὶ μάλιστα ἑλληνικοῦ, εἶναι κατάλληλον μέρος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργου αὐστηρῶς θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος, ὅπως εἶναι ἡ λειτουργία τοῦ συνθέτου τοῦ «Φάουστ». Ὅταν τὸ κοινὸν θορυβῇ, οἱ πόρτες ἀνοιγοκλείνουν, ἀκούωνται τὰ κλάξον τῶν αὐτοκινήτων, οἱ δίσκοι καὶ τὰ φλυτζάνια τοῦ καφέ, καὶ τὰ θεωρεῖα εἶναι γεμάτα ἀπὸ τὰ προϊόντα τῶν διαφόρων ὠδείων ποὺ ἐνοοῦν νὰ κάνουν κριτικὴν διαρκοῦσης τῆς ἐκτελέσεως, εἶναι φυσικὸν νὰ ἐλλείπῃ ἡ ἀπαιτουμένη, ἀπαραίτητος κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀτμόσφαιρα. γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ κατανοηθῇ καὶ νὰ συγκινήσῃ ἡ μουσικὴ μιᾶς λειτουργίας, ἔστω καὶ ἂν αὐτὴ εἶναι τοῦ Γκουνῶ. Διότι πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ τόσον ἐπιτυχὴς θεατρική του παραγωγή, «Φάουστ», «Ρωμαίος καὶ Ἰουλιέτα», «Μιρέϊ», ὀπῆρξεν ἀναμφισβητήτως ἀνωτέρα τῆς θρησκευτικῆς του τοιαύτης. Καὶ ἡ Λειτουργία τῆς Ἁγίας Καικιλίας μουσικῶς πολὺ ὀλίγα πράγματα λέγει. Ἂν ξεχωρίσῃ κανεὶς τὴν «invocatio» ποὺ ἐκτελεῖ ἡ ὀρχήστρα, δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ποὺ νὰ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ὡραίας ἐννοίας τοῦ κειμένου, οὔτε καὶ νὰ ὑπογραμμίζῃ κἂν ὡριόμενος περιοχάς. Ἐν τούτοις παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ χορῳδία τοῦ κ. Γλυκοφρύδη θὰ ἐκέρδιζεν ἀσφαλῶς ἕνα σημαντικὸ ποσοστὸν ἐπιτυχίας, ἂν ἡ ἐκτέλεσις αὐτὴ ἐγίνετο κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους μιᾶς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐννοῶ γιατὶ ὁ συμπαθὴς μαέστρος κατέφυγεν εἰς τὰς θαμπὰς καὶ τόσον ἀμφιβόλους ἀρμονίας κοινὸν τῆς ἐχειροκρότησε μὲ ἐνθ πανηγυριοῦς Λειτουργίας τῆς Ἁγ Καικιλίας. Χαθῆκαν τόσα ἄλλα χ ῳδιακὰ ἔργα; Τὴν Ἑλληνικὴν Χορ δίαν τὴν ἐγνωρίσαμεν ἀπὸ ἐκτελ σεις ποὺ ἐτελειώναν ἀπολύτως τὴν συγκρότησιν καὶ τὴν πρ λευσίν της. Ἀποδείξεις ὅτι πρώτον μέρος τοῦ προγρ ματος, τὸ ὁποῖον περιελ βανε διάφορα τραγούδια, ἐ μείωσε καὶ τὴν μεγαλυτέρ ἐπιτυχίαν καὶ τά χειροκ τήματα ἦσαν αὐθόρμητα ζωηρά.

Ἡ χορῳδία ἰδίως ἡ παι κὴ παρουσίασεν ἐφέτος σημ τικὴν πρόοδον. Τά παιδιὰ τραγούδησαν κατὰ τὸ δυνατ μὲ ἀντίληψιν καὶ κάποιαν σ θερότητα εἰς τὰς φωνάς, κ για ἀρκετὰ δύσκολον προ μένου γιὰ παιδικὴν χορῳδ Γενικῶς λυπούμεθα γιατί σοι κόποι καὶ προσπάθειες κ. Γλυκοφρύδη καὶ τῶν μελ τῆς χορῳδίας του ἀφιερώθη εἰς τὸ νὰ μᾶς γνωρίσουν λειτουργία καὶ νὰ μᾶς τὴν κ γουδήσουν λατινικά!

*

Σολίστ ἦσαν ἡ κυρία Μιρ Φλερὺ καὶ οἱ κ.κ. Γαληνὸς Δαλαμήγκας. Ἡ κ. Φλερὺ εἶ μία σχηματισμένη καλλιτέχ καὶ ἡ ὡραία της φωνὴ προ δωκεν ἰδιαίτερον θέλγητρ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν. «Τὸ Ben dictus» τὸ ἐτραγούδησε μὲ πλότητα καὶ ἔκφρασιν καὶ ε σιασμόν. Ὁ κ. Γληνὸς εἶναι κετὰ νέος, ἔχει ὡραίαν φωνὴν ἡ ἐξέλιξίς του εἶναι σταθερὰ καλή.

Μιχ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Ο "ΦΑΟΥΣΤ,, ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΣΗΝ

Τὸ κοινὸν ἀγαπᾶ τὸ μελόδραμα. "Απόδειξις ὅτι, μόλις ἀγγελθῇ μία παράστασις ποὺ νὰ παρέχῃ τὰς ἐγγυήσεις σκηνικῆς εὐπρεπείας καὶ εὐσυνειδήτου ἐκτελέσεως, τὸ θέατρον γεμίζει τόσον ποὺ ἀναγκάζονται οἱ ὀργανωταὶ νὰ προσθέσουν καὶ καθίσματα εἰς τοὺς διαδρόμους. Αὐτὸ ἔγινε εἰς τὰ «Ὀλύμπια» κατὰ τὴν παράστασιν τοῦ «Φάουστ». Ὁ κ. Λαυράγκας διηύθυνεν ὀρχήστραν ἐκ 40 ὀργάνων. Ὁ ἐκ τοῦ ἐξωκοειδοῦ ἐπανελθὼν ἕλλην βαθύφωνος κ. Πέρσης ὑπεδύθη τὸν Μεφιστοφελῆ. Ἡ κυρία Μιρέϊ Φλερὺ τὴν Μαργαρίτα. Ὁ κ. Γληνὸς τὸν Φάουστ, καὶ ὁ κ. Οἰκονομίδης τὸν Βαλεντίνον. Ὅλα αὐτά, μαζὶ μὲ ἕνα κόρο ὀκωσδήποτε ὑποφερτό, ἔκαναν τὸν κόσμο νὰ τρέξῃ εἰς τὸ θέατρον. Ἡ παράστασις βέβαια ἀνῆκεν εἰς τὸν κ. Πέρσην, ὅστις εἶχε ἀρκετὰ χρόνια νὰ ἐμφανισθῇ πρὸ τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ, τὸ ὁποῖον τὸν ὑπεδέχθη μὲ συμπάθειαν καὶ ἐνθουσιασμόν.

Ὁ κ. Πέρσης εἶναι ἀπὸ τοὺς ξεχωριστοὺς "Ἕλληνας καλλιτέχνας νηγερέν ος ἐπανελθὼν εἰς τὸ ἑξωτερικὸν τὸ ἑλληνικὸ γόητρο. "Ἐλαβε μέρ σὲ παραστάσεις μεγάλων θεάτρ καὶ παντοῦ ἄκουσε ἐπαίνους γιὰ τ εὐσυνειδησία του καὶ τὴν τέχνη τ Τραγουδᾶ μὲ εὐγένειαν καὶ μο κοντα, εἶναι δὲ ἀπηλλαγμένος τ κακῶν ἐκείνων «Italiano» ποὺ τ τεβάζουν τόσον τὴν τέχνην τοῦ τρ γουδιοῦ. Ὁ Πέρσης δὲν τραγο οὔτε γιὰ τὸ ὑπερῶον, οὔτε γιὰ πλατεῖα. Τραγουδᾶ γιὰ τὸν ἑαυ του καὶ τὴν τέχνη. Κακό, θὰ πῆτε. "Ισως. Πάντως δὲν κάνει κ μιὰ ἀβαρία, ποὺ νὰ εἶναι εἰς βάρ τῆς ἐκτελέσεως. Ἀποδεῖξις ὅτι σ σερενάτα στάθηκε στὸ βάθος σ σκηνῆς καὶ ἐτραγούδησε χωρὶς ν κάνῃ ἕνα βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρός. Κ ὅταν τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ τὴν ξαν τραγουδήσῃ, πάλιν ἔμεινε στὴν ἴδ θέσι, χωρὶς νὰ κάνῃ καμμιὰ παρ χώρησι στὸ κοινό. Καλλιτέχνης τὴν σκηνικὴν πεῖραν τοῦ Πέρση φαί ταξομαι πῶς θὰ γνωρίζῃ ἀπολύτω πόσο κερδίζει φωνητικῶς ὅταν κρα γουδᾶ στὸ προσκήνιον. Ἐν τούτοις προτίμησε νὰ τραγουδήσῃ κάτω ἀπ τὸ παράθυρο τῆς Μαργαρίτας, πο ὁ ἀνύπαρκτος σκηνοθέτης τὸ ἠθέ λησε εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς.

Ἡ κ. Φλερὺ καλὴ ὅπως πάντα μόνο ποὺ σὲ πολλὰ σημεῖα στὴν προσ πάθειά της γιὰ νὰ ἀρθρώσῃ τὰ ἑλ ληνικὰ λόγια θυσιάζει κάποτε τ μελῳδία τοῦ τραγουδιοῦ. Θὰ μοῦ πῆ τε, τί φταεῖ αὐτή; Νομίζω πως ἡτα δικαίωμά της νὰ τραγουδήσῃ γαλλι κὰ ἢ ἰταλικὰ τὴν ὡραία καὶ μοναδι κὴ ἄρια τῆς Μαργαρίτας, ὁπότε θὰ ἦταν πολὺ καλλίτερο τὸ ἀποτέλεσμα. Γιὰ τὸν συμπαθῆ καὶ νέο τενόρο κ. Γληνό, δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἀκόμ καιρός νὰ ἐμφανίζεται σὲ ὁλόκληρ ὄπερες καὶ μάλιστα σὰν τὸν «Φάουστ "Ἐχει ὡραίαν φωνήν, ποὺ ἀπαιτεῖ μο; ἀκόμη ἐργασίαν καὶ μελέτην.

***

Μὲ τὴν ἄφιξι τοῦ Πέρση, τοῦ Ἰωαννίδη, τοῦ Λάππα, σὲ λίγο τοῦ Φαρδούλη καὶ τόσων ἄλλων "Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ἀντιμετωπίζεται καὶ πάλιν τὸ πρόβλημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος. Νὰ συνεχίσωμε, θὰ ἦταν μπαταιονία. "Αν ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ ὁ Δήμαρχος θἀλήσουν πραγματικά, κάτι μποροῦν νὰ κάνουν. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἄς ἀναπνήσουν καὶ πάλιν τὸ ζήτημα.

Μιχ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΤΑ ΔΩΡΑ ΜΑΣ

ΔΩΡΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Α

Σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμά των τὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα» προσφέρουν ὡς πρῶτα δῶρα εἰς τοὺς ἀναγνώστας των τὰ ἀκόλουθα ἔργα, ἀπαραίτητα διὰ τὸν καταρτισμὸν ἀρτίας Βιβλιοθήκης προωρισμένης νὰ ἐξυπηρετήσῃ πολλὰς γενεάς:

ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΩΔΕΚΑΤΟΜΟΝ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

εἰδικῆς πολυτελοῦς ἐκδόσεως, μετὰ 565 ἐκτὸς κειμένου τετραχρωμίων, χαρτῶν, σχεδίων καὶ εἰκόνων, κατ' ἄλα ὁμοίας μὲ τὴν Α' Ἔκδοσιν τοῦ Ἐκδοτ. Οἴκου «Ἐλευθεροῦδάκης» Α.Ε.

ΤΗΝ ΟΚΤΑΤΟΜΟΝ

ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

εἰδικῆς πολυτελοῦς ἐκδόσεως, μετὰ 261 ἐκτὸς κειμένου εἰκόνων, χαρτῶν καὶ διαγραμμάτων, κατ' ἄλα ὁμοίας μὲ τὴν τελευταίαν Ἔ' ἔκδοσιν τοῦ Ἐκδοτ. Οἴκου «Ἐλευθεροῦδάκης» Α.Ε.

Τὸ ἔργον θὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ 140 ἑβδομαδιαῖα τεύχη καὶ θὰ παραδίδεται ἔναντι τῶν εἰς ἑκαστον φύλλον τῶν «Νεοελληνικῶν Γραμμάτων» δημοσιευομένων σχετικῶν δελτίων (βλ. ὀπισθεν) εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν τιμὴν τῶν Δρχ. 12 δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Πρὸς ἐξοικονομίαν τῶν ἐπιθυμούντων νὰ παραλάβουν τὰ ἄνω Ἔργα ἐντὸς βραχυτέρου χρονικοῦ διαστήματος θὰ κυκλοφορήσωμεν προσεχῶς καὶ δικλὰ ἑβδομαδιαῖα τεύχη δι' ἑκαστον ἐξ αὐτῶν. Οὕτω τοῦ μὲν Λεξικοῦ τὰ δικλὰ ἑβδομαδιαῖα τεύχη θὰ κυμαίνωνται ἀπὸ 140 εἰς 70, τῆς δὲ Ἱστορίας ἀπὸ 60 εἰς 30 τεύχη. Συνδυάζομεν ἐπίσης πρακτικὸν καὶ συμφέροντα τρόπον βιβλιοδετήσεως αὐτῶν.—Ἐπ' αὐτοῦ θὰ ἀπανγελθῶμεν προσεχῶς.

ΔΩΡΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Β

Τὰ δῶρα τῆς κατηγορίας ταύτης ἀποτελοῦνται ἀπὸ

60

ΓΝΩΣΤΑ ΕΚΛΕΚΤΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΕΡΓΑ

πρωτότυπα ἢ μεταφράσεις, τῶν ὁποίων κατάλογον μετὰ δελτίων ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον (φύλλον ἀρ. 2), καὶ τὰ ὁποῖα οἱ ἀναγνῶσται μας δύνανται νὰ ἀποκτήσουν εἰς ὅλως ἐξαιρετικὰς τιμάς.

❀

Τὰ τεύχη τοῦ «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ Ἐλευθερουδάκη» καὶ τῆς «Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» τοῦ Παπαρρηγοπούλου (Κατηγορία Α) ὡς καὶ τὰ 60 Λογοτεχνικὰ καὶ ἄλλα ἔργα (Κατηγορία Β) παραδίδονται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Ἐφημερίδων «Σπύρος Τσαγγάρης» εἰς τὰς κάτωθι διευθύνσεις:

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ:

1ον) Εἰς τὰ Ἰχναρεῖα τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Ἐφημερίδων «Σπύρος Τσαγγάρης» (Εὐριπίδου 8).
2ον) Εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον Ἐλευθερουδάκη (Πλατεῖα Συντάγματος).
3ον) Εἰς τὰ κάτωθι παραρτήματα τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Ἐφημερίδων:
α') Παρὰ τὴν Πλατεῖαν Ἀνάκτων (Πατησίων 204, στέκι Καλλιφρονᾶ).
β') Παρὰ τὴν Πλατεῖαν Κοτζιᾶ (Εὐφρόνιος 4).
γ') Εἰς Πλάκαν (Κεδαδηναίων 13).
δ') Παρὰ τὸ Μεταξουργεῖον (Ἀχιλλέως 29).
ε') Εἰς τὸ τέρμα Περιφερείας (Π. Δημόσιος).
ς') Εἰς Καλλιθέαν (Λεωφόρος Θησέως 173).
ζ') Εἰς Ν. Ἰωνίαν (ἀτέλεις αὐτοκινήτων "Πρωΐλεος 6).
η') Εἰς τέρμα Ἀμπελοκήπων (λεωφόρος Ἀγροτικῆς 129).
θ') Εἰς Κηφισιὰν (στάσις αὐτοκινήτων, Πλάτανος, ὁδὸς Θεοδωρίδου).
ι') Εἰς Ἀμαρούσιον (λεωφόρος Βασιλίσσης Σοφίας 59).
ια') Εἰς Χαλάνδριον ("Αγιος Παρασκευῆς 1).
ιβ') Εἰς "Αγιον Παρασκευὴν ("Αγ. Ἰωάννου).

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ:

Εἰς τὰ Ὑποπρακτορεῖον τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Ἐφημερίδων «Σπύρος Τσαγγάρης» (Ναυαρίνου 1).

ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ:

Εἰς τὰ κάτωθι ὑποπρακτορεῖα τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Ἐφημερίδων «Σπύρος Τσαγγάρης».

ΔΩΡΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Γ

Οἱ μαθηταὶ οἱασδήποτε τάξεως τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ Γυμνασίων οἱ ὁποῖοι θὰ μᾶς ἀποστείλουν τὰ δελτία τῆς ἐφημερίδος μας (βλ. ὀπισθεν) τῶν μηνῶν Ἀπριλίου μέχρις Αὐγούστου δικαιοῦνται νὰ λάβουν μέρος εἰς τὰς κληρώσεις τῶν κάτωθι πέντε λαχείων, εἰς τὰ ὁποῖα κερδίζουν 252 λαχνοί:

1ον) ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Α

Ἀντιπροσωπεύει βιβλία, ἀξίας μέχρι 250 Δραχμῶν, τῆς τάξεως εἰς τὴν ὁποίαν θὰ φοιτήσουν κατὰ τὸ προσεχὲς σχολικὸν ἔτος οἱ τυχηροὶ τοῦ λαχείου τούτου, τοῦ ὁποίου οἱ κερδίζοντες λαχνοὶ εἶνε 100.

2ον) ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Β

Οἱ κερδίζοντες λαχνοὶ τοῦ λαχείου τούτου εἶνε 50. Εἰς τοὺς τυχηροὺς μαθητὰς θὰ καταβληθοῦν ἀνὰ 500 Δραχμαὶ ἴνα τὰς διαθέσουν διὰ τὰς ἄλλας ἀπαραιτήτους ἀνάγκας τῶν σπουδῶν των.

□

Ἐκτὸς τῶν δύο αὐτῶν κατηγοριῶν λαχείων ὑπάρχουν ἐπίσης:

3ον) ΑΡΓΥΡΟΥΣ ΛΑΧΝΟΣ

κερδίζων 5.000 Δραχμά

ΔΕΛΤΙΑ ΤΩΝ 60 ΕΚΛΕΚΤΩΝ ΕΡΓΩΝ (ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ Β) ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΔΙΑΝΕΜΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΑΣ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΤΩΝ

Αἱ τιμαὶ νοοῦνται διὰ βιβλία δέετα καὶ ἰσχύουν δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα· διὰ τὰ δεμένα βιβλία (χαρτόδετα ἢ πανόδετα) Δρχ. 5 ἐπὶ πλέον.

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Δρχ. 5.—
ΑΓΑΠΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ
Ἠθογραφικὸ διήγημα

ΓΚΑΙΤΕ Δρχ. 5.—
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ
(ἔμμετρος μετάφρασις Κ. Χατζοπούλου)

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ Δρχ. 6.—
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΛΙΟΝΗΣ
ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Γ. ΧΑΟΥΠΤΜΑΝ 2 τ. @ Δρχ. 5.—
ΑΤΛΑΝΤΙΣ
Μυθιστόρημα
(μετάφρασις Κ. Δαυλάκου)

ΝΤΥΠΡΕ Δρχ. 5.—
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
(μετάφρασις καὶ προσθῆκαι Γ. Σεφερίου)

Κ. ΧΑΜΨΟΥΝ Δρχ. 5.—
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
(μετάφρασις Ι. Γρυπάρη)

ΦΡ. ΣΙΛΛΕΡ Δρχ. 6.—
Ο ΝΟΟΜΑΝΤΙΣ
Μυθιστόρημα
(μετάφρασις Α. Μπούσουρα)

ΟΥΓΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ Δρχ. 5.—
ΟΙ ΤΑΦΟΙ
(μετάφρασις Γ. Καλοσγούρου, βιογραφικὸν σημείωμα Μαρίνου Σιγούρου)

Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ τ. 2 @ Δρχ. 5.—
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Μετ' εἰκόνων

Ο. ΤΟΜΑΣ Δρχ. 5.—
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
Μετ' εἰκόνων
(μετάφρασις Γ. Σεφερίου)

ΦΛΑΜΙΝΙ-ΚΡΕΜΙΕ Δρχ. 5.—
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
(μετάφρασις Γ. Σεφερίου)

Ο. ΤΟΜΑΣ Δρχ. 5.—
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
(μετάφρασις Β. Ρώσσα)

ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓ Δρχ. 4.—
ΜΟΝΑΧΟΣ
Μυθιστόρημα
(μετάφρασις Ι. Ε. Χρυσάφη)

ΓΚΟΜΠΙΝΩ Δρχ. 5.—
ΑΣΙΑΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
(μετάφρασις Ν. Βαντήρη)

Β. ΛΑΦΙΕΡΗ Δρχ. 6.—
ΣΑΟΥΛ
Τραγῳδία
(ἔμμετρ. μετάφρ. καὶ προλεγόμενα Γ. Καλοσγούρου)

Λ. ΑΝΔΡΕΓΙΕΦ Δρχ. 6.—
Ο ΚΛΕΠΤΗΣ
ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
(μετάφρασις Σ. Φραγκομούλου)

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 45.—
ΕΛΛΑΣ
Μετὰ 53 χαρτῶν καὶ τοπογραφικῶν σχεδίων, νέα ἐκδ. 1930 ἐπηυξημένη καὶ βελτιωμένη

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 5.—
ΘΕΣΣΑΛΙΑ
Μετὰ χαρτῶν καὶ σχεδίων

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 5.—
ΚΡΗΤΗ
Μετὰ χαρτῶν καὶ σχεδίων

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 6.—
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ
Μετὰ χαρτῶν καὶ σχεδίων

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 10.—
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ
Μετὰ χαρτῶν καὶ σχεδίων

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 5.—
ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΣ
Μετὰ χαρτῶν καὶ σχεδίων

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 6.—
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ
Μετὰ χαρτῶν καὶ σχεδίων

ΟΔΗΓΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ Δρχ. 6.—
ΝΗΣΟΙ
Μετὰ χαρτῶν καὶ σχεδίων

Δρχ. 5.—
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΝΟΥΒΕΛΛΕΣ
(μετάφρασις καὶ εἰσαγωγὴ Δ. Κ. Βογαζλῆ)

ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓ Δρχ. 6.—
Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ
Δράμα
(μετάφρασις Ι. Ε. Χρυσάφη)

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Δρχ. 6.—
ΒΡΑΔΥΝΟΙ ΘΡΥΛΟΙ
Ποιήματα

Π. ΠΡΕΒΕΛΑΚΗ Δρχ. 5.—
ΔΟΜΗΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΣ
(ΕΛ ΓΚΡΕΚΟ)
Μὲ 48 πίνακας ἐκτὸς κειμένου

ΡΕΝΑΚ-ΠΕΡ 2 τ. @ Δρχ. 10.—
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
Μετὰ 548 εἰκόνων
(μετάφρασις Π. Προβελέγγη)

Λ. ΚΟΣΣΑ Δρχ. 5.—
ΠΡΩΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
(μετάφρασις Κ. Παπακωνσταντίνου, πρόλογος Δ. Ἀνδρεάδου)

ΓΚΟΟΥ-ΡΕΝΑΚ Δρχ. 5.—
ΑΘΗΝΑ
Εἰσαγωγὴ εἰς τὰς κλασσικὰς σπουδὰς
(μετάφρασις Κ. Δ. Ἐλευθεροῦδάκη)

Ν. ΛΟΥΒΑΡΙ τ. 2 @ Δρχ. 7.50
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΜΠΛΑΖΑΚ Δρχ. 6.—
ΕΥΓΕΝΙΑ ΓΚΡΑΝΤΕ
Μυθιστόρημα
(μετάφρασις Κ. Παλαιολέκκου)

Μ. ΛΕΡΜΟΝΤΟΦ Δρχ. 3.—
Ο ΔΑΙΜΟΝΑΣ
Ἀλληγορικὸν ἐπικὸν ποίημα
(μετάφρασις καὶ εἰσαγωγὴ Ι. Ἀγιάσου)

Π. ΡΟΔΟΚΑΝΑΚΗ Δρχ. 4.—
ΤΟ ΒΥΣΙΝΙ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟ
ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΝΤΑΙΒΙΔΣ Δρχ. 5.—
ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ
(μετάφρασις Β. Ρώσσα)

Δ. ΣΟΛΩΜΟΥ Δρχ. 3.—
ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
(πρόλογος καὶ μετάφρασις Γ. Καλοσγούρου)

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Δρχ. 3.—
Η ΑΝΝΙΩ
ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
(πρόλογος Κ. Παλαμᾶ)

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ Δρχ. 40.—
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ ΜΕΧΡΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α'

Δρχ. 6.—
ΝΑΛΑΣ ΚΑΙ ΝΤΑΜΑΓΙΑΝΤΗ
(μετάφρασις Α. Μαβίλη καὶ Κ. Θεοτόκη)

Φ. ΓΚΡΙΛΛΠΑΡΤΣΕΡ Δρχ. 5.—
ΜΗΔΕΙΑ
Τραγῳδία
(μετάφρασις Κ. Χατζοπούλου)

Κ. ΠΑΛΑΜΑ Δρχ. 4.—
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ
(1824-1924)
Ἄρθρα, γράμματα, ὁμιλίες

Λ. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ Δρχ. 4.—
ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΑΥΤΩΝ

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ Δρχ. 5.—
ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ
(μετάφρ. Ι. Κονδυλάκη, πρόλογος Σ. Μεταξᾶ)

Κ. ΠΑΛΑΜΑ Δρχ. 35.—
ΔΕΙΛΟΙ ΚΑΙ ΣΚΛΗΡΟΙ ΣΤΙΧΟΙ
Ποιήματα
(ἔκδοσις πολυτελής)

Μ. ΠΟΥΤΣΙΝΙ Δρχ. 3.—
ΑΝΑΤΡΙΧΙΛΕΣ
Διηγήματα
(μετάφρασις Κοκκάλη)

Π. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ Δρχ. 4.—
ΤΟΥΡΚΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΙ

ΟΜ. ΜΠΕΚΕ Δρχ. 3.—
ΡΙΜΕΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΟΙ
Ποιήματα

Λ. ΔΡΟΖΔΩΦ Δρχ. 4.—
ΔΩΡΟ ΣΤΟ ΘΕΟ
ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ
(μετάφρασις Σ. Ι. Ζῆζηλα)

Π. ΚΑΛΛΙΓΑ Δρχ. 4.—
ΘΑΝΟΣ ΒΛΕΚΑΣ
Μυθιστόρημα
(πρόλογος Γ. Τσοκοπούλου)

Κ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ Δρχ. 5.—
Η ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙ 2577 ΕΤΗ

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Δρχ. 5.—
Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ
Ἠθογραφία

Μ. ΓΚΟΡΚΥ Δρχ. 5.—
ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
(μετάφρασις Α. Σίδερη)

ΤΣΙΝΟΥΚΑ Δρχ. 5.—
ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΗΛΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
Μετ' εἰκόνων
(πρόλογος Βι. Μ.ένεγ)

Ε. ΦΙΣΕΡ τ. 2 @ Δρχ. 6.—
ΝΑΠΟΛΕΩΝ
(μετάφρασις Δ. Θ. Σταυρινίδου)

ΕΛΛΕΝ ΚΕΫ Δρχ. 6.—
ΔΥΟ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΜΠΑΡΕΤ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΟΜΠΕΡΤ ΜΠΡΑΟΥΝΙΓΚ
Κριτικὴ μελέτη

Ο. ΟΦΜΑΝΣΤΑΛ Δρχ. 5.—
ΗΛΕΚΤΡΑ
Τραγῳδία
(μετάφρασις Κ. Χατζοπούλου)

Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ Δρχ. 5.—
ΑΠΛΟΙ ΤΡΟΠΟΙ
Ποιήματα

ΕΡ. ΜΠΑΓΚ Δρχ. 5.—
ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΟΙ ΔΙΑΒΟΛΟΙ
Μυθιστόρημα
(μετάφρασις Κ. Χατζοπούλου)

ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓ Δρχ. 5.—
ΜΗΤΡΙΚΗ ΣΤΟΡΓΗ
ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΡΑΜΑΤΑ
(μετάφρασις Ι. Ε. Χρυσάφη)

ΔΕΛΤΙΟΝ 6ον ΤΕΥΧΟΥΣ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΥ
ΛΕΞΙΚΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

ΑΠΟΚΟΠΤΕΤΕ
ΤΑΚΤΙΚΑ
ΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΣΑΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ
5
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΙΣ
ΤΑ ΕΝΑΝΤΙ 5 ΛΑΧΕΙΑ

ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Α
ΛΑΧΕΙΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Β
ΑΡΓΥΡΟΥΣ ΛΑΧΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΥΣ ΛΑΧΝΟΣ
ΛΑΧΕΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΕΣΘΕ
ΕΓΚΑΙΡΩΣ
ΤΑ ΤΕΥΧΗ ΣΑΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ 6ον ΤΕΥΧΟΥΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΝΕΟΥ

ΑΛ. ΙΒΑΝ ΕΡΤΣΕΝ

Μετάφραση: Σ. Ι. ΖΗΖΗΛΑ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Α Χ, ΠΩΣ χυποῦσε ἡ καρδιά, δάκρυα ἀνέβαιναν στὰ μάτια. Τὰ δάκρυα τὰ κρύβαμε μὲ μεγάλη ἐπιμέλεια. «Ἔφυγες, Ραφαήλ, καὶ τὰ κίτρινα φύλλα πέφτουν ἀπὸ τὰ δέντρα, καὶ ἡ ἀποτεινιὰ τῆς φθινοπωρινῆς καταιγνίδας σὰν τάφου πλάκα σκεπάζει τὴν παγωμένη φύση. Καὶ ὅμως ἐγὼ τριγυρνάω στοὺς γύρω ἀπέθυμους κάμπους, φωνάζω τὸ Ραφαήλ μου, καὶ πονῶ, πονῶ, ποὺ δὲν μοῦ ἀπαντάει». "Αρπαξα τὸν Ἀλεξαμζὴν καὶ διάβασα γι' ἀπάντηση: «Πάει ὁ Ἀγάθων, πάει ὁ φίλος μου!». Μᾶς ἦταν ὁλοφάνερο πὼς ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς ἀκουμπύβνε τὰ λόγια αὐτὰ ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, φοβόμαστε ὅμως νὰ τὸ ποῦμε καθαρά. Τὰ ἴδια κάνουν καὶ οἱ ἄπειροι ἐρωτευμένοι, σημειώνοντας ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον φράσεις μέσα στὰ μυθιστορήματα: μὰ καὶ μεῖς ἤμαστε ἀληθινὰ ἐρωτευμένοι, καὶ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ὅλο καὶ πιὸ πολὺ ἐρωτευόμαστε. Ἡ φιλία ποὺ βλάστησε κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογία τοῦ Σίλλερ, κάτω ἀπὸ τὴν εὐλογία του καὶ ἀνθίζε: οἰκειοποιηθήκαμε τοὺς χαρακτῆρες ὅλων τῶν ἡρώων. Δὲν εἶμαι σὲ θέση ν' ἐκφράσω ὅλο τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἡ ζωὴ ξεδιπλωνόταν μπροστά μας θριαμβευτική, μεγαλειώδης: ἐλπιζοντα ὁρκιζόμαστε νὰ θυσιάσουμε τὴν ὑπαρξή μας γιὰ τὸ καλὸ τῆς ἀνθρωπότητος· χαράζαμε στὸν ἑαυτό μας ἕνα μέλλον ἀπραγματοποίητο, δίχως τὸ παραμικρότερο ἀνακάτεμα ἐγωϊσμοῦ, προσωπικῶν βλέψεων. Οἱ φωτεινὲς ἡμέρες τῶν νεανικῶν ὀνειροπολημάτων καὶ συμπαθειῶν μᾶς συνόδευαν μακρυὰ στὴ ζωή...

(Ἐδῶ πάλι λείπουν δυὸ-τρεῖς σελίδες).

...Στὸ χωριὸ ἔκανα μιὰ γνωριμία ἀντάξια ἐκείνης ποὺ εἶχα στὴ Μόσχα. Γιὰ πρώτη φορὰ ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἔπαψα νὰ παιδιαρίζω, βρέθηκα πρόσωπο μὲ πρόσωπο μὲ τὴ φύση, καὶ τὰ ἐκφραστικά χαρακτηριστικά της ἀμέσως μοῦ γίναν ἀντιληπτά. Τὸ ξεκούρασμα αὐτό, ὕστερα ἀπὸ τὶς σχολικὲς μελέτες, ἦταν στὴ θέση του· ἔκλεισα τὸ ἐπκαιδευτικὸ βιβλίο, μ' ὅλο ποὺ ἔπρεπε νὰ προγυμνασθῶ γιὰ τὸ πανεπιστήμιο. Γιγάντιο εἰδύλλιο φανδιὰ ξεδιπλωνόταν στὰ μάτια μου, καὶ δὲ χόρταινα νὰ τὸ θαυμάζω: τόσο καινούργιο ἦταν αὐτὸ γιὰ μένα, ποὺ εἶχα μεγαλώσει στὸ ἀρίτο πάτωμα τῆς ὁδοῦ Πρετσιστένκα. Διάβαζα λίγο, καὶ πάλι μόνο τὸ Σίλλερ· ἀπάνω σ' ἕνα ψηλὸ βουνό, ἀπ' ὅπου φαινόντουσαν πεντέξη χωριουδάκια, διάβαζα τὸν «Τέλλο», καὶ μέσα στὸ σκυθρωπὸ κάσος ξαναδιάβαζα τὸν Κάρολο Μόρρ,—καὶ φάνταζε πὼς τὸ λεβέντικο σφύριγμα τῶν παλληκαριῶν του καὶ τὸ ποδοβολητὸ τῶν καβαλλήρηδων ποὺ τὸν τριγύριζαν ἀντηχοῦσε ἀνάμεσα στὰ πεῦκα καὶ τὰ ἔλατα. Τὶς περισσότερες φορὲς ὅμως παρατοῦσα τὸ βιβλίο, καὶ ὥρα πολλὴ κύτταζα τοὺς γύρω κάμπους, τὸ ποτάμι ποὺ τοὺς χώριζε, τὸ ναὸ τοῦ Θεοῦ, ἄσπρο σὰν τὸν κρίνο καὶ σὰν τὸν κρίνο λυγισμένο μὲ πρασινάδα. Φορὲς-φορὲς μοῦ φάνταζε πὼς ὅλη αὐτὴ ἡ ἁπλωσιὰ εἶνε συνέχεια τοῦ ἑαυτοῦ μου, πὼς τὸ βουνὸ μὲ ὅλα τὰ γύρω του ἦταν τὸ σῶμα μου, πὼς ἄκουγα τὸ ἀφυγμό του καὶ πὼς μαζὶ ροφούσαμε καὶ ξεφυσάμαμε τὸν ἀέρα. Φορὲς-φορὲς μοῦ φάνταζε πὼς εἶμαι ὁλότελα χαμένος μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἄπειρο—ἕνα φυλλαράκι ἀπάνω σὲ θεόρατο δένδρο· τὸ ἄπειρο ὅμως δὲ μὲ πλάσκωνε, εὐχαριστιόμουν νὰ μένω ξαπλωμένος ἀπάνω στὸ βουνό μου καταλάβαινα πὼς βρισκόμουν στὸ σπίτι μου, πὼς ὅλα αὐτὰ μοῦ ἦσαν προσφιλῆ...

Λιγάκι ἀστεῖο εἶνε ποὺ σταματάω σὲ κάτι τέτοιες λεπτομέρειες τοῦ μηνὸς τοῦ μέλιτος τῆς ζωῆς μου· ξέρω πολὺ καλὰ πὼς ὅλοι ἔχουν ἰδεῖ τὴ φύση, καὶ τὴν ἡμέρα καὶ τὴ νύχτα, καὶ πὼς κυττάζουτάς την αἰσθανόντουσαν καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, πὼς ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια τὸ ἴδιο τὴν ἀποθαύμαζαν οἱ ἄνθρωποι, γιατὶ μέσα σ' αὐτὴ πάντοτε διαφαινόταν στὴν κάθε της γραμμούλα ὁ δημιουργός της, — μά... μά... δὲ θὰ κάναμε ἄσχημα νὰ ξαναγυρίζαμε στὴ Μόσχα. Νὰ καὶ ἡ καρδιὰ τοῦ φθινοπώρου, λάσση ὡς τὸ γόνατο· τὸ ἕνα πρωὶ βλέπεις παγωνιά, τὸ ἄλλο πέφτει ψιλὴ βροχούλα· οἱ δουλειὲς εἶνε στὸ τέλος, μόνο ὁ τρίβολος χτυπάει ρυθμικὰ στὰ σκεπαστὰ ἀλώνια· προετοιμασίες, φασαρίες· ὁ παπᾶς μὲ τὴν προσφορὰ καὶ τὶς εὐχὲς τοῦ ξεπροβοδίσματος... Ὁ δημογέροντας μᾶς συνόδευε καβάλλα κάπου δέκα βέρστια, ἀπάνω σ' ἕνα ἄλογο τῆς κοινότητος, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ πὼς τ' ἀφεντικὰ ἔφυγαν στ' ἀλήθεια... Ἡ ἄμαξα κολλάει στὴ λάσση τοῦ κοινοτικοῦ δρόμου, μόλις προχωρεῖ, φορὲς-φορὲς γέρνει στὸ πλευρό, καὶ ὁ καμαριέρης τοῦ πατέρα ὅλη τὴν ὥρα ἔβγαινε ἀπὸ τὸ ἁμαξάκι του καὶ συγχαετοῦσε τὴν ἄμαξά μας· καὶ ὁ ἴδιος ἦταν τόσο ἀδύνατος, ποὺ οὔτε τρεῖς ὀκάδες πράγμα δὲ μπροοῦσε νὰ σηκώσῃ. Ἐπὶ τέλους, νὰ καὶ ἡ γέφυρα Δραγομιλόφσκ, κάτι φωταγωγημένα μαγαζάκια, «ξεστὰ κουλούρια», —καὶ νά μας στὴ Μόσχα.

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἔφτασα ἐγώ, διὰ μέσου τῆς γεφύρας Δραγομιλόφσκ, στὸ τέρμα τοῦ πρώτου σταδίου τῆς νεότητός μου. Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἀρχίζει καινούργια ζωή, ἡ ζωὴ τῶν ἀκροάσεων, ἡ φοιτητικὴ ζωή· ἀποδῶ καὶ μπρὸς δὲ θἄχω νὰ κάνω μὲ τοὺς τέσσερους τοίχους τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ, μὰ μὲ μιὰ χιλιοκέφαλη οἰκογένεια, πολυτίμαχη καὶ ἀσυμμάζευτη...

IV. Χρόνια ὁδοιπορίας.

('Απ' αὐτὸν ποὺ βρῆκε τὸ σημειωματάριο.)

Δημοσιεύοντας ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ πρῶτο σημειωματάριο «Σημειώσεις ἑνὸς Νέου» στὸ XIII τόμο τῶν «Πατριωτικῶν Σημειώσεων», ἐξηγήσαμε σὲ μιὰ διακριτικὴ «ἐπέμβαση» πὼς ἔπεσε στὰ χέρια μας τὸ σημειωματάριο καὶ πὼς ἔτυχε νὰ μὴ μᾶς πέσουν καὶ μερικὲς ἀπὸ τὶς σελίδες του. Τώρα κάναμε τὴ σκέψη νὰ δημοσιεύσουμε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ δεύτερο σημειωματάριο. Μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου σημειωματαρίου ἔχουν χαθῆ τὰ χρόνια, τὰ βέρστια καὶ κάμποσα δεκάρια χαρτιοῦ. Ἀποχωριστήκαμε μὲ τὸ νέο στὴ γέφυρα τοῦ Δραγομιλόφσκ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μόσκοβα, καὶ ἀνταμώνουμε τώρα στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ὄκα, καὶ μάλιστα δίχως καμμιὰ γέφυρα τούτη τὴ φορά. Τότε ὁ νέος πήγαινε γιὰ τὸ πανεπιστήμιο καὶ τώρα πηγαίνει γιὰ τὴν πόλη Μαλίνωφ, τὴ χειρότερη πόλη ποὺ ὑπάρχει στὸν κόσμο, γιατὶ τίποτε τὸ χειρότερο δὲ μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεὶς γιὰ μιὰ πόλη ἀπότην πλήρη ἀνυπαρξία της. Ὁ νεαρὸς ἄνθρωπος ἔγινε ἁπλῶς «ἄνθρωπος» (γιὰ τὸ Θεὸ μὴν πάρετε τὴ διφορούμενη αὐτὴ λέξη γιὰ ὑπαινιγμό, πὼς πῆγε καὶ μπῆκε πουθενὰ λαπλωμένος ἀπάνω στὸ βουνό μου· καταλάβαινα πὼς βρισκόμουν στὸ σπίτι μου, πὼς ὅλα αὐτὰ μοῦ ἦσαν προσφιλῆ...

Λιγάκι ἀστεῖο εἶνε ποὺ σταματάω σὲ κάτι τέτοιες λεπτομέρειες τοῦ μηνὸς τοῦ μέλιτος τῆς ζωῆς μου· ξέρω πολὺ καλὰ πὼς ὅλοι ἔχουν ἰδεῖ τὴ φύση, καὶ τὴν ἡμέρα καὶ τὴ νύχτα, καὶ πὼς κυττάζοντάς την αἰσθανόντουσαν καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, πὼς ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια τὸ ἴδιο τὴν ἀποθαύμαζαν οἱ ἄνθρωποι, γιατὶ μέσα σ' αὐτὴ πάντοτε διαφαινόταν στὴν κάθε της γραμμούλα ὁ δημιουργός της, — μά... μά... δὲ θὰ κάναμε ἄσχημα νὰ ξαναγυρίζαμε στὴ Μόσχα. Νὰ καὶ ἡ καρδιὰ τοῦ φθινοπώρου, λάσση ὡς τὸ γόνατο· τὸ ἕνα πρωὶ βλέπεις παγωνιά, τὸ ἄλλο πέφτει ψιλὴ βροχούλα· οἱ δουλειὲς εἶνε στὸ τέλος, μόνο ὁ τρίβολος χτυπάει ρυθμικὰ στὰ σκεπαστὰ ἀλώνια· προετοιμασίες, φασαρίες· ὁ παπᾶς μὲ τὴν προσφορὰ καὶ τὶς εὐχὲς τοῦ ξεπροβοδίσματος... Ὁ δημογέροντας μᾶς συνόδευε καβάλλα κάπου δέκα βέρστια, ἀπάνω σ' ἕνα ἄλογο τῆς κοινότητος, γιὰ νὰ βεβαιωθῇ πὼς τ' ἀφεντικὰ ἔφυγαν στ' ἀλήθεια... Ἡ ἄμαξα κολλάει στὴ λάσση τοῦ κοινοτικοῦ δρόμου, μόλις προχωρεῖ, φορὲς-φορὲς γέρνει στὸ πλευρό, καὶ ὁ καμαριέρης τοῦ πατέρα ὅλη τὴν ὥρα ἔβγαινε ἀπὸ τὸ ἁμαξάκι του καὶ συγχαετοῦσε τὴν ἄμαξά μας· καὶ ὁ ἴδιος ἦταν τόσο ἀδύνατος, ποὺ οὔτε τρεῖς ὀκάδες πράγμα δὲ μπροοῦσε νὰ σηκώσῃ. Ἐπὶ τέλους, νὰ καὶ ἡ γέφυρα Δραγομιλόφσκ, κάτι φωταγωγημένα μαγαζάκια, «ξεστὰ κουλούρια», —καὶ νά μας στὴ Μόσχα.

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἔφτασα ἐγώ, διὰ μέσου τῆς γεφύρας Δραγομιλόφσκ, στὸ τέρμα τοῦ πρώτου σταδίου τῆς νεότητός μου. Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἀρχίζει καινούργια ζωή, ἡ ζωὴ τῶν ἀκροάσεων, ἡ φοιτητικὴ ζωή· ἀποδῶ καὶ μπρὸς δὲ θἄχω νὰ κάνω μὲ τοὺς τέσσερους τοίχους τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ, μὰ μὲ μιὰ χιλιοκέφαλη οἰκογένεια, πολυτίμαχη καὶ ἀσυμμάζευτη...

IV. Χρόνια ὁδοιπορίας.

('Απ' αὐτὸν ποὺ βρῆκε τὸ σημειωματάριο.)

Δημοσιεύοντας ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ πρῶτο σημειωματάριο «Σημειώσεις ἑνὸς Νέου» στὸ XIII τόμο τῶν «Πατριωτικῶν Σημειώσεων», ἐξηγήσαμε σὲ μιὰ διακριτικὴ «ἐπέμβαση» πὼς ἔπεσε στὰ χέρια μας τὸ σημειωματάριο καὶ πὼς ἔτυχε νὰ μὴ μᾶς πέσουν καὶ μερικὲς ἀπὸ τὶς σελίδες του. Τώρα κάναμε τὴ σκέψη νὰ δημοσιεύσουμε ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ δεύτερο σημειωματάριο. Μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου σημειωματαρίου ἔχουν χαθῆ τὰ χρόνια, τὰ βέρστια καὶ κάμποσα δεκάρια χαρτιοῦ. Ἀποχωριστήκαμε μὲ τὸ νέο στὴ γέφυρα τοῦ Δραγομιλόφσκ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μόσκοβα, καὶ ἀνταμώνουμε τώρα στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ Ὄκα, καὶ μάλιστα δίχως καμμιὰ γέφυρα τούτη τὴ φορά. Τότε ὁ νέος πήγαινε γιὰ τὸ πανεπιστήμιο καὶ τώρα πηγαίνει γιὰ τὴν πόλη Μαλίνωφ, τὴ χειρότερη πόλη ποὺ ὑπάρχει στὸν κόσμο, γιατὶ τίποτε τὸ χειρότερο δὲ μπορεῖ νὰ φαντασθῇ κανεὶς γιὰ μιὰ πόλη ἀπότην πλήρη ἀνυπαρξία της. Ὁ νεαρὸς ἄνθρωπος ἔγινε ἁπλῶς «ἄνθρωπος» (γιὰ τὸ Θεὸ μὴν πάρετε τὴ διφορούμενη αὐτὴ λέξη γιὰ ὑπαινιγμό, πὼς πῆγε καὶ μπῆκε πουθενὰ λαπλωμένος ἀπάνω στὸ βουνό μου· καταλάβαινα πὼς βρισκόμουν στὸ σπίτι μου, πὼς ὅλα αὐτὰ μοῦ ἦσαν προσφιλῆ...

Λιγάκι ἀστεῖο εἶνε ποὺ σταματάω σὲ κάτι τέτοιες λεπτομέρειες τοῦ μηνὸς τοῦ μέλιτος τῆς ζωῆς μου· ξέρω πολὺ καλὰ πὼς ὅλοι ἔχουν ἰδεῖ τὴ φύση, καὶ τὴν ἡμέρα καὶ τὴ νύχτα, καὶ πὼς κυττάζοντάς την αἰσθανόντουσαν καὶ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο, πὼς ἐδῶ καὶ χίλια χρόνια τὸ ἴδιο τὴν ἀποθαύμαζαν οἱ ἄνθρωποι, γιατὶ μέσα σ' αὐτὴ πάντοτε διαφαινόταν στὴν κάθε της γραμμούλα ὁ δημιουργός της, — μά... μά... δ

ΜΑΘΗΤΙΚΕΣ

Πρωτομαγιά. Οἱ συγγενεῖς ὅλοι ἀποφάσισαν νὰ περάσουν τὴ γιορτὴ τῶν λουλουδιῶν στὴν ἐξοχή. Κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα ἔχουν τραβηχτεῖ πατέρες, μητέρες, θεῖοι καὶ παιδιά, γιατὶ ὅσο κι' ἂν εἶναι συγγενειά, ὅσο κι' ἂν ἀπὸ τὸν Ὑμηττὸ φυσάει ἀνάλαφρο ἀεράκι, ἡ ζέστη κι' ὅλας εἶναι ἀβάσταχτη τὸ ἀπομεσήμερο.

Οἱ μεγάλοι κοιμοῦνται· τὰ παιδιὰ κυνηγιέζουν καὶ παίζουν τρέχοντας στὸ χῶμα τὸ μαλακὸ ποὺ εἶναι σκεπασμένο ἀπὸ τὸ πράσινο ἀκόμα τριφύλλι.

Ἐδῶ μιὰ παρέα καταπιάστηκε νὰ κάμη ἕνα μεγάλο ἀετό. Κουβάλησαν ὅλα τὰ σύνεργα ἀπὸ τὴν πόλη... Χρειάζεται τώρα μονάχα ἀρετὴ καὶ δουλειὰ καὶ κάτι ἄλλο: ὁμόνοια. Τὰ δυὸ πρῶτα δὲ λείπουν, μὰ τὸ τελευταῖο, φαίνεται, δὲν ξαίρουν πὼς εἶναι ἀπαραίτητο, γιατὶ ἄρχισαν κιόλας νὰ μαλλιόνουν... Ὁ Γιῶργος ποὺ εἶναι κι' ὁ πρωτομάστορας, σὰν μεγαλύτερος καὶ πιὸ δέξιος, θέλει νὰ βάλη κόκκινο χαρτί... Ὁ Σπύρος, πνεῦμα ἀντιλογίας καὶ σὰν ἀντίζηλος τοῦ Γιώργου στὰ μαθήματα καὶ τὰ παχνίδια, θέλει πράσινο.

Χωρίζονται σὲ δυὸ στρατόπεδα κι' ὁ ἕνας σταματάει.

Γιῶργος. Τὸ κάτω - κάτω τῆς γραφῆς, ἐγὼ τὸν σκάρωσα.

Σπύρος. Μονάχα ἀπ' τὸ πρωΐ;.. Ἐμεῖς τὸ λογαριάζομε τώρα μέρες! Μαζέψαιμε ἐπίτηδες λεφτὰ γιὰ ν' ἀγοράσουμε χαρτί, σπάγγους, ξύλα...

Ἀνθούλα. Ἐγώ, τὸν εἶδα καὶ στ' ὄνειρό μου... Ἀνέβηκε τάχα τόσο ψηλά... πάνω ἀπ' τὶς κορφὲς τῶν βουνῶν... Καὶ ἐκφνουσά νὰ πῆρε ἀνθρώπινη μορφὴ καὶ μοῦ φώναζε: ἔλα... ἔλα...

Σπύρος. Θ' ἀφήσης τώρα τὶς ἀνοησίες;

Θεῖος. Λοιπόν; λοιπόν;

Ἀνθούλα. Ἔπιασα τάχα τὸ σπάγγο καὶ σκαρφαλώνοντας λίγο - λίγο, μὲ κόπο, ἔφτασα καὶ γὼ πάνω ἀπὸ τὰ βουνά... Θυμάμαι πὼς ἔβλεπα κάτω τὰ σπίτια καὶ τοὺς ἀνθρώπους σὰ μερμήγκια...

Θεῖος *(σοβαρά).* Πολὺ σωστά! Βάζω ἕνα σκοπὸ μροστὰ καὶ ὁ σκοπὸς γίνεται ὄνειρο... Κυριεύει ὅλη τὴ ζωή, δίνει φτερά!

(Αὐτὰ τὰ λόγια τὰ εἶπε σὰ νὰ μιλοῦσε μονάχος του. Τὰ παιδιὰ ὅμως δὲν κατάλαβαν τὸ νόημά τους.)

Σπύρος. Τώρα, θεῖε Παῦλο, θέλουμε νὰ μᾶς λύσης μιὰ διαφορά...

Θεῖος. Ξαίρω, ξαίρω... Ὁ Γιῶργος θέλει νὰ γίνη ὁ ἀετός σας κόκκινος...

Γιῶργος. Ναί... γιατὶ τὸ χρῶμα αὐτὸ εἶναι πιὸ ζωηρὸ καὶ θὰ διακρίνεται εὔκολα ἀπ' ὅλα τὰ μέρη...

Θεῖος. Τόσος κόσμος ποὺ εἶναι δῶ... σκορπισμένος κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα.. θὰ τὸν κοιτάξη καὶ θ' ἀποφῆ! Ἕνας τέτιος ἀετός!.. Ποιὸς τὸν ἔκανε;.. Ἔτσι;

Γιῶργος. Καὶ βέβαια...

Σπύρος. Μὴ λὲς ψέμματα!.. Τὸ θέλεις κόκκινο, γιατὶ τὸ χρῶμα τοῦ ἀθλητικοῦ συλλόγου ποὺ ὑποστηρίζεις εἶναι κόκκινο.

Γιῶργος. Μήπως γιὰ τὸν ἴδιο λόγο δὲν τὸν θέλεις πράσινο;

Θεῖος. Στάσου... στάσου!... Μὴ μαλλώνετε... Κατάλαβα τί τρέχει... Κι' ἐπειδὴ εἶναι ἀπομεσήμερο κ' οἱ μεγάλοι, καθὼς βλέπετε, κοιμοῦνται, ἂς καθίσουμε λίγο... Ἔχω νὰ σᾶς διηγηθῶ μιὰ ἱστορία. Λίγο μονάχα... ὡς ποὺ νὰ περάση ὁ πολὺς θυμὸς καὶ τὸ πεῖσμα... *("Ολα τὰ παιδιὰ κάθονται γύρω).* Ἔχετε ἀκούσει καμμιὰ φορὰ γιὰ τὸν πύργο τῆς Βαβέλ;

Ἀνθούλα. Ἐγώ... Ναί!.. Μᾶς τὸν διηγήθηκε ὁ δάσκαλος

Θεῖος. Μιὰ φορά, λένε, οἱ ἄνθρωποι θέλησαν νὰ χτίσουν ἕναν πύργο ποὺ νὰ φτάνη ὡς τὸν οὐρανὸ ψηλά... ὡς τὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Ἔβαλαν λοιπὸν μπροστὰ τὴ δουλειὰ ποὺ τραβοῦσε γρήγορα, γιατὶ ὅλοι μαζὶ ἑνωμένοι δούλευαν μέρα νύχτα... ἀκατάπαυστα.

Ὁ πύργος ψήλωνε, ψήλωνε· πέρασε τὰ ψηλότερα δέντρα, ἀνέβηκε ψηλότερα ἀκόμα, πέρασε τὶς κορφὲς τῶν βουνῶν, πέρασε τὰ σύννεφα.

Τὸ τραγούδι συντόνιζε τὴν ἐργασία στὸν ἴδιο ρυθμὸ καὶ ἔδινε φτερὰ στὰ χέρια.

Ἀνθούλα. Εἶδα μιὰ φορὰ κάτι βαρκάρηδες.... Τραβοῦσαν κουπὶ τραγουδώντας. Ἔσκυβαν, σηκώνονταν ὅλοι μαζύ...

Θεῖος. Καὶ ἡ βάρκα πήγαινε γρηγορώτερα, ἔ; Μιὰ φορὰ ποὺ ὁ νοῦς ἀποφασίσει καὶ βάλει μπρός, χρειάζεται μονάχα δουλειά. Σὰ νὰ ποῦμε, ὁ μηχανικὸς δίνει τὸ σχέδιο στοὺς χτίστες... Ἐκεῖνοι πρέπει νὰ χτίζουν μονάχα κατὰ τὸ σχέδιο χωρὶς ἀντιλογία.

Γιῶργος. Λοιπόν, ὁ πύργος;

Ἀνθούλα. Τώρα θυμᾶμαι· δὲν τέλειωσε. Ὁ Θεὸς χτύπησε τὴν περηφάνειά τους.

Γιῶργος. Θὰ πάψης ἐπιτέλους;

Θεῖος. Ναί, σύγχισε, λένε, τὶς γλῶσσες τους... Δὲν καταλάβαινε πιὰ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Παράτησαν τὸ ἔργο καὶ σκόρπισαν στὰ πέρατα τῆς γῆς.

Σπύρος. Μὰ ποιὰ περηφάνεια; δὲν καταλαβαίνω.

Γιῶργος. Εἶναι περηφάνεια νὰ ἐπιχειρήσης ἕνα τεράστιο ἔργο;

Θεῖος. Καὶ βέβαια... ὅταν θαρρῶ πὼς ἡ δύναμή μου εἶναι μεγαλύτερη ἀπ' ὅ,τι πραγματικὰ εἶναι... Ὡς τόσο ποτὲ ὁ Θεὸς δὲν τιμώρησε παρόμοια προσπάθεια... Φτάνει ἡ προσπάθεια νὰ γίνεται μὲ αὐτοθυσία.

Ἀνθούλα. Τί σημαίνει αὐτοθυσία;

Θεῖος. Νὰ ἐργάζεσαι γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὄχι γιὰ τὸ ἐγώ σου.

Πόσους πύργους τῆς Βαβὲλ δὲν τελείωσαν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ κεῖ κι' ἔπειτα!.. Κι' ὁ Θεὸς δικαιώνει τὴν προσπάθειά τους.

Ἀνθούλα. Ἐγὼ δὲν εἶδα κανένα, θεῖε.

Θεῖος. Πῶς!.. Τὸ πρωΐ ἀκόμα καμάρωνες ἕνα μεγάλο ἐπιβατικὸ ἀεροπλάνο ὡς ποὺ χάθηκε πίσω ἀπ' τὶς κορφὲς τοῦ Ὑμηττοῦ.

Ὑπάρχει τρόπος νὰ ταξιδεύης κάτω ἀπὸ τὴ θάλασσα... ν' ἀκούσης ἕναν ἄνθρωπο νὰ μιλῆ σὲ ἀπόσταση χιλιάδων χιλιομέτρων... νά... πόσα καὶ πόσα... Καθένα ἀπ' αὐτὰ εἶναι κι' ἕνας πύργος Βαβέλ.

Ξαίρετε πόσα χρόνια χρειάστηκαν καὶ πόσοι ἄνθρωποι θυσίασαν τὰ νιάτα τους, τὴ ζωή τους ὁλόκληρη, χωρὶς νὰ δοῦν τελειωμένο τὸ ἔργο ποὺ ἄρχισαν καὶ ποὺ σήμερα ἐμεῖς τὸ χαιρόμαστε;

Ἂν καθένας ἀπ' αὐτοὺς δούλευε μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό του, ποτὲ δὲ θὰ καταπιανόταν μὲ τέτοιο μεγάλο ἔργο ἢ θ' ἀπελπιζόταν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή...

Ἔτσι μὲ ταπεινοσύνη καὶ ἀφοσίωση στὸ σκοπό, μὲ γαλήνη καὶ ὑπομονετία, πρέπει νὰ δουλεύη κανείς.

(Παύση. Ξαφνικὰ ἡ Ἀνθούλα, σπάει σὲ γέλιο ἀκράτητο... Ἡ μεσημεριάτικη σιωπὴ καὶ ἡ σοβαρὲς σκέψεις ποὺ γέννησαν τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ θείου, τὸ γέλασε τῆς φάνταξε σὰν κουδούνισμα εὔθυμο... Μικρό, χρυσὸ κουδουνάκια ποὺ κάλεσαν πίσω τὰ παιδιὰ στὴν πρόσχαση φυσική τους διάθεση).

Θεῖος. Γιατί γελᾶς, Ἀνθούλα;

Ἀνθούλα. Μήπως ὁ ἀετός σας εἶναι κι αὐτὸς πύργος Βαβέλ;

Θεῖος. Ἕνας μικρὸς πύργος Βαβέλ, ἀνάλογος μὲ τὸ ἀνάστημά σας καὶ τὶς ἱκανότητές σας, γιατί ὅ,τι Ὅταν θέλω νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ κακὸ ποὺ παθαίνει ὁ ψεύτης, ἐ διηγοῦμαι τὸ μῦθο τοῦ βοσκοῦ. Δὲν εἶσαι βοσκὸς βέβαια καὶ ὁ πρόβατα ἔχεις νὰ σοῦ τὰ φάη λύκος... Ἐσὺ ὅμως καταλαβαίνεις ἢ ὄχι;

Ἀνθούλα. Καὶ βέβαια.

Θεῖος. Ἀποφασίσατε νὰ κάνετε ἕνα μεγάλο ἀετό... Ὡς τόσο δὲ δυνεύει νὰ μὴν πετᾶξη ποτὲ ὁ ἀετός σας, γιατὶ ὁ Γιῶργος τὸν ἔχει λοκκινο κι' ὁ Σπύρος πράσινο. Ὁ καθένας γιὰ νὰ ἰκανοποιήσης ἐγώ του καὶ τὸ πεῖσμα του... Χρειάζεται καὶ δῶ ἕνα εἶδος αὐτοθυσίας... Δὲν τὴν ἔχετε! Σύγχυσε γλωσσῶν λοιπὸν καὶ σκόρπισε στὰ πέρατα τοῦ δάσους.

Γιῶργος. Πές μας ἐσὺ λοιπόν, θεῖε Παῦλο... Θ' ἀκολουθήσης τὴ γνώμη σου χωρὶς ἀντιλογία.

Ὅλα τὰ παιδιά. Ναί! Πές, ἐσύ, θεῖε...

Θεῖος. Δὲν ἀξίζει... Ἂν νιώθω τὸ σφάλμα, πρέπει νὰ τὸ διορθώσετε μόνοι σας. Σήμερα εἶμαι πολὺ σας... αὔριο ποιὸς ξαίρει... Θὰ βρίσκετε πάντα, θαρρεῖτε, ὁδηγὸ καὶ πρόθυμο διαιτητή;

Ὅλα τὰ παιδιά. Ὁ θεῖος δίκιο... Μόνοι μας πρέπει ν' ἀποφασίσουμε.

Τὰ παιδιά, ὕστερα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦτα, τραβήχτηκαν κατὰ μέρος.

Συζητοῦνε κάμποση ὥρα... Ἀλλὰ ὅλοι μαζύ, σιωπηλοί, σκύψανε πάνω ἀπὸ τὸ μισοτελειωμένο ἀετό.

Τίποτα δὲν τάραξε τὴν ἐργασία τους. Ἀκόμα καὶ τὸ μικρότερο ἔκανε πρόθυμα ὅ,τι τοῦ παραγγείλαν.

Κατὰ τὸ δειλινὸ πιὰ ὁ σοβαρὸς ἥλιος δυνάμωσε... τὰ πεῦκα βοῦιξαν γλυκά... καὶ στὸν οὐρανὸ ἕνας μεγάλος ἀετὸς βασιλεύει κατακόκκινος σὰ φλόγα κρεμάμενη σὲ ἀέρα.

MAN

ΑΤΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Ὁ πατέρας βοηθεῖ στὰ μαθήματα τὸ γιό του. Ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση καὶ ἑρμηνεία τοῦ ἀρχαίου κειμένου ἀκολουθεῖ, κάθε φορά, καὶ λίγη τεχνολογία. Καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ λίγα πράματα ποὺ ἔχει κατορθώσει νὰ μάθει κολὰ ὁ μικρὸς μαθητής, χάρη στὴν ἐπιμονὴ τοῦ πατέρα του, εἶνε καὶ ἡ «ἀττικὴ σύνταξη». Κάθε φορὰ ποὺ ἀπαντᾶ στὸ ἀρχαῖο ἕνα οὐδέτερο ὄνομα στὸν πληθυντικὸ ἀριθμὸ ὡς ὑποκείμενο, ἐνῷ τὸ ρῆμα εἶνε στὸν ἑνικό, ὁ πατέρας τὸν ἐρωτᾶ γιὰ ποιὸ λόγο γίνεται αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐκεῖνος τοῦ ἀποκρίνεται μὲ ἐτοιμότητα:

— Γιατὶ εἶνε ἀττικὴ σύνταξη.

Μιὰ μέρα λοιπὸν εἶχε βάλει ὁ πατέρας πάλι τὸ γιό του νὰ γράψει ὀρθογραφία γαλλικά, καὶ κατόπι διορθώνοντας τὰ πολλὰ καὶ τρομερὰ του λάθη ἔφτασε σ' ἕνα μέρος ὅπου ὁ μικρὸς μαθητὴς εἶχε γράψει:

— Le soldat regardent le gazon...

— Κοίταξε, παιδί μου τοῦ εἶπε, τὸ le soldat τὸ ἔχεις στὸν ἑνικὸ ἀριθμό, ἐνῷ τὸ ρῆμα εἶνε στὸν πληθυντικό. Γιὰ ποιὸ λόγο;

Τὸ παιδὶ συλλογίζεται, μὰ διστάζει ν' ἀπαντήσει.

— Γιατὶ εἶναι... κάνει πὼς τὸν βοηθεῖ ὁ πατέρας.

—...ἀττικὴ σύνταξη! ἀποκρίνεται γρήγορα γρήγορα ὁ καλὸς μαθητής.

Ὁ μπόρμπας ΠΟΦΗΤΟΣ

— Μπαμπᾶ, τί θὰ πεῖ μυταρᾶς;

— Μαμᾶ, τί θὰ πεῖ γεροντοκόρη;

ΣΕΛΙΔΕΣ

ΑΡΑΧΝΗ

Εἶναι πολὺ εὔκολο νὰ παρακολουθήση κανένας τὴν παράξενη ζωὴ τῆς ἀράχνης· δὲν ὑπάρχει κῆπος ποὺ νὰ μὴν εἶναι γεμάτος ἀπ' αὐτές.

Πολὺ σωστὰ δίνουμε στὴν ἀράχνη θηλυκὸ γένος. Στὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἐντόμων οἱ θηλυκὲς εἶναι ἰσχυρότερες καὶ συχνὰ καταβροχθίζουν τοὺς ἀρσενικούς ποὺ εἶναι μικρόσωμοι. Ἡ θηλυκὴ ἀράχνη εἶναι δίχως ἄλλο ἡ πιὸ φοβερὴ σύζυγος καὶ ἀρραβωνιαστικιὰ ποὺ βρίσκεται στὸν κόσμο.

Γι' αὐτὸ ὅλη ἡ προσοχή μας θὰ στραφῆ πρὸς αὐτή. Ἡ ἀράχνη καθοφίζει τὴν ἐργασία της ἀπὸ τὸν καιρό. Διαφορετικὰ χτίζει τὸ δίχτυ της σὰν κάνει κρύο καὶ διαφορετικὰ πάλι σὰν κάνει ζέστη.

Πρῶτα πρῶτα ἀρχίζει νὰ βγάζει μεταξύ. Τὸ κάνει μὲ κάτι τριγίτσες ἐξαιρετικὰ εὐαίσθητες ποὺ ἔχει στὰ πόδια της καὶ ποὺ κινεῖ μὲ ἀφάνταστη ταχύτητα. Τὴν ἄκρη τῆς κλωστῆς τὴ στηρίζει στὸ μέρος ὅπου κάθεται. Ὕστερα τρέχοντας γύρω γύρω, γυρεύει καμμιὰ ἄλλη θέση γιὰ νὰ στηρίξη τὴν ἄλλη ἄκρη. Ὅταν φυσάει ἀγέρας, ἀφίνει τὸ μεταξύ της νὰ κυματίζει ὡς ὅτου πιαστεῖ μόνο του κάπου· γιατὶ ἐπειδὴ εἶναι γλοιώδες, κολλάει ὅπου ἀκουμπήσει.

Καὶ τώρα ποὺ ἡ ἀράχνη κατόρθωσε νὰ τεντώσει τὸ μεταξύ της στηρίζοντάς το στὶς δυὸ ἄκρες, ἀρχίζει νὰ τρέχει πάνω κάτω. Φτιάνει νέο μεταξύ, σχηματίζει ἄλλες γραμμὲς κάθετες στὴν πρώτη, μὰ ποὺ νὰ περνοῦν ὡς τόσο ὅλες ἀπὸ τὸ κέντρο της, καὶ τὶς στηρίζει στὶς ἄκρες. Ὕστερα, ὑφαίνει τὸ κέντρο... Σχηματίζει ἔτσι πέντε ἢ ἕξη γύρους... Τὸ παρατάει καὶ τρέχει πάλι στὶς ἄκρες. Ἀρχίζει νὰ τὶς ὑφαίνει κι' αὐτές, δλοένα γυρίζοντας καὶ πλησιάζοντας διαρκῶς τὸ κέντρο. Αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ δικτυοῦ χρησιμεύει γιὰ νὰ πιάνωνται τὰ ἔντομα.

Τὸ κέντρο ὅμως, ποῦχε ὑφάνει στὴν ἀρχή, χάνει τώρα τὴν ἀξία του. Συχνὰ ἡ ἀράχνη τὸ κομματιάζει τρώγοντας συνάμα καὶ τὸ μεταξὶ γιὰ νὰ ἀνανεώση στὸ σῶμα της τὶς ὕλες ποὺ θὰ δημιουργήσουνε καινούργιο.

Σὰν τελειώσει τὸ δίχτυ, ἡ ἀράχνη χτίζει τὴ φωλιά της, ὅπου παραμονεύει κρυμμένη γιὰ νὰ μὴν τὴν βλέπουν τὰ ἔντομα καὶ φεύγουν. Τὴν κάνει λίγο μακρύτερα ἀπ' τὸ δίχτυ της μὲ δυὸ ἀνοίγματα: ἕνα ἀπὸ πάνω καὶ ἕνα ἀπὸ κάτω. Διάφορες κλωστὲς ἑνώνουν τὴ φωλιὰ μὲ τὸ δίχτυ. Ὅταν ἕνα ἔντομο πιαστεῖ, οἱ κλωστὲς αὐτὲς κινοῦνται καὶ εἰδοποιοῦν ἔτσι τὴν ἀράχνη πὼς κάποιος ξένος ἔφτασε. Ἀμέσως δρμάει ὄξω ἀπὸ τὴν κρυψώνα της, τρέχει μὲ τὰ μακριά της πόδια ποὺ κουνοῦν νύχια στὴν ἄκρη, ἀρπάζει τὸ ἔντομο, τοῦ χώνει τὸ κεντρί της κι' ἀρχίζει νὰ ρουφᾶ τὸ αἷμα του.

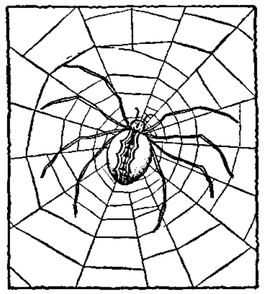

"Αν τύχη νὰ πιαστῆ καὶ δεύτερο ἔντομο, τὴ στιγμὴ ποὺ τρώει ἀκόμα τὸ πρῶτο, τὸ πρᾶμα γίνεται δυσκολώτερο. Ἡ ἀράχνη ὅμως ποτὲ δὲν ἀφίνει νὰ τῆς ξεφύγει ἔτσι μιὰ λεία μποροστὰ ἀπὸ τὴ μύτη της.

Παρατάει τὸ πρῶτο ἔντομο καὶ τρέχει πρὸς τὸ δεύτερο. Τοῦ ρίχνει λίγο δηλητήριο καὶ τὸ ἀκινητεῖ. Κατόπι βγάζει μεταξὶ καὶ τὸ τυλίγει γύρω, γύρω ὡς ὅτου τὸ κουκουλώσει ἐντελῶς. Σὰν τελειώσει ὅλη αὐτὴ ἡ ἐργασία ποὺ γίνεται ὡς τόσο ταχύτατα, ἡ ἀράχνη μας ξαναγυρίζει στὸ πρῶτο ἔντομο, τ' ἀποτελειώνει καὶ φυλάει τὸ δεύτερο γιὰ ἄλλη ὥρα.

Μερικὲς ἀράχνες ὅμως ζοῦνε ἐντελῶς ἀλήτικη ζωή. Δὲν κάνουν φωλιές, παρὰ μεταχειρίζονται τὸ δίχτυ τους γιὰ ταξίδια. Ἀφίνουν κι' αὐτὲς τὸ μεταξὶ τους νὰ τὸ πάρει ὁ ἄνεμος. Μὰ ἀντὶ νὰ περιμένουν νὰ στερεωθεῖ κάπου, κρεμοῦνται κι' αὐτὲς ξοπίσω του. Ὁ ἄνεμος κουβαλάει τὸ ἐλαφρότατο μεταξὶ κ' οἱ ἀράχνες ἀνεβαίνουν μαζί του στὸν ἀέρα, βολικὰ καθισμένες στὴ μιὰ του ἄκρη.

Αὐτὲς οἱ μικρὲς ἀραχνοῦλες κάνουν κάποτε καὶ μεγάλα ταξίδια. Παντοῦ βρίσκονται οἱ μεταξὼτὲς κλωστές τους ἀπλωμένες ἀκόμα καὶ στὶς θάλασσες. Καὶ οἱ ναυτικοὶ ποὺ ταξιδεύουν στὸν ὠκεανό, ἅμα τὶς δοῦνε, καταλαβαίνουν πὼς ἡ γῆς δὲν εἶναι πιὰ καὶ πολὺ μακριά.

ΑΛΗΘΙΝΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Μία σύσταση γιὰ ὅλους ποὺ στέλνουν συνεργασία: Τὰ «Νεοελληνικὰ Γράμματα» διαθέτουν πολὺ λίγο χῶρο, μόλις δυὸ σελίδες, γιὰ νὰ δημοσιεύεται ὅλη ἡ ποιικίλη ὕλη ποὺ προορίζεται γιὰ τοὺς μαθητές, σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα, ποὺ ἐκθέσε με στὸ πρῶτο φυλλάδιό μας. Παρακαλοῦμε λοιπὸν τὰ κομμάτια ποὺ μᾶς στέλνουν νὰ εἶναι ὅσο τὸ δυνατὸ πιὸ σύντομα καὶ μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ προγράμματος αὐτοῦ. π.χ. ἀνέκδοτα ἱστορικά, περίεργα ἀπὸ τὴ ζωή καὶ τὴ φύση, λαογραφικὰ διάφορα γιὰ πουλιά, ζῶα, ὅπως τ' ἀμίμητα κείνα «Ζοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγου» τοῦ Γρανίτσα, καὶ μεταφράσεις ἐκλεκτῶν διηγημάτων γιὰ παιδιὰ ποὺ νὰ πιάνουν, τὸ ἀνώτατο ὅριο, δυὸ σελίδες τοῦ περιοδικοῦ μας. Ἡ λογοτεχνικὴ προσπάθεια μερικῶν εἶνε βέβαια ἀξιέπαινη· λυπούμαστε ὅμως ποὺ πρὸς τὸ παρὸν τουλάχιστον δὲν μποροῦμε νὰ τοὺς εὐχαριστήσουμε.

Κάτι ἀκόμα: Στὸ διαγωνισμὸ ποὺ δημοσιεύουμε στὸ β' φυλλάδιό μας ρωτᾶμε «Ποιοὶ σημερινοὶ πεζογράφοι ἢ ποιητὲς εἶναι περισσότερο ἀγαπητοὶ στοὺς νέους». Τονίζουμε τὴ λέξη σημερινοί, γιατὶ πολλοὶ στὸ δελτίο ποὺ μᾶς στέλνουν σημειώνουν, τὸ Σολωμὸ π.χ., τὸ Βαλαωρίτη, τὸν Πολέμη, τὸν Παπαδιαμάντη καὶ ἄλλους ἀπὸ παρεξήγηση βέβαια τῆς ἔννοιας σημερινοί, ποὺ σημαίνει αὐτοὺς ποὺ ζοῦν ἀκόμα καὶ γράφουν.

Παρακαλοῦμε λοιπὸν κείνους ποὺ ἔπεσαν σ' αὐτὸ τὸ λάθος ν' ἀντικαταστήσουν τὰ δελτία τους μὲ ἄλλα.

Λάβαιμε ἀπαντήσεις ἀπὸ τοὺς κ.κ. Δοδόσογλου Κ., Λίνον Κ., Λίνου Κούλαν, Κουμῆν Ι., Τσιγγρὸν Ν., Φραγκοσδέκην Δ. Θωμᾶν Μπερσιμῆν, δημ/λον, Αἰτωλικόν, καὶ Παναγιωτόπουλον Γ. Εὐχαριστοῦμε. *Ὀλύμπιος*, Μάλλον τὸ δεύτερο συμβαίνει.

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΣΙΓΗΣ

ΝΤΙΚ ἀφῆκε στὸν πιὸ ἡλικιωμένο σύντροφό του τὴν ἔγνοια γιὰ τὶς προμήθειες, φροντίζοντας αὐτὸς μονάχα νὰ πάρει καμιὰ ἑκατοστὴ πακέτα φυσέκια καὶ τὴν καραμπίνα του, τελευταίου συστήματος.

Μέσα στὸ μισόφωτο τῆς χαμηλῆς καὶ μεγάλης ἀποθήκης ὁ γέρο δασοκυνηγὸς πηγαιοερχόταν, χαμηλώνοντας τὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὴ σκουντήσει στὰ πράματα ποὺσαν κρεμασμένα ἀπὸ τὴν ὀροφή, καὶ κάποτε ἔκανε καὶ καμιὰ ἐρώτηση στὸν Μάκ Δόναλδ ποὺ τὸν ἀκολουθοῦσε σιωπηλός.

"Εβαλε κατὰ μέρος δυὸ ἀτσαλένιες παγίδες, ἕνα λεπτὸ δίχτυ γιὰ φάρεμα, ἀγκίστρια, πετονιές, μπαροῦτι, σφαῖρες, καψούλια κ' ἕνα σακκὶ ἀλάτι. Πῆρε ἀκόμα σπίρτα, τσακμακόπετρες, δυὸ τετράγωνες κουβέρτες γιὰ τὸ κρύο, δέκα λίβρες τσαΐ καὶ καπνό. Τέλος, ἀλατισμένο χοιρινὸ κ' ἕνα μικρὸ σακκὶ ἀλεύρι. Ὅταν θὰ σώνουνταν οἱ ζωοτροφίες αὐτές, ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων θὰ εἶταν πιὰ στὸ ἔλεος τοῦ δάσους.

Ὁ Μάκ Δόναλδ ρώτησε:

—"Εχετε χαλκωματένια δοσεῖα, Σάμ; Τηγάνι; Φλυτζάνια; Κι' ἀξίνα; Θάταν καλύτερα νὰ πάρετε ἕνα μαχαίρι παρατάνω... Δὲν ἔχετε ἀνάγκη ἀπὸ ροῦχα; Ἡ πυξίδα πάει καλά;

Σὲ κάθε ἐρώτηση ὁ Σὰμ κουνοῦσε ἀλαφρὰ τὸ κεφαλι. Τότε ὁ Μάκ Δόναλδ σώπασε, βέβαιος πὼς δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ κάνει τίποτε παραπάνω.

Ὁ Ντὶκ δμως ποὺ σὲ ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἔπαιζε μὲ τὰ δάχτυλά του στὸ τζάμι στράφηκε, σὰ νὰ τοῦ ἤρθε ξαφνικὴ ἔμπνευση.

— Κ' ὑποδήματα;

Ὁ Μάκ Δόναλδ εἶπε στενοχωρημένος.

— Νὰ πάρει ἡ ὀργή, παιδιά μου, δὲν ἔχω παρὰ τρία τέσσερα ζευγάρια. "Εχουμε πολὺ πετσὶ λαδωμένο κ' εἶχα στὸ νοῦ μου νὰ σᾶς ἐφοδιάσω. Μὰ καπνισμένο πετσὶ δὲν ἔχουμε καθόλου. Μοῦ τὸ πήραν ὅλο. Πρέπει νὰ προσπαθήσετε νὰ προμηθευθῆτε ἀπὸ τοὺς Ἰνδιάνους.

"Εφυγε πηδώντας σὰν λαγός, μὰ τρύπωσε στὸ πρῶτο τσαντήρι.

Ὁ Μπόλτον κι ὁ Χέρρον πήραν λοιπὸν τὸ δρόμο ἀνάμεσα στὰ ψηλὰ χόρτα κ' ἔφτασαν στὰ χωράφια ὅπου εἶσαν ἀραδιασμένα τὰ μυτερὰ τσαντήρια τῶν Ἰνδιάνων. Μπροστὰ σὲ κάθε τσαντήρι ἔκαιγε φωτιά. Γυναῖκες καὶ κοπέλες εἶσαν ἀπασχολημένες στὶς συνηθισμένες σπιτίσιες δουλειές. Μιὰ μερωμένη καρακάξα πηδοκοποῦσε καὶ φτερούγιζε τριγύρα τους.

Τὰ λυκόσκυλα μὲ τὴν ἀδρὴ τρίχα οὔρλιασαν. Τρεῖς ἄντρες προχώρησαν καὶ καλωσόρισαν τοὺς δυὸ συντρόφους· τὸ χαμόγελό τους εἶταν σὰν πλατὺς μορφασμός. Μερικὲς γυναῖκες τρύπωσαν φοβισμένες μέσα στὰ τσαντήρια· τὰ παιδιὰ κρύφτηκαν ὅπουλα σὰ νεαρὰ ὀρτίκια καὶ τὰ μάτια τους ἔλαμπαν στηλωμένα ἀπάνω στοὺς ξένους.

— Καλὴ-μέρα, καλὴ-μέρα, χαιρέτησε ὁ Σὰμ Μπόλτον.

— Καλὴ μέρα, καλὴ - μέρα, ἀποκριθῆκαν κ' οἱ τρεῖς ἄντρες.

Οἱ Ἰνδιάνοι αὐτοὶ εἶσαν ἀπὸ τὴν Πάνω Χώρα. Δὲ μιλοῦσαν μήτε ἀγγλικὰ μήτε γαλλικὰ κι' ἀκολουθοῦσαν ἀκόμα τὶς συνήθειες τῆς φυλῆς τους. Εἶχαν ἀναβάλει νὰ φύγουν γιὰ νὰ προφτάξουν νὰ ἐξορκίσουν τὰ πνέματα.

Ὁ Σὰμ Μόλτον μίλησε στὴ γλῶσσα τους μὲ τοὺς Ἰνδιάνους.

— Θέλουμε ν' ἀγοράσουμε πολὺ καπνισμένο πετσὶ ἀπὸ τὶς γριές σας.

Ἀμέσως ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς Ἰνδιάνους ἔφυγε βιαστικά. Πότε ἐξαφανίζουνταν καὶ πότε πάλι φανερώνουνταν ἀπὸ τσαντήρι σὲ τσαντήρι. Ὁ πιὸ ἡλικιωμένος ἀπὸ τοὺς Ἰνδιάνους, ποὺ εἶχε μείνει μαζὶ μὲ τοὺς ἄσπρους, ἄρχισε νὰ τοὺς ρωτᾶ:

—Ὁ πατεράκης εἶναι γιὰ μεγάλο ταξίδι;

—Ἀγοράζει κανεὶς πολὺ πετσὶ γιὰ σύντομο ταξίδι;

— Πάει νὰ κυνηγήσει γουναρικά;

—Ἴσως.

— Κατὰ ποῦ στρέφει τὴν πλώρη τῆς βάρκας του;

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ Ντὶκ, ποὺ κατὰ τὴ συνήθειά του εἶχε ἀλλοῦ τὸ νοῦ του, πήδηξε σὰν ἀστραπὴ πρὸς μιὰ τούφα χόρτα. Ἀνασηκώθηκε εὐτὺς κρατώντας ἀπὸ τὰ βραχιόνια ἕνα μικρὸ Ἰνδιανόπουλο, ποὺ πάλευε νὰ τοῦ ξεφύγει. Τὸ παιδάκι ἔσυρε τρομαγμένη φωνή κ' ἔπειτα ἐσφιξε τὰ χείλια του μὲ τὴ στωικὴ ἐγκαρτέρηση τῆς ράτσας του.

Μόλις ἀκούστηκε ἡ κραυγὴ το

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

ΕΝΑΣ ΜΑΥΡΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΕΙΣ ΤΗΝ Ἀγγλίαν ἐκδίδεται ἀπὸ μακροῦ χρόνου μία μοναρχικὴ ἐφημερίς, ἑβδομαδιαία, μὲ χαρακτῆρα διεθνῆ, ἡ ὁποία εἶνε ὄργανον ὑπερασπίσεως τῶν συντηρητικῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ἐναντίον ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν. Κάθε τόσο εἰς τὰ τεύχη της δημοσιεύονται κάτι πολὺ περίεργα κείμενα, ποὺ ἀποτελοῦν, τρόπον τινά, τὸν μαῦρον πίνακα τῶν ἐπιβλαβῶν συγγραφέων, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάγνωσις ἀπαγορεύεται πολὺ αὐστηρὰ εἰς τοὺς μοναρχικούς ἀναγνώστας. Εἰς ἕνα τελευταῖον μαῦρον πίνακα παραθέτει τὰ ὀνόματα συγγραφέων ποὺ πρέπει νὰ μποϋκοτάρωνται ἀπὸ τοὺς μοναρχικούς. Ἐκεῖ ὁ Μπέρναρ Σάου χαρακτηρίζεται ὡς «γνωστότατος κλόουν τῶν ἱπποδρομίων», ὁ Οὐέλς ὡς «ἔχων μίαν ἰδιαιτέρως καταστρεπτικὴν ἐπίδρασιν μὲ τὰς θεωρίας του περὶ πλήρους χεραφετήσεως τῶν νέων», ὁ Μπλάσκο Ἰμπάνιεθ ὡς «συμπαθῶν πρὸς τὸν κομμουνισμόν», ὁ Μπαρμπύς ὡς «ἡγέτης τῶν ἀντιἰμπεριαλιστῶν» καὶ ὁ Ἄπτον Σίνκλαιρ ὡς «ὁδηγῶν διὰ τῶν κηρυγμάτων του τὰς ἐργατικὰς μάζας πρὸς τὴν ἀναρχίαν».

Μάξιμος Γκόρκι: Φίλος καὶ μαθητὴς τοῦ Λένιν, ἀναφέρει ὁ μαῦρος πίναξ. Ἡ ἀξία τῶν μυθιστορημάτων του καὶ διηγημάτων εἶνε συζητήσιμος.

Καὶ συνεχίζει:

Ρομαὶν Ρολλάν: Δραματογράφος καὶ ποιητής, Γάλλος. Τὰ ἔργα του προκαλοῦν εἰς τὰ ἀδύνατα πνεύματα τὴν παραφροσύνην καὶ τὸν πόθον τῆς καταστροφῆς.

Ἀλβέρτος Ἀϊνστάϊν: Καθηγητής, σοφός, ἐχθρὸς τῆς παραδόσεως, μὲ καταγωγὴν Ἑβραϊκήν. Δὲν περιορίζεται εἰς τὰ μαθηματικά, ἀλλὰ ὑποστηρίζει μὲ ἀφάνταστον δραστηριότητα τὸν μπολσεβικισμὸν καὶ τὰς ἄλλας ἀπόψεις τῆς πολιτικῆς σχετικότητος εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον.

Ἀνατὸλ Φράνς: Ψευδώνυμον ἑνὸς συγγραφέως ποὺ ἐκορόϊδευε τὴν μοναρχίαν καὶ τὴν θρησκείαν. Πολὺ ἐπικίνδυνος ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπιδεξιότητος τῶν ἰσχυρισμῶν του καί, πρὸ πάντων, τῆς εὐφυΐας τῶν παρατηρήσεών του, τὰς ὁποίας κατὰ τὸ πλεῖστον ἔχει δανεισθῆ ἀπὸ τὸν Βολταῖρον.

Ο «ΠΥΡΣΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ»

ΟΛΟΙ οἱ νεαροὶ ποιηταὶ τῆς Γαλλίας ἀπεφάσισαν τὴν ἔκδοσιν ἑνὸς ἑβδομαδιαίου περιοδικοῦ μὲ τὸν τίτλον «Ὁ Πυρσὸς τῆς Νεότητος» εἰς τὰς σελίδας τοῦ ὁποίου θὰ παρουσιάζωνται οἱ νέοι λόγιοι τῆς Γαλλίας, ποὺ ἀκόμη δὲν ἐπεβλήθησαν καὶ πού, ὡς ἐκ τούτου, τοὺς εἶνε δύσκολος, ἂν μὴ καὶ ἀκατόρθωτος, ἡ δημοσίευσις ἑνὸς σονέτου, μιᾶς κριτικῆς ἢ ἑνὸς διηγήματός των. Εἶνε, σημειωτέον, ἡ μυριοστὴ φορὰ ὅπου οἱ νέοι στὸ Παρίσι μαζευμένοι ἐκδίδουν ἀποκλειστικὰ ἰδικόν τους ὄργανον φιλολογικὸν χάριν τῆς παραγωγῆς καὶ προαγωγῆς τους. Καὶ ἀκριβῶς διὰ τὸν λόγον αὐτόν, φαίνεται, δὲν λείπουν τὰ εἰρωνικὰ σχόλια πολλῶν περιοδικῶν καὶ μερικῶν ἐφημερίδων ποὺ ἀγγέλουν τὴν προσεχῆ ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ τῆς νεότητος μὲ τὴν εὐχὴν νὰ ἀριθμήσῃ βίον περισσοτέρων ἑβδομάδων ἀπὸ τὶς ὀλιγόζωες ἐπιθεωρήσεις τοῦ εἴδους αὐτοῦ, ὁ χάρτης τῶν ὁποίων ἐχρησιμοποιεῖτο καταλλήλως...

Ἀλλὰ οἱ νέοι εἰς μίαν νεωτέραν ἀγγελίαν τοῦ περιοδικοῦ τους, θιγέντες, ὄχι ἀδικαιολογήτως, ἀπὸ τὴν ἐλάχιστα φιλόφρονα ἔκφρασιν τῶν ἐπικριτῶν, δίδουν τὴν ἀπάντησιν εἰς ὀνάλογον τόνον: «Δὲν γνωρίζομεν, λέγουν, τί εἴδους χρησιμοποίησιν τοῦ χαρτιοῦ τοῦ περιοδικοῦ μας ἐννοοῦν οἱ ἐπικριταί μας γεροντότεροι. Φανταζόμεθα ὅμως ὅτι ὁ «Πυρσὸς τῆς Νεότητος» δὲν θὰ ἦτο καὶ τόσον κασον καταλληλος διὰ τὰς χρήσεις κάθε εἴδους...».

ΠΑΛΙΝ Η ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ποὺ ἀπασχολεῖ τὸν τελευταῖον καιρὸν τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους ὅλου τοῦ κόσμου, εὑρίσκεται πάλιν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἐξετάζεται πάλιν ἐάν τὰ γραφέντα περὶ τοῦ πολέμου εἰς ὅλον τὸν κόσμον βιβλία ἀπόδουν ἢ ὄχι τὴν πραγματικότητα ἐκ τοῦ λόγου ὅτι οἱ συγγραφεῖς τους δὲν περιωρίσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ φωτογραφικὴν ἀναπαράστασιν ἐκείνων ποὺ εἶδαν καὶ ἤκουσαν, ἀλλὰ ἐχρησιμοποίησαν καὶ τὴν φαντασίαν τους. Μία γνώμη ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἡ ὁποία ἔρχεται ὡς συμπέρασμα τῆς γενομένης συζητήσεως εἶνε αὐτὴ ποὺ παραθέτομεν ἐν περιλήψει κατωτέρω:

«Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ δευτέρα γνῶμη ἐπὶ τοῦ ὅτι ἡ φαντασία τοῦ συγγραφέως, ὁδηγουμένη ἀπὸ τὴν πεῖραν καὶ ἀπὸ τὴν γνῶσιν, ἠμπορεῖ νὰ ἀποδώσῃ καλλίτερα τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, παρὰ ἡ προσπάθεια τῆς ἁπλῆς περιγραφῆς γεγονότων πραγματικῶν. Ὅλοι οἱ πολεμικοὶ ἀνταποκριταὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελευταίας εἰκοσιπενταετίας ἀντελήφθησαν ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψουν σκηνὰς ποὺ ἀντίκρυσαν μὲ τὰ ἴδια τους τὰ μάτια μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ κάμουν τὸν ἀναγνώστην νὰ καταλάβῃ τὴν ἐσωτέραν ἀλήθειαν τῶν σκηνῶν αὐτῶν. Εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἐνικῶντο πάντοτε ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν γεγονότων καὶ τὴν μικρότητα τῶν λεπτομερειῶν ποὺ τὰ ἐχαρακτήριζαν. Ἡ δυσκολία ἔγκειται εἰς τὸ νὰ τηρηθῇ ἡ ἀναγκαία ἀναλογία μεταξὺ τοῦ συνόλου καὶ τῶν λεπτομερειῶν, μεταξὺ τῆς κινήσεως τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἠμπορεῖ ἢ πρέπει νὰ ἔχουν σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, καὶ τῆς μονοτονίας τῶν τραγικῶν πραγμάτων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα περιβάλλεται ὁ συγγραφεύς. Ἡ κίνησις τοῦ λόχου, τοῦ συντάγματος ἤ, τέλος, τῆς μεραρχίας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνῆκεν ὡς στρατιώτης, εἶνε φυσικὸν νὰ τοῦ φαίνεται ζωτική, ἐνῷ, ἀντιθέτως, διὰ τὴν στρατιωτικὴν ἢ τὴν ἐθνικὴν ἱστορίαν μπορεῖ νὰ νὰ εἶνε μία ἀσήμαντος λεπτομέρεια. Κατὰ συνέπειαν, λοιπόν, εἶνε ἀπαραίτητος ἡ φαντασία. Μὲ αὐτὴν ἔχομεν μίαν ἱκανοποιητικὴν ἀναπαράστασιν τῶν πολεμικῶν γεγονότων. Χωρὶς αὐτὴν ἡ σύνθεσις τῶν ἐντυπώσεων τοῦ πολέμου δὲν ἐπιτυγχάνεται».

Ἡ γνώμη ἀνήκει εἰς τὸν Ἄγγλον κριτικὸν καὶ συγγραφέα κ. Νέβινσον.

Στὰ γραφεῖα τοῦ Τουρισμοῦ. Στὸν ὑποψήφιο διερμηνέα:
—Ὁμιλεῖτε ἀγγλικά:
— Μάλιστα, ἀλλὰ παρατήρησα ὅτι οἱ Ἄγγλοι δὲ μ' ἐννοοῦν.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

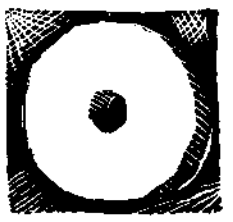

ΠΕΡΙΦΗΜΟΣ σκηνοθέτης Ζὰν Ἐπστάϊν ἔγραψεμιὰμελέτη γιὰ τὸν κινηματογράφο ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος. Λέγεται ἡ «Φωτογένεια τῶν σκιῶν», καὶ ἀνοίγει ὁρίζοντας ὄχι μόνο στὴν κινηματογραφικὴ τέχνη, ἀλλὰ ἐν γένει στὴν ἀνθρώπινη ἀντίληψη τῶν πραγμάτων. «Ὁ φακὸς τοῦ κινηματογράφου, λέγει, εἶνε τὸ μόνο ὄργανο, σήμερα, ποὺ κατέχει ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ συλλαμβάνει καὶ τὸ ἀδιόρατο ἀκόμα, ἀφοῦ μπορεῖ καὶ μεγαλώνει. Λόγου χάριν, ἂς πάρωμε ἕνα κομματάκι κρύσταλλο. Δέτε το ὕστερα στὴν ὀθόνη. Εἶνε τόσο θαυμάσιο καὶ παράξενο, ὅσο ἕνα ἐξωτικὸ λουλούδι...». Τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ Ἐπστάϊν εἶνε περισσότερο ἀπὸ μιὰ ἁπλῆ μελέτη τεχνικῆς τοῦ κινηματογράφου. Δίνει μιὰ ἔννοια βαθειὰ τῶν πραγμάτων ποὺ βλέπομε καὶ ἀγνοοῦμε...

—Τὸ μεγάλο φίλμ ποὺ ἀνεμένετο τόσον καιρό, ὁ «Ναπολέων Βοναπάρτης», τελείωσε πλέον. Τὸ ἔχει ἀνεβάσει ὁ σκηνοθέτης Γκάνς καὶ δὲ μοιάζει οὲ τίποτε μὲ τὸ παλιὸ φίλμ ποὺ παίχθηκε στὸ 1928. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων σπουδαίων καλλιτεχνῶν, ὁ γνωστὸς τενόρος Κουμπίσκο τραγουδᾶ τὴ Μασσαλιώτιδα εἰς τὸ ρόλο τοῦ Ντανταῶν. Ἂς ἐλπίσωμε ὅτι τὴν ἐρχομένη σαιζὸν θὰ μᾶς τὸ φέρουν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας.

—Ἡ Γκρέτα Γκάρμπο ἐργάζεται σ' ἕνα φίλμ περίεργο, ποὺ ὀνομάζεται «Τὸ μαγικὸ πέπλο». Εἶνε τὸ εἰκοστὸ ἀπὸ τότε ποὺ βρίσκεται στὸ Χόλλυγουντ. Σὲ κανένα ἄλλο φίλμ δὲν εἶνε τόσο «ἀληθινὴ γυναίκα» ὅσο σ' αὐτό. Ἄλλωστε καὶ τὸ σενάριο ἀξίζει, ἐφόσον εἶνε τοῦ μυθιστοριογράφου Μόργκαν.

—Τὸ κοινὸ δείχνει πῶς ἀρέσκεται σὲ «ἐξωτικὰ» περιβάλλοντα. Ἡ ἀνησυχία, ἡ νοσταλγία, ἡ μακρυνὴ καὶ σαγηνευτικὴ ποίηση πού ἀναδίδουν μόνον τὰ ὀνόματα μερικῶν νησιῶν, ἀρκοῦν γιὰ νὰ τραβήξουν τὸν κόσμο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ φίλμ «Ὁ χορὸς τῶν παρθένων» ἔχει τόση ἐπιτυχία στὸ Παρίσι. Εἶνε μία ἱστορία ἔρωτος, μέσα στὸ μαγευτικὸ περιβάλλον τοῦ νησιοῦ Μπαλὶ στὶς Ἰνδίες.

—Ἔξω ἀπὸ τὸ Βερολῖνο ὑπάρχει μιὰ περίεργη πόλις, πολὺ πρωτότυπη καὶ ποὺ θὰ ἤθελε κανεὶς ἀλήθεια νὰ ζῇ στὸ φαντασμαγορικό της τοπεῖο. Εἶνε ἡ Κινοστάτ, δηλαδὴ ἡ Κινηματογραφόπολις, νὰ ποῦμε. Ἕνα τελευταῖο ταξεῖδι ἐπέτρεψε στὸν ἀνταποκριτὴ τῶν «Καιρῶν» τοῦ Παρισιοῦ νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ. Καὶ γράφει τὰ πλέον καταπληκτικὰ πράγματα. Ἡ Κινοστὰτ αὐτὴ κατοικεῖται, δηλαδὴ ἐργάζονται σ' αὐτὴν Ἑβραῖοι καλλιτέχναι μεγάλης περιωπῆς, ὅπως ἡ περίφημος Ἰσραηλίτις ἠθοποιὸς ποὺ εἴδαμε πέρσι εἰς τὴν «Τιτάνια» εἰς τὸν ρόλον τῆς Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης. Εἶνε δὲ μεγάλη σὰ μιὰ πόλη καὶ ἐκτάκτως «φανταστική». Κάθε συνοικία παρουσιάζει καὶ ἕνα ἰδιαίτερο «στύλ». Ἰδοὺ ἕνα χωριὸ τοῦ 17ου αἰῶνος, πάρα κάτω μία φανταστικὴ πολιτεία τῶν τροπικῶν, ποὺ γειτονεύει μὲ μιὰ Σαγκάη ἀπὸ χαρτόνι καὶ γύψο... Λίμνες ὅπου ἁρμενίζουν γαλέρες καὶ ἀκρογιάλια μὲ φοίνικες ὅπου γυναῖκες τῶν νησιῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ τραγουδᾶνε, σὲ μιὰ γλυκειὰ θερμοκρασία ἀπὸ...καλοριφέρ!

—Τὴν Καθρὶν Χέπμπουρν (ποὺ φέτος ἡ «Τιτάνια» τόσο τὴ ρεκλαμάρισε) στὸ Χόλυγουντ—δηλαδὴ ἡ ἑταιρία ὅπου ἐργάζεται—θέλουν νὰ τὴν παρουσιάσουν ὡς τὴν μεγαλείτερη βεντέττα τοῦ κινηματογράφου. Εἶνε νεωτάτη, ἔχει τὸ πρόσωπο ἀσθενικὸ καὶ ἀδύνατο, εἶνε πανύψηλη μὲ κάτι τὸ ἀγορίστικο καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ φύλου... ἀνύπαρκτα!... Δυστυχῶς γι' αὐτὴν ἡ «μόδα» τοῦ τύπου αὐτοῦ τοῦ γυναικείου ἔχει περάσει... Βασίλεψε κατὰ τὸ 1920-26. Τότε ἤθελαν στοὺς κινηματογράφους τὶς γυναῖκες νὰ μοιάζουν μὲ... τ' ἀγόρια! Τοὐναντίον τώρα καὶ ἡ μόδα, ὅπως καὶ ὁ κινηματογράφος, ἐπανέρχεται εἰς τὸ ἰδανικὸ τῆς γυναίκας τῆς γιομάτης καὶ καλοφτειαγμένης. Ἔτσι οἱ κινηματογραφικοὶ ἀστέρες ἄρχισαν νὰ καταβροχθίζουν ὅ,τι βροῦν, ἐνῷ πρὶν διὰ ν' ἀπολαύσουν τὴν δόξα, ἔπρεπε νὰ... πεθάνουν ἀπὸ τὴ δίαιτα... Τρῶτε λοιπὸν ἀφόβως, νεαραὶ ὑπάρξεις ποὺ ὀνειρεύεσθε τὴν ἐφήμερη δόξα τῆς ὀθόνης!

—Εἰς τὴν «Τιτάνια» προβάλλεται, διὰ δευτέραν ἑβδομάδα εἰς τὴν πρωτεύουσάν μας, τὸ «Ἄνευ οἰκογενείας». Εἶνε εὐτύχημα ποὺ τὸ κοινὸ τὸ ἀθηναϊκὸ δείχνει τόσο πολὺ τὸ γοῦστα του, κατακλύζοντας κάθε μέρα τὴν αἴθουσα. Ἔτσι, μποροῦμε νὰ ἐλπίσωμε πῶς θὰ φέρνουν συχνότερα τέτοιου εἴδους φίλμ. Εἶνε ἀπὸ τὰ πιὸ καλὰ τῆς φετεινῆς σαιζόν. Ἔχει τέτοια εὐαισθησία, εὐγένεια καὶ ἀνθρωπισμὸ, ποὺ ὡρισμένως κάνει καλὸ καὶ στὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων νὰ βλέπουν, ἐπὶ τέλους, κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ συνηθισμένα ἐρωτικὰ δράματα... Ἔχει μιὰ τέτοια τρυφερότητα εὐγενικιὰ τὸ φίλμ αὐτό, ποὺ τὰ δάκρυα ποὺ χύνουν οἱ δεσποινίδες στὶς περιπέτειες τοῦ μικροῦ Ρεμὶ διαθέτουν καλλίτερα γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν γένει!..

— Εἰς τὸ «Πάνθεον» ὅμως, ἀπεναντίας, ἔδωσαν τὸ ἐλεεινότερο φίλμ τῆς σαιζόν. Ἡ «Μεσαλίνα», φίλμ ἰταλικό, δὲν ἔπρεπε νὰ παιχθῇ, γιὰ τὸ αἶσχος τοῦ παιξίματος τῶν ἠθοποιῶν, γιὰ ὅλη τέλος πάντων τὴν βλακεία καὶ χυδαιότητα μαζί. Λαϊκὸ φίλμ δὲν θὰ πῆ οὔτε κακοπαιγμένο, οὔτε χυδαῖο, οὔτε ἠλίθιο. Ἀπορεῖ κανεὶς πῶς ἕνας κινηματογράφος σὰν τὸ «Πάνθεον» ἀγόρασε τέτοια ταινία. Πάντως ἄξιζε γιὰ τὸ γελοῖο καὶ πανάρχαιο παίξιμο τῶν ἠθοποιῶν, γιὰ νὰ δῆ κανεὶς τὴν διαφορὰ καὶ τὴν πρόοδο τῶν σημερινῶν φίλμ. Οἱ γυναῖκες δὲ ποὺ παίζουν σίγουρα εἶχαν περάσει ὅλες τὰ πενῆντα. «Ποῦ τὶς διάλεξαν ὅλες αὐτὲς τὶς καρακάξες!» ἔκανε ἕνας λαϊκὸς ἄνθρωπος δίπλα μου... Κ' ἐγὼ ἐπίσης ρωτιόμουν πῶς καὶ πόσο ἀγοράσθηκε αὐτὸ τὸ φίλμ...

Λ. ΝΑΚΟΥ

Μία ὄμορφη εἰκόνα ἀπὸ τὸ ἔργο «Σεκόγια».

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Τὸ σκυλὶ στὴ λογοτεχνία.

Ὁ καθηγητὴς Αὔγουστος Γουλιέλμος φὸν Σλέγελ ἔκανε μιὰ σειρὰ διαλέξεις στὴ Μπόννα γιὰ τὴ νεώτερη γερμανικὴ λογοτεχνία. Μιὰ μέρα, καθὼς μιλοῦσε, παρατήρησε μέσα στὴν αἴθουσα ἕνα σκυλί. Κατέβηκε ἀπὸ τὴν ἕδρα, τὸ ἔβγαλε ἔξω ἀπὸ τὴν αἴθουσα καὶ συνέχισε τὴ διάλεξή του, λέγοντας:

—Ἔτσι θὰ πάθει καθένας, κύριοί μου, ποὺ θὰ τολμήσει νὰ ἐμφανιστεῖ ἀπρόσκλητος στὴ γερμανικὴ λογοτεχνία.

Ὁ παράξενος.

Ὁ διάσημος θεολόγος Αὔγουστος Τόλουκ (1799-1877) ἀπὸ παιδὶ ἀκόμα ἔδειχνε μιὰ δυνατὴ κλίση πρὸς τὶς παραξενιές. Στὰ γεράματά του ἡ κλίση του αὐτὴ ἔγινε ἰσχυρότερη, κι' ὁ παράξενος Τόλουκ δὲν ἔκανε παρέα παρὰ μόνο μὲ τοὺς φοιτητές του. Ἔτσι πῆρε καὶ τ' ὄνομα «πατέρας τῶν φοιτητῶν». Ἕνα φοιτητή, ποὺ ἰδιαίτερα τὸν συμπαθοῦσε, συνήθιζε νὰ τὸν φέρνει σὲ ἀμηχανία πολλὲς φορὲς μὲ τὶς ἐρωτήσεις του. «Ἀγαπᾶς τὴ γυναίκα μου;» τὸν ρωτοῦσε ἄξαφνα. Ὁ φοιτητὴς κοκκίνιζε χωρὶς ν' ἀπαντήσει. «Μήπως δὲν εἶναι χριστιανικό;» ἄκουγε τότε τὸν Τόλουκ νὰ τοῦ μιλεῖ θυμωμένα.

Ἄλλες παράξενες ἐρωτήσεις του εἶναι: «Γιατὶ ὁ Θεὸς ἔπλασε τόσο πολλοὺς Κινέζους καὶ τόσο λίγους Γερμανούς;». Ἢ ποιὸν θαυμάζουν περισσότερο οἱ φοιτηταί, τὸν Σίλλερ ἢ τὸν Ἄμος; Ἢ γιατὶ τὰ δένδρα ἔχουν φύλλα κι' ὄχι μαλλιά;. Στὴν τελευταία του ἐρώτηση ἕνας φοιτητὴς ἀπάντησε: «Ὁ Θεὸς στὴ σοφία του πρόβλεψε ὅτι δὲν εἶταν δυνατὸ νὰ βρεθοῦν τόσοι δασοφύλακες, ὅσοι θὰ χρειαζόνταν νὰ χτενίζουν τὰ μαλλιὰ τῶν δέντρων καὶ νὰ πλέκουν τὶς κοτσίδες των».

Περήφανη ἀπάντηση.

Ὁ γνωστὸς Γάλλος συγγραφέας καὶ πολιτικὸς Ντὲ Μεροὶ διηγιέται σ' ἕνα βιβλίο του μιὰν ἱστορία ἀπὸ τὴ μεγάλη Γαλλικὴ Ἐπανάσταση.

Ὁ πολιτικὸς Ντιαμώ, ἔμπορας ἀπὸ τὸ Παρίσι, εἶταν στὴν Ρώμη, κι' ἤθελε νὰ ταξειδέψει στὴ Νεάπολη. Πῆγε λοιπὸν στὴν πρεσβεία γιὰ νὰ ταχτοποιήσει τὸ διαβατήριό του.

Ὁ πρεσβευτής, ὀπαδὸς τοῦ παληοῦ καθεστῶτος, ἀφοῦ τοῦ ὑπόγραψε τὸ διαβατήριο, τὸν ρώτησε εἰρωνικὰ ἂν εἶδε τὴν «ἐξέγερση» στὸ Παρίσι».

«Γιὰ ποιὰ ἐξέγερση μοῦ μιλᾶτε;» ρώτησε ὁ Ντιαμώ.

«Νά, γιὰ τὴν ἐξέγερση στὸ Παρίσι. Γιὰ τὴ μεγάλη αὐτὴ φασαρία».

«Δὲν καταλαβαίνω τί ἐννοεῖτε», εἶπε ὁ ἔμπορας.

«Ὁ κύριος πρεσβευτὴς θέλει νὰ μάθει ἂν εἴδατε τὴν ἐπανάσταση» εἶπε ὁ γραμματέας τῆς πρεσβείας μπαίνοντας στὴν κουβέντα.

«Ἄ, βέβαια, εἶδα τὴν ἐπανάσταση».

«Καὶ ποιὰ διαφορὰ ἔχει κατὰ τὴν ἰδέα σας ἡ ἐξέγερση ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση;» ρώτησε θυμωμένος ὁ πρεσβευτής.

«Ὅταν οἱ σκλάβοι σηκώνουν ἐναντίον τοῦ ἀφέντη τους, αὐτὸ λέγεται ἐξέγερση. Ἕνας ἐλεύθερος ὅμως λαὸς ποὺ ἀγωνίζεται γιὰ τὸ δίκηο του, κάνει ἐπανάσταση. Νά γιατὶ δὲν καταλάβαινα τί μοῦ λέγατε».